nisan 1971 12

ant

SOSYALİST TEORİ VE EYLEM DERGİSİ

KIRIKHAN RAPORU

türkiye halk
kurtuluş ordusu

faşist yönetimin her çeşidi
çökmeğe mahkumdur

**halkın kurtuluşu devrimci
işçi - köylü iktidarındadır**

kesintisiz devrimde
ajitasyon ve propaganda

tip yöneticilerinin
sınıfsal yapıları

Bilimsel Sosyalist Teorinin Rehberliğinde İdeoloji ve Örgüt Birliği İçin.

ant

ŞEREF HAN

ŞEREFNAME

KÜRT TARİHİ

Arapçadan Çeviren:

MEHMET EMİN BOZARSLAN

536 sayfa, 20 lira

ANT YAYINLARI - P.K. 701

SİRKECİ - İSTANBUL

ANT'IN İKİNCİ CİLDİ ÇIKIYOR

ANT Sosyalist Teori ve Eylem Dergisi'nin elinizdeki 185/12. sayısıyla ikinci cildi de tamamlanmıştır. İkinci cilt, nefis bez kapak içerisinde 1 Nisan'dan itibaren 40 lira fiyatla okurlarımıza sunulacaktır. Cilt kapakları ise 10 liradır. Ödemeli isteyenlere cilt veya cilt kapakları, ambalaj ve posta masrafı eklenerek gönderilir.

ANT - P.K. 934 - SİRKECİ - İSTANBUL

Ant Abonelerine
Büyük İndirim

ANT'A ABONE OLUNUZ!

Yıllık : *40 Lira*
6 Aylık : *20 Lira*
3 Aylık : *10 Lira*

ANT'IN KİTAPLARINDA DA
YÜZDE 20 İNDİRİM

Abone Adresi: Ant - P.K. 934 - Sirkeci-İstanbul

ant

SOSYALİST TEORİ VE EYLEM DERGİSİ

Halkın Gerçek Kurtuluşu İşçi - Köylü İktidarındadır 2

«Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu» 6

Kırıkhan Raporu ... 22

Ajitasyon ve Propaganda *(Doğan Özgüden)* 26

TİP Yöneticilerinin Sınıfsal Yapısı *(Dr. Artun Ünsal)* 54

Kim Il Sung ve Kore Devrimi 70

Hâmit Sadi'ye Göre Sosyalizm *(A. Cerrahoğlu)* 81

Aylık Sosyalist Teori ve Eylem Dergisi ★ S: 185/12 ★ Sahibi ve Genel Yönetmeni: **DOĞAN ÖZGÜDEN** Sorumlu Yönetmeni: **DOĞAN ÖZGÜDEN** ★ Teknik Sekreter **İNCİ ÖZGÜDEN** ★ Yönetim Yeri: Cağaloğlu Başmuhasip Sokak, Tan Apt. 10/2 - İstanbul ★ P.K. 934 - Sirkeci - İstanbul ★ Tel.: 27 81 09 ★ Dizgi: Yüksel MATBAASI ★ Baskı: Osmanbey MATBAASI ★ Kapak Baskı: ALPAY MATBAASI ★ Abone Şartları: Yıllık 40, altı aylık 20, üç aylık 10 Lira ★ Yurt dışı abone: Avrupa 70, Amerika 100 Lira ★ İlan Tarifesi: Tam sayfa 1000, yarım sayfa 500, çeyrek sayfa 250 Lira.

faşist yönetimin
her çeşidi
çökmeğe mahkumdur

Halkın kurtuluşu devrimci

TÜRKİYE, 1971 Mart'ında bir «dönüm noktası» geçmiştir. Ancak bu, emperyalizmin ve işbirlikçisi hakim sınıfların iddia ettikleri gibi «*burjuva demokrasisi*»nin ömrünü uzatan bir dönüm noktası değil, aksine, «*demokrasi*» adı altındaki burjuva diktasının ömrünü kısaltan ve kesintisiz devrim süreci içinde Devrimci İşçi-Köylü İktidarı'na gidişi hızlandıran bir uğrak noktasıdır.

Generallerin ultimatomuyla Demirel Hükümeti'nin düşürülmesi ve yerine «*partiler üstü*» bir hükümet kurma teşebbüsüne girişilmesi, bir yandan hakim sınıfların ve onların parlamentodaki temsilcilerinin arasındaki çelişkileri iyice şiddetlendirirken, bir yandan da ordunun kilit noktalarındaki radikal unsurların tasfiyesi, küçük burjuva reformculuğuna bağlanan bütün umutları iflas ettirmiştir.

ANT'ın geçen sayısında, burjuva politikacılarının, paşaların ve Çankaya'nın «demokrasi»yi kurtarma operasyonunda nasıl çıkmazlara sürüklendiklerini olaylarla ve kanıtlarla ortaya koymuştuk.

Nitekim geçen ay da, CHP içinde Erim ve Kemal Satır'ın başını çektiği «göbekçi» takımı, milletvekili maaşlarına zam yapılabilmesi ve hazineden partilere yardım verilebilmesi için anayasa değişikliğine yandaş çıkan «*ortanın solu*» ekibine karşı saldırıya geçerken, bütçenin kabulünden sonra AP içinde de Aydın Yalçın'ın başını çektiği bir grup Demirel'i başbakanlıktan düşürerek Ahmet Topaloğlu'nu başbakan yapmak üzere yeni bir «muhtıra» harekatına girişmiştir. Ayrıca DP milletvekilleri de Demirel hakkında yeni yolsuzluk iddialarıyla meclis araştırması önergeleri hazırlamışlardır.

Demirel, içten ve dıştan gelen bu saldırılar karşısında dikkatleri başka tarafa çekebilmek için, amerikalıların kaçırılması olayını da istismar ederek bütün Türkiye'deki polis ve jandarma kuvvetlerini daimi alarma geçirip terörü artırmış, bu arada yeni yeni tedbirler tezgahlamaya başlamıştır.

Meclis Grupu'ndaki konuşmasında Demirel, «*Bir cinayet şebekesiyle karşı karşıyayız... Komünistler Türkiye'de eğitim sistemini dejenere etmişlerdir. Gözleri doktrin hırsıyla kararmış olanların kafaları kanunlara çarparak parçalanacaktır*» derken, Ankara Savcılığı TİP yöneticilerinden 23'ü hakkında dava açmış ayrıca TİP ile MNP'nin kapatılması için Başsavcılığa başvurmuştur. Başsavcılık bu talebe uyarak ilk önce MNP hakkında Anayasa

işçi - köylü iktidarındadır

Mahkemesi'nde dava açmıştır. Ayrıca Dev-Genç'in kapatılması için de Ankara 8. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dava açılmıştır.

Yüksek yargı organlarını kontrol altına almak ve devrimci kadroları «*yargı organları*» aracılığıyla sindirebilmek için Anayasa Mahkemesi'nin kararları ancak üçte iki çoğunlukla alabilmesini ve gerekçe yazılmadıkça hiçbir kararın açıklanmamasını öngören bir kanun değişikliği Millet Meclisi Adalet Komisyonu'nda kabul edilmiştir.

Ayrıca Adalet Bakanı Önder, beraberinde Ceza İşleri Genel Müdürü olduğu halde, Ankara Adliyesi'ne gelerek Ankara Savcısı Fazıl Alp ve diğer savcı yardımcılarının katıldığı bir toplantı yapmıştır.

Yargıçları baskı altına alma, hiç değilse etkileme çabalarının bir somut örneği de İstanbul'da görülmüştür. İstanbul Valisi Vefa Poyraz, 2 Mart salı gecesi Tarabya Oteli'nde, İstanbul Adliyesi'nin savcılarına ve ceza hakimlerine özel bir ziyafet vermiştir. 400'e yakın savcı ve hakimden başka ziyafete 1. Ordu Komutanı Faik Türün, özel sektörü temsilen Vehbi Koç, Nejat Eczacıbaşı gibi büyük kapitalistler, Sanayi Odası Başkanı Ertuğrul Soysal, AP İl Başkanı Faruk Ilgaz, Belediye Başkanı Fahri Atabey, üniversitenin işbirlikçi öğretim üyeleri katılmıştır. Vali Poyraz, ziyafette hakimlere, «*Devletin bekası, icra ve yargı ile bütünlenir*» diyerek burjuva devletini kurtarma görevini hatırlatmıştır!

Öte yandan polislerin daha etkili şekilde çalışabilmeleri için aylıkları özel ödeneklerle artırılırken, polis ve jandarmanın silah kullanma yetkisini genişleten «*Asayişe Müessir Bazı Fiillerin Önlenmesi*» hakkındaki kanun İçişleri Komisyonu'nda kabul edilerek genel kurula sevkedilmiştir. «*Anarşik olayları önlemek*» gerekçesiyle Ceza Kanunu'nun 10. maddesini değiştiren tasarı da Adalet Komisyonu'nda kabul edilmiştir.

TRT'yi de hiçbir falsolu ses çıkartmadan hakim sınıfların ve emperyalizmin borazanlığını yapacak hale getirmek için TRT Kanunu'nu değiştiren ve yönetim kurulunu tamamen hükümetin memuru haline getiren tasarı da Devlet Bakanı Bilgin tarafından açıklanmıştır.

Demirel'in bu «*düzeni kurtaran adam*» rolü oynama teşebbüsü karşısında, diğer partiler de ondan geride kalmamak için düzeni kurtarma seferberliğine hız vermişlerdir. İsmet Paşa, özellikle «kaçırılan amerikalıların kurtarılması» operasyonu sırasında bu konudaki liyakatini bihakkın ispatlamıştır.

AP iktidarını inanılmaz bir geniş yüreklilik içinde olmakla suçlayan İnönü, «*Saldırganlar akıllarını başlarına alsınlar, ellerini kana bulamasınlar. Yoksa çıkarım sokağa, halkı emniyet kuvvetlerine yardıma çağırırım. Üç çocuk devletle pazarlık mı edecek?* tehdidini savurmuş ve «*burjuva devleti*»nin gerçek savunucusunun kendisi olduğunu dosta düşmana ilan etmiştir!

Düzeni kurtarma yarışında İnönü gerçekten Demirel'e baskın çıkmış, Amerikan Büyükelçisi Handley de, kaçırılan Amerikalıların serbest bırakılması dolayısıyla İnönü'ye gönderdiği «*hizmet takdirnamesi*»nde kendisine amerikan emperyalizminin icazetini vermiştir.

Tek parti döneminin faşisti, amerikan emperyalizminin davetçisi dişlerini gösterdikten ve amerikan emperyalizminden tekrar icazet aldıktan sonra, Demirel iktidarının sonu görünmüş, «*Türkiye'yi kurtaracak, üç ay içinde anarşinin kökünü kibrit suyu ekip 1961 anayasasına bizi ruhuyla ve tatbikatıyla ulaştıracak seçimi, o sistemle derhal yapacak yeni, otoriter, prestij sahibi ve önemli bir unsur, parlamenter geçici milli iktidardır*» diyen damat Toker, bu «milli iktidar»dan Demirel'siz AP-CHP koalisyonunu kasdettiğini açıklamıştır.

İstanbul Ticaret Odası Başkanı Behçet Osmanağaoğlu da, «anarşi» olarak nitelediği öğrenci hareketlerinin iş ve ticaret hayatını felce uğrattığından yakındıktan sonra, «*siyasi partileri, olaylara karşı birleşmeğe*» çağırmıştır.

AP içindeki muhalefet grubunun ultimatomunu vermesinden sonra Demirel Hükümeti'nin düşürülmesi ve finans-kapitalin isteklerini yerine getirecek bir AP-CHP koalisyonunun «*Milli hükümet*» namı altında başa geçmesi gündeme girmişken, bir başka «*burjuva devletini kurtarma*» teşebbüsü bütün hesapları altüst etmiştir.

«yahya han» alternatifi ve radikal subayların tasfiyesi

Önceki sayılarımızda da açıkladığımız gibi, amerikan emperyalizminin Türkiye'de sömürüsünü sürdürebilmek için «*tek parti iktidarı*», «*AP-CHP koalisyonu*» alternatiflerinin dışında bir de «*Yahya Han*» alternatifi vardır. Bu sonuncu alternatifin de son zamanlarda söz konusu olması nedeniyle, silahlı kuvvetler bünyesinde birtakım çalışmalar yapıldığı, hatta çevresi mayınlarla çevrilen, muhafız alayı takviye edilen ve içinde bütün Türkiye'ye yayın yapabilecek radyo istasyonu kurulan Çankaya'nın gerekli hazırlıkları yaptığı yazılmıştır.

Ancak «*Yahya Han*» formülü söz konusu olunca, yani silahlı kuvvetlerin yönetime doğrudan doğruya gelmesi ihtimali belirince, ordudaki radikal unsurlar da durumu kendi açılarından değerlendirmişler ve gereken teşebbüslere geçmişlerdir.

23 Şubat'tan itibaren silahlı kuvvetlerde olağanüstü temas ve faaliyetler başlamış, Ankara'da bütün birlikler alarma geçirilmiştir. Demirel silahlı kuvvetlerdeki kıpırdanmaları sezdiği içindir ki, subayları bir ölçüde tatmin edebilmek düşüncesiyle Milli Güvenlik Kurulu'nda sıkıyönetim ilan edilmesi teklifinde bulunmuştur. Ancak, mevcut sıkıyönetim kanununun yetersiz olduğu, «*mahkeme kararı olmadan sanığın üç ay nezarette tutulması, sıkıyönetimin kaldırılmasından sonra da sıkıyönetim mahkemelerinin devam etmesi*» şeklindeki istekleri kanunlaştırılmadığı gerekçesiyle Demirel'in bu isteğini reddetmişlerdir.

Ordunun alt kademelerindeki radikal unsurların baskıları karşısında insiyatifi elden kaçırmamak için yatıştırıcı formüller arayan yüksek komutanlar, subaylarla sık sık toplantılar yapmışlardır. Genelkurmay Başkanı Tağmaç, 3 Mart'ta Hava Kuvvetleri Karargahı'nda 300 subayla yaptığı toplantıda, «*Türkiye'de ihtilal yapılmasını isteyen sağ ile soldur. Bunu orduya yaptırarak ya padişahlığı ya da komünistliği getirmek amacı güdülüyor. Ancak ihtilali lanse edenler, bunun adına komünizm demiyorlarda sosyalistlik diyorlar*» demiştir.

Buna rağmen alt kademedeki radikal unsurların baskısı devam etmiş, 10 Mart'ta ordu komutanlarının, kuvvet komutanlıkları kurmay başkanlarının, kolordu komutanları ile donanma komutanının katıldığı Yüksek Komuta Heyeti toplantısında radikal unsurlar, Demirel Hükümeti'nin olayları yatıştırmak konusunda başarılı olamadığını ve müdahele edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Tağmaç, yine *«aşırı sol tehlikesi»*nden sözetmiş, *«Türkiye yapısı itibariyle ne Bulgaristan, ne Çekoslavakya, ne de Macaristan'dır. Türkiye'ye hakim olacak komünist idare tamamen Sovyetler Birliği'nin hakimiyeti altında olacak ve son Türk Devleti de böylece yokolup gidecektir.»* demiş, ordunun devlet idaresine müdaheleye zorlanması karşısında sabır tavsiye etmiştir. Ancak radikal subaylar yine tatmin olmamış, 11 Mart gecesi bir darbe teşebbüsüne girişmişlerdir. Ne var ki, radikal subayların lideri olarak bilinen bir korgeneral son anda durumdan Tağmaç'ı ve komutanları haberdar etmiş, bunun üzerine Tağmaç ve komutanlar, cumhurbaşkanına ve parlamentoya muhtıra vereceklerini bildirerek darbe teşebbüsünü erteletmişlerdir.

12 Mart sabahı cumhurbaşkanı ile meclis ve senato başkanlarına verilen muhtıra 13 radyo haber bülteninde okutulurken, kuvvet komutanlarının emriyle bütün birlikler de alarma geçirilmiş, böylece kumanda insiyatifi de Tağmaç ve üç kuvvet komutanının eline geçmiştir.

Başlangıçta işin içyüzünü bilmeyen politikacılar tam bir paniğe kapılmış, Demirel Hükümeti derhal istifa etmiş, İnönü ise «demokrasi havariliği»ni bir yana bırakarak bu istifayı *«demokratik bir istifa»* ilan etmek kaypaklığını göstermiştir.

Bu arada birçok devrimci kuruluş ve yayın organı da, olup bitenlerin içyüzünü öğrenmek sabırlılığını ve tedbirliliğini dahi göstermeden komutanlara bağlılıklarını ve desteklerini bildirmişler, yine küçük burjuva kuyrukçuluğuna kapılarak, ancak bir devrimci işçi-köylü iktidarının gerçekleştirebileceği isteklerde bulunmuşlardır.

Ancak ilk şok etkisi geçer geçmez, meselenin içyüzü ve yüksek komutanların ustaca bir manevrayla birliklerin kontrolünü ele geçirdiği öğrenilmiş, başta İsmet Paşa olmak üzere bütün burjuva politikacıları köhnemiş bizans entrikalarını sahneye koymuşlardır. Resmi temaslar, ultimatomun kamuoyunda yarattığı askeri disiplin izlenimini sarsmayacak biçimde resmi protokole uygun olarak sürdürülürken, radikal subayların tasfiyesi için de harekete geçilmiştir. Nitekim çok geçmeden radikal subayların hepsi ya emekliye sevkedilmiş, ya da pasif görevlere alınmış, gazetelere de, bu subayların *«bir sivil komünist kadro ile bir maceraya girişmek üzere oldukları»* yayılmıştır. Burjuva demokrasisi hesabına işin en gülünüç yanı ise, subayların tasfiye kararnamesinin altında, o subayların zoruyla düşürülmüş bulunan bir hükümetin başbakanının ve milli savunma bakanının imzaları bulunmasıdır!

Radikal unsurların bertaraf edilmesinden sonra İnönü cüretini artırmış, *«Meseleyi seçmen halledecektir. Yoksa bir meclise askeri bir kıta gibi şunu şöyle, bunu böyle yapacaksın, demeye imkan yoktur»* diyerek meydan okumuştur. Bu tatlı su kahramanlığını Ulus Gazetesi, *«İnönü bir ordu kadar büyüktür»* biçiminde yorumlamış, *«Paşa»* yı alkışlamakta muhalifleri de Ulus'tan geri kalmamıştır.

Sunay da, kendisinin ve parlamentonun sorumluluğunu rahatlıkla bir yana iterek yine *«aşırı uçlar»* edebiyatına başlamış, ultimatomda *«anarşinin başlıca sorumlusu»* olarak suçlanan parlamentodan *«reformcu»* bir hükümet çıkartması için kırk yıllık CHP' li Nihat Erim'i bir anda *«tarafsız»* kılarak başbakanlıkla görevlendirmiştir. Böylece, Amerikan emperyalizminin empoze ettiği ve ANT'ın iki yıldan beri ısrarla üzerine dikkatleri çektiği *«CHP-AP koalisyonu»* formülü, bir haftalık çalkantının da çabuklaştırmasıyla fiilen gerçekleşmiştir. Üstelik, CHP içindeki sosyal-demokrat kanadı da tasfiye ederek ve Feyzioğlu MGP'sinin de desteğini sağlayarak...

«TÜRKİYE HALK KURTULUŞ ORDUSU»

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve arkadaşlarının «*Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu*» adına geçen ay giriştikleri eylemler, burjuva devletini kurtarmağa çalışırken esasen rezil olmuş bulunan hakim sınıfların ve burjuva politikacılarının tüm acizlerini kitleler önünde açığa vurmuştur.

Amerikan emperyalizminin Ankara'da görevli çavuşlarından Sexton, Cholson, Caraszi ve Heavner'ı kaçırarak 400 bin dolar fidye isteyen «*Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu*», bu eylemle birlikte dünya halklarına ve Türkiye halkına bir bildiri yayınlayarak amaçlarını şöyle açıklamıştır:

«*1. THKO, halkımızın kurtuluşu ve ülkemizin bağımsızlığının silahlı mücadeleyle kazanılacağına ve bu yolun tek yol olduğuna inanır.*

«*2. THKO, bütün yurtseverleri bu kutsal mücadele saflarına çağırır ve hainlere karşı giriştiği kavgada en son savaşçısına kadar devam edeceğini bildirir.*

3. Amacımız, Amerika'yı ve bütün yabancı düşmanları temizlemek, hainleri yoketmek ve düşmandan temizlenmiş tam bağımsız Türkiye'yi kurmaktır.»

Kaçırma olayından sonra onbinlerce polis ve jandarma eri «*Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu*»na karşı harekete geçirilmiş, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve arkadaşları kanunlara karşı gelmekle suçlanırken bizzat kanun kuvvetleri tarafından anayasa ve kanunlar ayaklar altına alınmıştır.

Bu arada burjuva politikacıları ve basını, devrimcilere karşı sayısız provokasyonlara girmişlerdir. Şimdiye kadar kolluk kuvvetlerinin yada onların himayesindeki sağcı zorbaların şehit ettiği 38 devrimcinin hesabını sormayı bir gün dahi akıllarına getirmeyen, Amerikan subaylarının ve erlerinin Vietnam'da kadınları, çocukları bile hunharca katletmesi karşısında kıllarını kıpırdatmayanlar, «THKO» savaşçılarını insanlık dışı davranışlarla suçlayarak kitleler önünde yıpratma yarışına girmişler, 38 şehit devrimcinin ailelerinin yürekleri kan ağlarken, emperyalizmin çavuşu Sexton'ın karısının poz poz gözü sulu fotoğraflarını basarak duyguları istismar etmişlerdir. Bu arada sosyal-demokrat CHP Merkez Yürütme Kurulu, «*Eğer böyle hareketleri yapanlar bir faşist rejim için gerekçe ve ortam hazırlamaya bile bile uğraşan kimseler değillerse, birtakım maceracılar ve taklitçilerdir*» hükmünü vermiş, turistik Latin Amerika izlenimleri içindeki Abdi İpekçi ise, «*Gerillacılık teorisi üzerine yazılmış birtakım kitapları okuyup Türkiye'de aynı metodları uygulamaya kalkışan gençlerin bilmeleri gereken bazı gerçekler var*» diyerek devrimci gençlere ders vermeğe kalkışmıştır. Ankara'da sosyalistlerin organı olduğunu ileri süren bir gazete «*Şehir Gerillası*»nı hedef tahtası yapıp «THKO» aleyhine günlerce yayın yapmış; TİP Merkez Yürütme Kurulu da bir yandan burjuva diktasının silahlı temsilcilerinden «*erken seçim ve milli bakiye*» lutfu isteyerek devrimcilik yaparken, öte yandan gençleri «*gerillacı anarşist çizgiye itilmekle, tertip ve provokasyonlara alet olmakla*» suçlamıştır. Özde «Emek» pasifist kliğinin uzantısı olan bazıları da, bir yandan Deniz ve Yusuf'u över görünüp, öte yandan onların eylemlerini «*anarşizm*» olarak suçlama ikiyüzlülüğünü göstermiş, bütün şatafatlı laflara rağmen halk dalkavukluğu adına silahlı mücadeleyi reddettiklerini belgelemişlerdir.

Ve bütün bu gürültü patırtı arasında, NATO'nun İzmir'deki Karargahı'nda Jerry White adındaki amerikan çavuşunun Adnan Sarıhanoğlu adındaki çocuğu alnından tüfekle vurması, yufka yürekli sosyal-demokratlarda ve pasifistlerde hiçbir insani tepki yaratmamıştır!

Bu arada Ziraat Bankası soygunu ve kaçırıldıktan 20 gün sonra cesedi bulunan bir şoförün öldürülmesi olayı başta olmak üzere birçok olay, «THKO»nun üzerine yıkılmağa çalışılmıştır.

Bütün kolluk kuvvetlerinin 65 gün süreyle Ankara içinde ara-

yıp bulamadıkları Deniz Gezmiş ve Yusuf Aslan 16 Mart'ta Şarkışla'da yakalanmışlardır. Yusuf Aslan çarpışma sırasında yaralanmıştır. «THKO»nun diğer savaşçılarından Hüseyin İnan'ın da dergimizin basıldığı sırada yakalandığı öğrenilmiştir.

Sansasyon peşindeki burjuva gazeteleri, yakalandıktan sonra Deniz Gezmiş'e atfen çeşitli beyanlar yayınlamışlar, iddialar, ortaya atmışlardır. Fakat kapalı odalarda sorguya çekilen ve şimdilik tekzibi mümkün olmayan beyanlar ve iddialar ihtiyatla karşılanmalıdır. Gerçekliği kabul edilebilecek beyanlar sadece «THKO»nun yukarda özetlediğimiz bildirisi ve yakalandıktan sonra İçişleri Bakanlığı'nda Deniz Gezmiş'in birçok gazetecinin önünde Haldun Menteşeoğlu ile yaptığı konuşmadır:

M — İşte bu pejmürde adam THKO'nun kumandanı imiş, iyi bakın kılığına, kıyafetine, suratına...

G — Ben THKO kumandanı değil, neferiyim.

M — Sen kahraman mısın?

G — Siz de kahraman olduğunuz için istifa ettiniz değil mi? Siz Demirel'in neferisiniz, ben THKO'nun...

M — Nereye gidiyordunuz?

G — Devrime...

M — (Menteşeoğlu eliyle duvardaki haritada Sivas'ı işaret ederek) Devrim o tarafta mı?

G — Devrimin o tarafı, bu tarafı yoktur, her taraftan gelir.

«THKO»nun eylemleri, emperyalizmin ve gericilerin kağıttan kaplanlar olduklarını göstermesi bakımından çok önemlidir. Bu olay, sıcak mücadeleyi seçen yürekli devrimcilere de birçok objektif dersler vermiştir.

Önceki sayılarımızda da belirttiğimiz gibi, «THKO» savaşçılarının giriştikleri eylemlerin, başlangıç noktası ve olayların gelişimi açısından eleştirilecek yanları vardır. Ancak sansasyonel gazete haberleri ve polisin çıkarttığı söylentiler esas alınarak bu olayların eleştirisi yapılamaz. Bu olayın başarısız görünen sonuçlarına sığınarak, üstü kapalı *«şehir gerillası»*na, özde ise sıcak mücadeleye çatmak, ancak pasifistlerin ödleklerin ve döneklerin görevidir. Savaşçıların kendi eleştirilerini henüz yapmamış oldukları ve devrimciler için açık olmayan bir yığın nokta ortada iken, bu konuda zamansız spekülasyonlara ve suçlamalara girişmenin, *«zaman faşizm gelir»* teorisinin başka bir türünü ortaya sürmekten öte bir anlamı yoktur.

Mücadeleye baş koymuş, canlarını vermeyi göze almış devrimcilere eleştiri yöneltmek, masa başlarında ahkam kesenlerin değil, mücadelenin en keskin noktalarındaki devrimcilerin hakkıdır. Gerçeğin tek ölçütü pratiktir. Ve bu somut pratik, Türkiye gibi bir ülkede örgütlü her türlü mücadele biçimine hazırlanan kararlı devrimciler için, sosyalist mücadelenin içinde bulunduğumuz durumunu yeniden gözler önüne sermiş, teorik ve pratik açıdan birçok objektif dersler ortaya koymuştur.

emperyalizmin ve işbirlikçilerinin ODTÜ'deki tenkil harekatı

Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nun yuvalarını meydana çıkartmak gerekçesiyle kolluk kuvvetleri, son yılların en hunharca saldırılarından birini, Ortadoğu Teknik Üniversitesi'ne yöneltmişler, bir devrimci genci şehit etmişler, ayrıca bir jandarma eri ile olayları seyreden bir işçinin ölümüne, 50'ye yakın kişinin yaralanmasına sebep olmuşlardır. Amerikalıları kaçıranların üniversiteye sığındığı gerekçesiyle alınan arama kararına gençler aslında karşı çıkmamışlar, ancak, aramanın polis tarafından değil, jandarma tarafından yapılmasını istemişlerdir. Ne var ki, hükümetten emir alan jandarma albayı Mehmet Öztoprak *«ille de toplum polisi üniversiteye girecek»* diye dayatmış, *«siz burada olay çıkartmak istiyorsunuz»* uyarmasına rağmen toplum polislerini üniversiteye sokmuştur.

Geçen ay bakanlar kurulunda *«iş riski»*, *«iş güçlüğü»*, *«hayati*

tehlike» gibi yan ödemelerle maaşları yüzde yüz artırılan toplum polisleri de, jandarmanın gölgesinde, bu lutfun hakkını vermek için bütün hışımlarıyla üniversiteye girmişlerdir. ODTÜ arazisi, sanki düşman arazisi işgal ediliyormuş gibi zırhlı araçlarla sarılmış, uçaklar, helikopterler kullanılmış, 51 askeri taşıt dolusu asker, jandarma birliği ve 30 otobüs dolusu toplum polisi üniversite yurtlarını kuşatmış, hatta havantopları mevzie sokulmuştur!

Polisin üniversiteye sokulmasına baştan karşı çıkan gençler aralıklarla tam dokuz saat jandarma ve polis kurşunlarına yiğitçe göğüs germişler, yurtlarını can vererek, kan dökerek savunmuşlardır.

Kuşatma ve işgalde en basit insanlık kuralları dahi ayaklar altına alınmıştır. Şenel Erdal yaralanınca, öğrenciler helikopter gönderilerek yaralının kan kaybetmeden hastaneye götürülmesini istemişlerdir; ancak üst makamlardan *«öğrenciler yurdu boşaltırlarsa yaralıyı gidip alabilirsiniz; yurdu terketmezlerse, ölürse ölsün!»* cevabı gelmiştir. Bu gaddarlık yüzünden zamanında hastaneye kaldırılamayan Şenel Erdal kan kaybederek devrim şehitleri kafilesine katılmıştır. Bu arada, emirle öğrencilerin üzerine saldırtılan jandarma eri Mevlut Meriç ile, olayları izlemekte olan Aziz Yalta adındaki işçi de çatışmada yaralanarak hastanede ölmüşlerdir.

Dokuz saatlik tenkil harekatından sonra 1500'e yakın genç spor alanında, 400'den fazla genç de Emniyet Sarayı'nda sorguya çekilmiş, 14 savcının 28 saat süren soruşturması sonunda 32 öğrenci tutuklanmıştır. Ancak günlerce sonra savcılık, 54 öğrenci hakkında daha gıyabi tutuklama kararı vermiş, böylece tutuklanan öğrenci sayısı 86'ya yükselmiştir. Buna karşılık, çatışmalar sırasında Ortadoğu Teknik Üniversitesi'ne gelerek öğrencilere hakaret eden, silah çeken yeni olaylar çıkmasına sebep olan AP'li Belediye Başkan Vekili Muhlis Şenöz elini kolunu sallayarak dolaşmaktadır.

Gençlerin üniversiteden çıkartılmasından sonra yurtlarda, tesislerde ve arazide günlerce sürdürülen arama sonunda amerikalıları kaçıranlar bulunamadığı gibi, sadece 5 tabanca ve 2 av tüfeği ele geçirilebilmiştir. Bu sonuç 30 bin asker ve polisin giriştiği harekatın aslında bir *«suçlu»* yada silah aramasından çok daha başka amaçlar güttüğünü göstermektedir.

Başbakan Demirel çarpışmalardan hemen sonra verdiği demeçte *«ODTÜ komünizme karşı bir ilim yuvası olmak için kurulmuştu»* derken, Amerikan Senatosu Demokrat Çoğunluk Grubu Başkan Vekili Byrd de, *«Amerikan vergi mükellefinin parasının, amerikan aleyhtarı genç devrimcilere gitmesini anlamak güçtür»* diyerek ODTÜ'ne yardımın kesilmesini istemiştir.

Bunun üzerine Ekrem Göksu, Şahap Kocatopçu, Ahmet Tokuş, Fahir Armaoğlu, Vecdi Diker, Akif Tuncel ve Osman Bozok gibi amerikancı işbirlikçilerden kurulu mütevelli heyeti, öğretim üyelerine karşı da harekete geçmiş, ilk olarak, «politik davranışlarda bulunduğu» gerekçesiyle Akademik Konsey'i lağvetmiş ve üniversiteyi tamamen kolluk kuvvetlerine teslim etmiştir. Bunun üzerine Rektör Prof. Erdal İnönü kararı protesto ederek görevinden çekilmek zorunda kalmıştır. Akademik Konsey üyeleri, bu tasfiye karşısında, kararın hukuki açıdan sakat olduğunu ileri sürerek görevleri başına gitmek istemişlerse de, kolluk kuvvetleri tarafından içeri sokulmamışlardır. Öğretim üyesi tasfiyesi daha da ileri götürülerek, Rektör Yardımcısı Ertan Acaroğlu, İdari İlimler Fakültesi Dekanı Yaşar Gürbüz ve Mühendislik Fakültesi Dekanı Erdoğan Tekin ve Dekan Vekili Sedat Özkol'un sözleşmeleri mütevelli heyet tarafından feshedilmiştir.

Emperyalizm ve işbirlikçileri şunu unutmaktadırlar: Hangi amaçla ve kimin finansmanıyla kurulmuş olursa olsun, Ortadoğu Teknik Üniversitesi bugün Türkiye halklarının malıdır ve onun yönetiminde ancak öğrencileri ve öğretim üyeleri söz söylemek hakkına sahiptir. Akademik Konsey üyeleri işbirlikçi mütevelli heyetin kararını tanımadıklarını açıklarken, ODTÜ Öğrenci Bir-

liği de kamuoyuna devrimci gençliğin azimli kararını duyurmuştur: *«ODTÜ'nun Amerikan emperyalizminin bir kültür üssü olmasına izin vermeyeceğiz.»*

sendikacı hıdır ve tip yöneticisi uluğ'u kimlerin öldürttüğü bellidir

Geçen ay teröre sadece ODTÜ hedef olmamış, polisin ve sağcı komandoların cinayetleri ve zulmü Türkiye'nin dört bir yanında kol gezmiştir.

İlk olarak, genç bir sendikacı, MİT ile polisin yaptığı karanlık bir işbirliği sonunda *«intihar»* süsü verilerek Ankara Emniyet Sarayı'nda katledilmiştir. Hür-Persen, Türk-Sağ-Kur ve Türk Sağ-Per-Sen sendikalarını birleştirip güçlü tek kuruluş haline getirmeğe çalışan genç sendikacı Hıdır Altınay, Hür-Per-Sen Sendikası Genel Sekreteri Veli Demiröz'e paket içinde dinamit verdiği iddiasıyla MİT ajanları tarafından yakalanmış, uzun süre sorguya çekilmiş, daha sonra Demiröz'le birlikte polise teslim edilmiştir. *«İşkence yuvası»* on katlı Emniyet Sarayı'nın en üst katına çıkarılan Hıdır Altınay, bir süre sonra kaybolmuş, Ankara Emniyet Müdürü, saatlerce sonra, Hıdır Altınay'ın *«Muhafız nezaretinde muhafaza edildiği Emniyet Sarayı 10. katındaki çift pencereli odanın camını kırarak intihar ettiğini, hastaneye kaldırılırken yolda öldüğünü»* açıklamıştır.

Daha önce çeşitli örnekleri görüldüğü gibi, *«intihar»* tertibinin altında işkence ve cinayet vardır. Her şeyden önce, *«dinamit alışverişi»* tam bir tertiptir. Zira, Demiröz'ün görevli bulunduğu yerdeki üç görgü tanığı, Altınay'ın herhangi bir şey vermediğini, sadece konuştuğunu açıklamışlardır. Otopsi raporunda vücutta darp izine rastlanmadığı söylenmekte ise de, otopsi sırasında içeride bulunan Ahmet Altınok adındaki Tıp öğrencisi, Altınay'ın sağ el büyük parmağında iki ufak delik gördüğünü açıklamıştır. Üstelik otopsi raporunda *«kalbin patlamış olduğu»* yazılıdır ki, bunun da, Hıdır'ın elektrik cereyanına tabi tutulmasının yada polisin sık sık başvurduğu *«adam pompalama»* metoduyla itirafa zorlanmasının sonucu olması ihtimali çok kuvvetlidir. En önemli nokta ise, Günaydın Gazetesi'nde çıkan resimdeki camın kırılış biçimi ile daha sonra savcılık soruşturması sırasında çekilen ve Milliyet Gazetesi'nde çıkan resimdeki camın kırılış şeklinin farklı olması, ikinci resimde kırığın daha genişlemiş bulunmasıdır.

Bir köylü çocuğu olan ve aynızamanda gece lisesinde okuyan 19 yaşındaki Hıdır Altınay'ın, kısa bir süre önce Hacettepe Üniversitesi'ndeki müstahdem direnişini başlattığı ve bu yüzden polisin gazabına uğradığı bilindiğinden, bu cinayet inkar edilemeyecek bir gerçeklik kazanmaktadır. Nitekim, sendikacı arkadaşlarının Hıdır'ın dinamit vermediğini açıklamalarından sonra polis takibi ve baskısı altına alınmaları da, emniyet makamlarının *«suçluların telaşı»* içinde olduklarını kanıtlamaktadır. Hıdır Altınay, Necmettin Giritli'den sonra tertiple öldürülen ikinci devrimci sendikacıdır.

Hıdır'ın öldürülmesinden birkaç gün sonra, Sivas'ın Yıldızeli İlçesi'nde de TİP ilçe sekreteri Ali Han Uluğ, evinde kafasından tabanca kurşunu ile vurularak katledilmiştir. TİP görevlileri, Uluğ'un parti binasına gelmemesi üzerine evine gittiklerinde cesedi ile karşılaşmışlardır. Daha Amasya TİP İl Başkanı Şerafettin Atalay'ın katilleri bulunmadan, aynı bölgede bir başka TİP yöneticisinin öldürülmesi, kolluk kuvvetlerinin himayesinde, hat-

ta onların teşvikiyle devrimci kıyımının sürdürüldüğünü göstermektedir. Nitekim, Atalay'ın katilleri yakalanmazken, Amasya'da sağcı komandolar bu defa da Dev-Genç'lilere saldırmışlar, öldürülen TİP İl Başkanı'nın kardeşi Abdullah Atalay ile 5 öğrenciyi dövmüşlerdir. Olay sırasında TÖS binasından çıkan bir ziraat mühendisi ile bir yedeksubay da Yeşilırmak'a atılmak istenmiş, bir terzi dükkanı da tahrip edilmiştir. Olaydan sonra Amasya Lisesi Müdürü Hacı Mahmut Baran'ın saldırganlardan biri ile makamında bir süre gizli görüşme yapması, terör tertiplerinin içinde yetkili ve sorumlu kişilerin de bulunduğunu kanıtlamaktadır. Yıldızeli TİP Sekreteri Uluğ'u öldürtenler de, aynı çevrelerdir.

Fakat geçtiğimiz ay en büyük provokasyon Kırıkhan İlçesi'nde yapılmış, camie dinamit atıldığı iddiasıyla kitleler, solcular ve aleviler aleyhine kışkırtılmış, başka yerlerden de getirtilmiş grupların da katılmasıyla girişilen baskın ve zorbalıklar, üç kişinin ölümüyle sonuçlanmıştır. (Bu konudaki KIRIKHAN RAPORU, «Yorum»un sonundadır.)

«cami dinamitleme» provokasyonu ve İslahiye-Gaziantep olayları

«*Cami dinamitleme*» provokasyonları başka İl ve İlçelerde de alçakça uygulanmış, ümmetçi ideolojinin etkisinden kurtulamamış kitleler devirmcilere karşı kışkırtılmıştır. Kırıkkale'de bir camide bomba patlatılmış, Malatya'nın Yeşiltepe Köyü camiine yerleştirilen bir bomba sözümona patlamadan ele geçirilmiştir. Diyarbakır'ın Parlısefa Camii'nde de Kuran'ın yakıldığı iddiası ortaya atılmıştır. Provokasyon en rezil biçimini Bursa'nın İnegöl İlçesi'nde bulmuş, Ülkü Ocakları mensupları, Dev-Genç'lilerin İnegöl'e gelerek camileri bombalayacağı söylentisini yaymışlardır. Bunun üzerine 2-3 bin kişilik topluluk TÖS lokalını, TİP eski ilçe başkanı Avukat Kemal Özkan'ın evini ve yazıhanesini, İleri Gençlik Örgütü lokalini, bir fotoğraf stüdyosunu, bir kitapçı dukkanını ve bir kuaförü tahrip etmiştir.

Gaziantep'te de, devrimci safların güçlenmesi ve Dev-Genç'in hem il merkezinde, hem İslahiye'de örgutlenmesi karşısında paniğe kapılan gerici çevreler, arka arkaya tertiplere girişmişlerdir İlk olarak 20 Dev-Genç'li Gaziantep'te bildiri dağıtırken, ellerinde taş, sopa ve demir çubuklar bulunan 50 kişilik bir grubun saldırısına uğramıştır. Gericilerle işbirliği halindeki polis de, Dev-Genç lokaline bir baskın yapmış, şube başkanı Bektaş Avşar ile stajyer avukat Celal Doğan'ı «*anarşi yarattıkları*» iddiasıyla adliyeye vermiştir. Dev-Genç'in Islahiye Şubesi'nin açıldığı gün de, Atatürk Anıtı'na çelenk koyan devrimcilere sağcı zorbalar saldırmış, ancak polis, meşru savunma halindeki devrimcileri yakalamış, bu arada babası sağcılar tarafından yaralanan Mehmet Telli adındaki devrimci genç de, bıçak kullandığı idiasıyla tutuklanmıştır. Telli'nin duruşmasını Gaziantep Barosu avukatlarından Orhan Barlas almış ve 5 Mart günü Celal Doğan ve Hayri Güneri ile birlikte Islahiye'ye hareket etmişlerdir. Kendisının taş ve sopalarla, Celal Doğan'ın da tabanca ile yaralandığı saldırıyı Barlas şöyle anlatmıştır :

«...Adliye bınasına 40-50 metre yaklaşmadan 'kasaba, taşra eşrafı kılıklı' 15-20 kişi önümüzü kesti. Donmeye karar verdık. Tam arabaya binerken bize iyiliğimiz için geri donmemizi salık verenlerden biri topluluğa hitaben kürtçe bir şeyler söyledi. Celal'e kürtçe ne konuştuklarını sordum. Adam kalabalığa, 'bunları

bırakmayın, arabayı tutun, önünü kesin, taşlayın' demiş... Yol üstü Kömürler adlı bir istasyon vardır... Komürler dönemecinde az ötede bir kalabalık gördüm... Kalabalık sövüp sayarak zorla kapıyı açmaya çalışıyordu... İlkin kafa büyüklüğünde bir taş darbesiyle arabanın arka penceresi tuzla buz oldu, sonra teker teker öbür pencereleri de kırdılar. İçeriye taş yağdırıyorlar, pencereden sopa sallıyorlardı. Korkunç, çok korkunç bir şey. Ben ve arkadaşlarım en uygun işi dışarıya kaçmakta bulduk... Kendimi oradaki lokantalardan birine attım... Sekiz on kişi yerimi keşfetmişler, lokantaya daldılar, beni yakapaça dışarı çıkardılar. Değnekle, taşla, yumrukla nerem gelirse gelsin, acımadan vuruyorlardı... Bir iki yuz kişiyle aramızda ölümkalım kavgası başladı... İçlerinden kurnaz görünüşlü bazıları bir yandan beni korur gibi yapıyor, bir yandan öbürlerine saldırı işaretleri yapıyorlardı. Tepemden taşlar yağıyordu. Birden yumruk büyüklüğünde bir taş sol kaşımın üzerinden alnıma çarptı... Ellerinden sıyrıldım, üstüm başım kan içinde kendimi karakola zor attım. İçeride Celal Doğan, kurşun yarası almış, ikibüklüm yerde kıvranıyordu... Erler, çavuşlarının gelmesi ve zabıt yapmaları icabettiğini, o zamana kadar orada öylece kalmamızın kanun icabı olduğunu ısrarla belirttiler... Gazetelere ve radyolara, bize halkın saldırdığı bildirilmiştir. Bunun aslı astarı yoktur. Saldıranlar önceden hazırlıklı, sopalarla orada toplanmış ve karmaşık bir kalabalıktı...»

Saldırıların doğal bir halk tepkisinin değil, kışkırtılmış kişilerin eseri olduğu o kadar açıktır ki, bu zorbalıklardan sonra Gaziantep'te Dev-Genç ile TÖS, İlk-Sen ve Tüm Gıda-İş ortak bir miting düzenlemiş ve bu mitinge işçi, köylü, öğretmen ve sendikacı binlerce kişi katılmış, «*toprağımızdan tek amerikalıyı atıncaya kadar, ağaları yokedinceye kadar, Türkiye'yi bağımsızlığa kavuşturuncaya kadar, gücümüz ne olursa olsun, kanımızın son damlasına kadar mücadele edeceğiz*» diye andiçmişlerdir.

«banka soygunu» tertipleri ve insanlık dışı işkenceler

Polisin anayasayı ayaklar altına alarak İstanbul'da sahneye koyduğu «*banka soygunu soruşturması*» ise, devrimci gençlerin tasfiyesi yolunda başvurulan insanlık dışı metodları açığa vurmuştur. Mart'ın ilk haftasında Akbank Selamiçeşme Şubesi silahlı kişiler tarafından soyulmuş, İstanbul polisi doğrudurust hiçbir inceleme yapmadan hemen suçu beş devrimci gence yıkmış ve isimlerini radyoda açıklamıştır. Aynı gün isimleri açıklanan gençlerden Çapa Yuksek Öğretmen Okulu öğrencisi Salman Kaya yakalanmış ve emniyet Kaya'nın suçunu itiraf ettiğini bildirmiştir.

Ve bundan sonra tam altı gün süre ile Salman Kaya Emniyet Müdürlüğü'nde işkenceye tabi tutulmuş, anayasa vatandaşın 24 saatten fazla nezarette tutulamayacağını emrettiği halde, altı gun hakim önüne çıkartılmamıştır.

Bu arada, polisin, Salman Kaya ile birlikte bankayı soyduklarını iddia ettiği ve Salman Kaya'nın da isimlerini itiraf ettiğini bildirdiği devrimci gençlerden Veysi Yavuz'un olay sırasında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Orhan Aldıkaçtı'nın yanında olduğu, Hasan Yalçın'ın uzun sureden beri Ankara'da muhendislik yaptığı, Osman Bahadır'ın da olay sırasında Ankara'da bulunduğu, Mustafa Gürkan'ın ise olay sırasında TMGT Genel Başkanı Bozkurt Nuhoğlu ile beraber bulunduğu ispatlanmıştır.

Öyleyse, Salman Kaya, bu gençlerin isimlerini «*soyguncu*» olarak nasıl itiraf etmiştir? İşte cevabını, altı günlük işkenceden sonra savcılığa teslim edilen Salman Kaya veriyor:

«*İlk sopayı Muzaffer Çağlar* (İstanbul Emniyet Müdürü)*'dan yedim. Ilgız Aykutlu* (Birinci Şube Müdürü) *da yanındaydı. Sonra İkinci Şube'nin Birinci Kısmı'na götürüldüm. Öldüresiye dövüyorlardı. Sandalye ile gırtlağıma bastırıp, falakada en az on kişi var kuvvetleriyle vuruyordu. Odadan odaya sürüp tekrarlıyorlardı. Ben o zaman bizim çocukların 'faşizm gelirse ne yaparız' demelerini hatırladım. Şeytan nereden hatırıma getirdiyse, beni güldürdü. Faşizm nasıl gelir acaba? Ben altı gün gestapolardan başka kimsenin yüzünü görmedim.*»

Polis bu arada Salman'la suç ortaklığı yaptıkları iddiasıyla 11 devrimci genci daha nezarete almış, ama hakim hepsini suçsuz görerek serbest bırakmıştır. Gençler, emniyette bulundukları sırada, ayrı bir odada sorguya çekilen Salman'ın çığlıklarını duyduklarını açıklamışlardır. Altı genç ise, işkence ile banka soyduğu itiraf ettirilen Salman'ın, soygun sırasında kendileriyle beraber olduğunu, bankayı soymuş olamayacağını bildirmişlerdir.

Polisin bu canavarca tutumu karşısında 10 devrimci örgütün temsilcileri, Salman Kaya'nın anasıyla birlikte İstanbul Savcısı Nedim Demirel'e bir şikayet dilekçesi vermişlerdir.

1. Emniyet Müdürü'nün yeterli delil olmadan devrimci gençleri soyguncu ilan etmesi suçtur. Nitekim savcılar da, ilk tahkikat gizli olmak gerekirken, Çağlar'ın gençlerin isimlerini gazetelere ve TRT'ye açıkladığını, üstelik savcılığı da olaydan haberdar etmediğini bildirmişlerdir. 2. Salman Kaya anayasaya göre 24 saat içinde yargıç önüne çıkartılması gerekirken 6 gün polis nezaretinde tutulmuş ve hayatına malolacak şekilde işkence edilmiştir.

Gel gör ki, bu suçlardan dolayı derhal tutuklanarak sanık sandalyesine oturtulması gereken Istanbul polis şefleri, bu defa da, Türk Ticaret Bankası Erenköy Şubesi'nin dört kişi tarafından soyulması dolayısıyla utanmadan tekrar «*öğrenci avı*»na girişmişler, olayla hiç ilgisi olmayan Atilla Coşkun ve Mustafa Şimşek adındaki gençlerin isimlerini ve resimlerini «*soyguncu*» diye gazetelere vermişler, ilgili bulundukları yerlere baskın üstüne baskınlar yapmışlardır.

türkiye'nin her yanında öğrencilere karşı polis ve «komando» terörü

Polis «*öğrenci avı*»nı bununla da bırakmamış, geçen ay çeşitli fakültelere, yurtlara, okullara baskın üstüne baskın yapmış, birçok devrimci genci tutuklamıştır.

İstanbul Hukuk Fakültesi, Dekan'ın isteği üzerine toplum polisleri ve Birinci Şube memurları tarafından basılmıştır. Devrimci gençleri yakalamağa kalkışan polisle öğrenciler arasında silahlı çatışma çıkmış ve neticede 23 öğrenci tutuklanmıştır. Polis yakaladığı öğrencileri sürükleyip götürürken, «*Hadi şimdi Bağımsız Türkiye diye bağırın da görelim*» diye emperyalizmin hizmetinde olduğunu ispatlamış, bu sloganı bağıran gençleri coplarla ve tekmelerle öldüresiye dövmüştür.

Polisler ayrıca, Tokat ve Şişli öğrenci yurtlarını da silah zoruyla basmışlar, Beyazıt'taki Doğu Devrimci Kültür Ocağı'na yaptıkları baskında da ocağın bütün evrakına, kitaplarına ve savunma araçlarına elkoymuşlardır.

Ankara'da da Beşevler'deki Yüksek Öğretmen Okulu polisler tarafından basılarak 12 öğrenci gözaltına alınmıştır. Hacettepe Üniversitesi'ne önceki ay vahşice saldıran polislerden hiçbiri hakkında işlem yapılmazken, kendilerini savunmak durumunda olan

71 öğrenci sanık sandalyesine oturtulmuş, 1 asistan ve 18 öğrenci tutuklanmıştır. Ziraat Fakültesi Keçiören yolu üzerindeki Kultur Teknik Kursüsu'nde sağcı komandoların öğrenci direnişini kırma teşebbüsüne karşı çıkan 20 devrimci öğrenci gözaltına alınmıştır. Kıbrıs'lı öğrencilere karşı surdürülen terör, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarını arama bahanesiyle genişletilmiş, Aşağı Ayrancı'da beş Kıbrıs'lı genç polise ateş ettikleri iddiasıyla yakalanmış, evlerinde arama yapılmıştır. İstanbul'da da çeşitli fakultelere mensup yedi genç çeşitli nedenlerle gözaltına alınmıştır.

Öte yandan, önceki yıl ODTÜ bahçesinde Komer'in arabasını yaktıkları iddiasıyla mahkemeye verilen 12 öğrencinin duruşması sonuçlanmış, Seçkin İnceefe, Tuncay Çelen, Irfan Uçar, Kasım Çelik, Yusuf Aslan, Halil Çelimli, İbrahim Seven, Mustafa Akgul, C. Eroğlu, Sait Bığ, Bayram Yaşar ve Ahmet Yıldırım altışar ay hapse mahkum edilmişlerdir.

Tıp Fakültesi'nde silahlı kuvvetler hesabına okuyan beş askeri öğrenci ise, «*sol propaganda yaptıkları, devrimci eylemlere katıldıkları*» gerekçesiyle, polisin verdiği rapor üzerine, askerlikten çıkarılmışlardır. Lütfü Dokuzoğlu, Necati Ertürk, Gürhan Dırik Murat Tan ve Abidin Öge, Danıştay'a başvuracaklarını açıklamışlar, «*bundan sonra üniformamız, işçinin fabrikada, köylünün tarlada giydiği üniformadır, kışlamız tüm Anadolu'dur*» diyerek devrimci kavgalarını sürdureceklerini bildirmişlerdir.

Yurdun çeşitli yerlerinde de devrimci üniversite gençliğine karşı «*avlama*» operasyonu sürdurulmektedir. Karadeniz Ereğlisi'nde gazetecı Sina Çıladır ile Ilhan Akman, Salih Vural ve Işık Alamur adındaki gençler, çalıştıkları eve baskın yapan polisler tarafından yakalanıp tutuklanmışlardır. Marmaris'te gece sokakta dolaşan 12 genç de, komünizm propgandası yaptıkları iddiasıyla adliyeye sevkedilmislerdir. Şereflikoçhisar'da altı Dev-Genç uyesi, devlet dairelerine sabotaj yapacakları ihbarı ile tutuklanmışlardır. Kayseri'de üç Dev-Genç üyesi, duvarlara, vitrinlere ve otomobil camlarına halkı ayaklanmaya teşvik edici beyannameler yapıştırdıkları iddiasıyla gözaltına alınmıştır. Zonguldak'ta da Tıp öğrencisi Orhan Çavdar ile lise öğrencisi Yusuf Demirel, yasaklanmış bildiri dağıttıkları iddiasıyla adliyeye sevkedilmişlerdir.

Öğrenci avı sadece üniversite ve yüksek okul öğrencilerine karşı değil, lise öğrencilerine karşı da işletilmektedir. Burjuva gazetelerinden biri liseli gençlerin, «Dev-Lis'e bağlı olarak» devrimci eylemlere sokulduklarını provoke edici tarzda yayınlarken, İstanbul'da Halit Özkul adındaki liseli, silah ve sol yayınlar bulundurduğu, Ankara'da Burhan Şahın adındaki liseli de Odalar Birliği'ne patlayıcı madde attığı iddiasıyla yakalanmışlardır. Adana'da da beş lise öğrencisi halkı ve askerleri isyana teşvik edici bildiri dağıttıkları iddiasıyla askeri mahkemeye verilmişlerdir. Artvin'de ise bir süre önce fark sınavları konusunda protesto yurüyüşü yapan liseli gençlerden Haşmet Turan, Tayfun Varan, İbrahim Yılmaz, Tamer Yıldırım, Şahap Torun, Enver Demir ve Mustafa Irmak altışar ay hapse mahkum edilmişlerdir.

Devrimci gençlere karşı bir yandan polis terorü sürdürülürken, bir yandan da kolluk kuvvetlerinin himayesindeki sağcı zorbalar saldırı üstüne saldırı düzenlemektedirler.

Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü son sınıf öğrencilerinden bir grup devrimci genç şehirde beyanname dağıtırlarken sağcı zorbalar bazı kişileri de kışkırtarak «*Komünistlere ölüm*» diye üzerlerine saldırmışlardır. Emin Tanrıverdi ve Muharrem Kalıpçı, linç edilmekten güçlükle kurtulabilmişlerdir.

Maraş'ta da, İstanbul'dan gelen dört Dev-Genç üyesi emperyalizme ve faşizme karşı bildiri dağıtırlarken, Ülkü Ocaklı komandolar üzerlerine saldırmış, daha sonra bu zorbalar TÖS binası ile Baler Kitabevi'ni tahrip etmişlerdir. Faşist komandolar gözaltına alınan arkadaşlarını kaçırmışlar, buna karşılık dört devrimci genç gözaltına alınmıştır.

Ülkü Ocakları'nın zorbaları, İstanbul'da da Sosyalist Gençlik Örgütü'nün Cağaloğlu'ndaki lokali ile, Balıkesir Öğrenci Yurdu'nu da basmışlardır. Ankara'da Erkek Teknik Yuksek Öğret-

men Okulu'nda da sağcı zorbalar devrimci gençlere saldırmış, üç öğrenci yaralanmıştır.

Sağcı zorbalar ve örgütleri, devrimcilerin canlarına kasdettiklerini yazılı belgelerle de açıklamaktadırlar. Nitekim MTTB Genel Başkanı Burhanettin Kayhan imzasıyla yayınlanan bir bildiride sağ, devrimcilere karşı teşkilatlanmaya çağrılmış ve şu direktifler verilmiştir: «*1) Komünistler gibi her hususta hazırlan, 2) Bölgendeki komünistleri tanı ve tanıt, 3) Bölgende, muhitinde, mahallende teşkilatlan, 4) Ve zamanı gelince işareti bekle...*»

Milliyetçi Fedailer Teşkilatı imzasıyla basına dağıtılan bir bildiride de 150 solcunun kara listeye alındığı ve bunların bertaraf edileceği tehdidi savrulmuştur.

anayasayı köylülere anlatan aydınlar dahi tutuklanıyor

Sağcı terör, öğrenci kesimini de taşarak, özellikle devrimci öğretmenlere karşı yoğunlaştırılmaktadır. Yozgat'ta Türk-Amerikan işbirliğini temsil eden bir resmi karalayan TÖS'lü bir İlkokul öğretmeni Şefaatli'de sağcılar tarafından linçedilmek istenmiş, Niğde Aksaray'da ortaokul öğretmeni ve TÖS yonetim kurulu üyesi Sefa Turan, Ülkü Ocakları mensupları tarafından dövülerek bıçakla yaralanmıştır. Kayseri'de Develi Lisesi Resim Öğretmeni Aydemir Kumrulu'nun evi dinamitlenmiş, motosikleti tahrip edilmiştir. Antakya'da TÖS Şubesi meçhul kişiler tarafından dinamitlenmıştır. Tarsus'ta Devrim İlkokulu öğretmeni Mehmet Gemici, Milliyetçi Öğretmenler Derneği üyesi olan okul müdürü Hılmı Karataylı'nın teşvik ettiği iki kişi tarafından sınıfta ders verirken öldüresiye dövülmüştür. Aydın'ın İncirliova İlçesi'nın Gerenkova Köyü'ne okuma odası yaptırmak istediği için başka bır yere atanan devrimci öğretmen Şükrü Kahraman, yeni atandığı yere gitmek üzere köyden ayrıldığı sırada AP'li bir şahsın kışkırttığı kişiler tarafından linçedilmek istenmiştir.

Öte yandan İstanbul'da Eminönü Halkevi, halkevlermin kuruluşunun 39. yıldönumünde sağcı zorbalar tarafından basılmış, Anadolu'ya gönderilecek teyp, radyo ve bazı evrak çalınmış, çelik dolaplardaki evrak tahrip edilmiştir. Trabzon'da da bir konser sırasında Kapalı Spor Salonu'nda arka arkaya üç bomba patlatılmış, 30 kişi yaralanmıştır.

Polis de öğretmenlere karşı çeşitli tertiplere girişmektedir. Ordu'dan Samsun'a giden bir minibüs'te arama yapan polis, tabanca ve patlayıcı maddeler bulmuş ve sanık olarak Kemal Oral adındaki ilkokul öğretmenini yakalayarak tutuklattırmıştır. İzmit'te de, Merkez Ortaokul Matematik Öğretmeni Nurettin Doğan ile Radar Üssü'nde görevli Teğmen Nevzat Yuce, yasak kitap bulundurdukları iddiasıyla gözaltına alınmışlardır.

Sivas'ta da «4 Eylül Kültür Derneği» Başkanı öğretmen Zeki Özeren ile birlikte 8 kişi, düzeni yıkmaya çalıştıkları iddiasıyla tutuklanmışlardır.

Muğla'ya bağlı Ula'nın Portakallı Köyü'nde ise «*anayasal haklarını köylülere anlattığı*» için Elektrik Mühendisi Yuksel Birdal tutuklanmıştır. Dalaman Kağıt Fabrikası'nda görevli Birdal ile tekniker Kemal Daysal, Sosyal İşler Müdürü İbrahim Mersin ve Mustafa Uzundemir, köy muhtarının ihbarı üzerine, jandarma komutanı tarafından gözaltına alınmıştır. Bir mühendisin köylülere anayasayı anlatmasını suç sayan savcının talebi üzerine tutuklanan Birdal, üst mahkemece serbest bırakılmıştır.

Kolluk kuvvetleri, zorbalığı, yasama dokunulmazlığı bulunan kişilerin evlerini basacak kadar da ileri götürmüştür. 15 kadar sivil polis, tabii senator Ahmet Yıldız'ın Ankara Mithatpaşa Caddesi'ndeki evini basmağa kalkışmışlar, ancak ellerinde arama kararı bulunmadığı için içeri sokulmamışlardır. Bununla beraber sivil polisler evden uzaklaşırken kapı önünde iki memuru gozcu bırakmışlardır. Yıldız, Senato'daki konuşmasında, «*altı yıl önce bu kürsüden açıklanan CIA raporundaki olaylar Türkiye'de gerçekleşmiştir,*» demiştir.

ant ve diğer devrimci yayınlar üzerine baskı şiddetleniyor

Polisin ve savcıların ANT ve diğer devrimci yayınlar üzerindeki baskısı da bütün şiddetiyle devam etmektedir. Savcılar hemen her sayıda çıkan yazılardan dava açarlarken, polisler de, arkadaşlarımızın Anadolu'da temaslarını, anayasayı çiğneyerek engellemeğe çalışmaktadır. Geçen ay Afyon ve çevresinde temaslar yapmakta olan arkadaşımız Osman Yeşil Çobanoğlu, emniyet mensupları tarafından «*şüpheli faaliyette bulunduğu*» iddiasıyla gözaltına alınmış, yanında bulunan ANT dergilerine ve kitaplarına elkonulmuştur. Bizzat Emniyet Müdürü'nün emriyle yargıç önüne çıkartılmadan 36 saat gözaltında tutulan arkadaşımızın durumundan haberdar olur olmaz kendisinin serbest bırakılması için yaptığımız itirazları da aynı müdür görülmemiş bir sorumsuzlukla hiçe saymış ve kendisini bir gün daha nezarette tutmuştur. Hiçbir suçu tesbit edilemediği için savcılığa dahi sevkedilmeden serbest bırakılan arkadaşımızı keyfi şekilde gözaltında tutan, başta emniyet müdürü olmak üzere, bütün sorumlulardan hesap sorulacaktır. Öte yandan genel yönetmenimiz Doğan Özgüden hakkında, TİP Büyük Kongresi'nin «*Halklar Meselesi*» üzerine kararını yayınladığı için TCK'nun 142-3. maddesi gereğince «*devletin bütünlüğünü bozmak*» iddiasıyla, ayrıca Türkiye ve Lubnan'daki köylülerin mücadeleleri arasında paralellik kurarak köylüleri silahlı isyana teşvik ettiği iddiasıyla 311 ve 312. maddelerine göre iki soruşturma açılmıştır. Genel Kurmay Başkanı ve kuvvet komutanlarını eleştirdiği için Doğan Özgüden ve eski sorumlu müdürümüz Osman Saffet Arolat hakkında «orduya hakaret» iddiasıyla açılan davanın duruşmasına da Birinci Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlanmıştır.

Bir süre önce Lenin'in «*Ne Yapmalı*» adlı eserinden dolayı hakkındaki beraat kararı Yargıtay Genel Kurulu'nca bozulan Sol Yayınları Yönetmeni Muzaffer Erdost'un, Stalin'in «*Marksizm ve Milli Mesele*» adındaki kitabından dolayı ağır ceza mahkemesinde aldığı beraat kararı da yine aynı kurul tarafından bozulmuştur. Böylece Atilla Tokatlı'dan sonra genel kurul, üçüncü defa yazar ve yayıncıların beraati aleyhinde tavır almış olmaktadır.

Ho Şi Minh'in kitabını yayınladığı için mahkum olan Toplum Yayınevi Yönetmeni Remzi İnanç ise, mahkumiyet süresini doldurmağa devam etmektedir. Şimdiye kadar Beypazarı Cezaevi'nde yatan Remzi İnanç, geçen ay kendi isteği üzerine Elmadağ Cezaevi'ne nakledilmiştir.

Polisin etkisindeki İstanbul ve Ankara Film Kontrol Komisyonları ise, «*Beş Kişilik Ordu*» filminin geçen ay sinemalarda gösterilmesini yasaklamışlardır. Beş çetecinin ihtilalci kuvvetlere yardım için bir treni soymalarını anlatan film hakkındaki yasaklama kararını Danıştay şu gerekçeyle durdurmuştur: «Filmdeki ordu, bir diktatörün zulüm aleti haline gelmiş, şerefsiz subaylarla yönetilen bir güruh mesabesindedir. Hak ve insan yolundan yüz çeviren, kıyıcı ve ahlaksız komutanlar emrindeki böyle bir orduya milli ordu sıfatını takmak mümkün değildir» Bu karar üzerine film tekrar gösterilmeğe başlanmıştır.

ekonomi'nin çıkmaza girmesiyle büyük işçi tasfiyeleri başladı

Devrimci gençlik ve aydınlar üzerindeki baskılar şiddetlenirken gerçek devrimci sınıf olan işçi sınıfımız, objektif koşulların zorlamasıyla her gün daha devrimci eylemlere itilmekte, özellikle son aylarda ekonominin tam anlamıyla çıkmaza girmesi, hayat pahalılığının artması ve yoğun işçi tasfiyeleri karşısında devrimci birikim büyümektedir.

Açıklanan son istatistiklere göre son bir yıl içinde sığıreti yüzde 26,7, koyuneti yüzde 18,8, balık yüzde 20,2, ekmek yüzde 13,7, nebati yağlar yüzde 19, nohut yüzde 42,6, tozşeker yüzde 21,5, beyaz peynir yüzde 17, yumurta yüzde 12,7 oranında pahalılaşmıştır.

İstanbul Ticaret Odası tarafından yayımlanan *«Türkiye'nin 1970 İktisadi Durumu»* konulu raporda ise, ekonominin geçen yıllara oranla çok düşük bir hızla geliştiği, özel yatırımlarda duraklamalar olduğu açıklanmıştır.

Makine Mühendisleri Odası'nın otomotiv endüstrisi konusunda hazırladığı raporda ise, piyasanın özellikle 7 tonluk kamyon bakımından doymuş olduğu, birçok kamyonun eskisi gibi yük bulamadığı, üstelik büyük hammadde sıkıntısı çekildiği, çelik üretiminin büyük aracı tüccarlar tarafından kapatıldığı ve imalatçıya fahiş fiyatlarla satıldığı açıklanmıştır. Her ne kadar, kamyonlara iş sağlayabilmek için ağırlık sınırlaması ve tartı zorunluluğu konulmuşsa da, yük taşımacılığı ve ağır taşıt imalatı sektörlerinde bunalım devam etmekte, bu sektörlerde geniş işçi tasfiyesi yapılmaktadır. Bu arada, devrimci sendikalara giren işçiler de, bunalım gerekçe gösterilerek, tasfiyeye tabi tutulmaktadır.

Paranın değerinin düşürülmesinden ve yeni vergilerden sonra halkın satınalma gücünün azalması nedeniyle diğer sektörlerde de stoklar artmakta, bu durum karşısında fabrikalar ya kapanmakta, yada yüksek ücretli kalifiye işçilerini çıkararak yerlerine düşük ücretli tecrübesiz işçiler almaktadırlar.

Bir gazetenin verdiği rakamlara göre geçen ay Sungurlar'dan 150, Otosan'dan 756, Singer'den 90, Haymak'tan 159, Özkardeşler'den 60, AEG Eti'den 10, Çelik Halat'tan 10, BMC'den 300, Çelik Montaj'dan 340, Plastel'den 11, Gislaved'den 131, Özergen Lastik'ten 45, Derby Lastik'ten 104, Gizlibant'tan 84, Derby Plastik'ten 22, Güneş Plastik'ten 38, Baby Lastik'ten 21, İnan Plastik'ten 17, Luxor Tarak'tan 13, Mikafor Plastik'ten 10, MAN'dan 546, Otomarsan'dan 105, Vinylex'ten 125, Ytong'tan 40, Adel Kalem'den 234, Kristal Cam'dan 86, Uzel Traktör'den 200, Adana Bossa'dan 140, İzmir Aliağa'dan 480 kalifiye işçi çıkartılmıştır.

Gen-Oto işçi tasfiyesine devam ederek 350 işçinin tamamını atmış, sadece 50'ye yakın memur ve bekçi bırakmıştır. Bunun üzerine işçiler fabrika önünde toplanarak yollara barikat kurmuş, fabrika personelini taşıyan otobüslerin içeri girmesini taşlayarak engellemişlerdir. Topçular'daki Pancar Motor Fabrikası'nın 500 işçisi de, işten çıkartılan 23 işçi geri alınmadığı için greve gitmişlerdir. İşçiler, sarı Çelik İş'ten ayrılarak Maden İş'e geçtikleri için patronun tasfiyeye giriştiğini açıklamışlardır. Çelik Montaj Fabrikası'nda da işveren çıkarttığı işçileri geri almayı kabul etmediği için direniş sürmektedir.

İşçi sınıfımızın grev ve direniş eylemleri bütün yurtta sürüyor

Kazlıçeşme'deki Keçe Sanayi Fabrikası'nda sendikalaşma yüzünden 68 işçinin işten atılması üzerine işçiler işbaşında boş oturma direnişine başlamışlardır. Kader Mensucat Fabrikası'nda ise, Teksif ile yapılan toplu sözleşmeden hemen sonra işveren 500 işçiden 170'ini işten atmıştır. Topçular'daki Çelik Büro Fabrikası'nda 100 işçi, iş güvenliği kalmadığı gerekçesiyle direnişe geçmişlerdir.

Adel Kalemcilik Fabrikası'nda işçilerin Kimya İş'i seçmelerine rağmen patronun sarı Ağaç İş Sendikası ile toplu sözleşme imzalaması üzerine 212 işçinin başlattığı direniş sürdürülmüş, direniş sırasında patron komandolar refaketinde 60 grevkırıcı işçiyi fabrikaya sokmağa kalkışmıştır. Bu yüzden patronun adamları ve jandarma komandolarıyla işçiler arasında sık sık çatışmalar olmuş, Adel işçileri patronun baskılarına ve kirli oyunlarına karşı yiğitçe direnmişlerdir.

Murat Cam Fabrikası'nda da sendikalaşma yüzünden işverenin 5 işçiyi işten çıkarması üzerine 60 işçi direnişe geçmişler ve sendika olarak sadece Hür Cam İş'i tanıdıklarını açıklamışlardır.

Geçen ay içerisinde Antalya Belediyesi'nin temizlik, fen, park ve bahçeler, imar, itfaiye ve sağlık işyerlerinde Genel-İş'e bağlı işçiler, Bursa'da Otobüs İşletmesi'nde çalışan 229 işçi greve gitmişlerdir.

Kartal'ın Yunus Bölgesi'ndeki Süperlit Boru Fabrikası'nda 310 işçi, Eskişehir Entil Fabrikası'nda 120 işçi, Uniroyal Fabrikası'nda 630 işçi, Kavel Lastik Fabrikası işçileri, Petrix Pil Fabrikası işçileri, Grundig Radyo Fabrikası işçileri evvelce başlattıkları grevleri geçen ay da surdurmuşlerdir.

Arçelik Fabrikası'nın 2400 işçisi, Magirus Fabrikası işçileri, Kimaş Asfalt Fabrikası işçileri, PTT Fabrikası, Grasso ve Harteks işçileri de, işverenlerin toplu sözleşme imzalamaması karşısında grev kararı almışlardır.

Batman'da TPAO ek inşaatında çalışmak için müracaat eden 3000 işçi, «*Açız, iş istiyoruz*» diyerek rafineri binası ile bölge müdurlugunu işgal etmişler, jandarmalarla çatışmışlardır.

Personel Kanunu'nun kendilerini mağdur etmesi üzerine PTT teknisyenleri dort gün süre ile iş yavaşlatma direnişi surdürmüşler, telefon, telgraf ve teleks muhaberatını aksatmışlardır. Direniş karşısında bakanlık, haklarının sağlanacağına dair işçilere teminat vermek zorunda kalmıştır.

Yunus'taki Superlit Boru Fabrikası işçilerinden dokuzu, haklarını çiğneyen patronun otomobiline ateş açmışlar, bu yüzden göz altına alınmışlardır. Bakırköy'deki Em-Bo Yün Fabrikası'nda çalışan kadın işçiler ise, bir ay önce bağımsız Tekstil Sendikası'na geçtikleri halde Teksif yöneticilerinin hâlâ imzalarını taklit ederek işçileri kendi üyesi gibi göstermesi karşısında Cağaloğlu'na gelerek sarı Teksif Sendikası'nı protesto etmişler, daha sonra Teksif'in Bakırköy Şubesi'ne giderek lokali işgal etmişlerdir.

YSE'nin Siirt bölgesinde çalışan işçileriyle Van'da YSE, DSİ ve Karayolları örgutlerinde çalışan 8 bin işçi, aylardan beri ücret alamadıkları için direnişe geçeceklerini açıklamışlardır. Samsun Topraksu 11. Bölge Müdurlüğü'nde çalışan 104 işçi, işverenin kendilerini memur statusüne sokmak istemesi karsısında, Samsun'dan Ankara'ya kadar protesto yürüyüşü yapmak kararı almışlardır. Türkiye PTT Dağıtıcıları ve Hat Bakıcıları Sendikası ise, meselelerine bir çözümyolu bulunmadığı takdirde direnişe geçeceklerini bildirmiştir.

Son zamanlarda özellikle sendikalaşma hareketleri yüzunden işçi direnişlerinin artması ve sendikaların da direnişe katılan işçilere gerekli maddi yardımı yapamaması karşısında işçiler kendi aralarında bir yardımlaşma kampanyası açmışlardır. Adel, Pertrix, Derby Lastik, Hoechst, Plastel Plastik, Auer, Gripin, Harteks, Bürosan, Farglas, Midiltipi, Kimas, Mutfakgaz, Türk-Henkel, Tezsan, ECA, Aksan, AEG, ETİ, Topuz, Torçelik işçileri kampanyanın ilk iki gününde 6 bin 664 lira toplamışlardır.

Türkiye'deki işçilerin maddi koşulları sarsılır ve iş güvenlikleri ortadan kalkarken, Almanya'ya turist olarak gitmiş bulunan 50 bin işçinin çalışma imkanı, Almanya Eyalet Başbakanlarının ortak toplantısında tamamen ortadan kaldırılmıştır. Cumhurbaşkanı Sunay'ın Almanya'yı ziyareti sırasında Alman makamlarıyla yaptığı temaslardan sonra kendilerine garanti vermiş olmasına rağmen, eyalet başbakanlarının ortak kararıyla ele geçtikçe Almanya dışına atılacak olan işçilerimizin yurda dönüşlerinde artık bu devleti kendilerinin devleti olarak benimsemeleri söz konusu olamayacaktır. Burjuva devleti, işçi sınıfının devleti olmadığını bu somut olayda bir kez daha ispatlamıştır. Eyalet başbakanlarının kararından sonra Almanya'da şimdi Türkiye'li turist işçi avı başlamıştır. Almanya'dan kovulup tekrar Türkiye'de yaşama mücadelesine girecek olan 50 bin turist işçi, işçi sınıfı hareketi için devrimci bir potansiyel teşkil etmektedir.

tarım proletaryası artarken yoksul köylüler de toprakları işgal ediyor

Sanayi kesimindeki proletaryanın mücadelesi şiddetlenirken tarım proletaryası da potansiyel olarak artmaktadır. Milli Produktivite Merkezi Tarım Subesi'nin açıkladığına göre, halen 1 milyon olarak saptanan tarım işçisi sayısı, bu yılın sonunda 1 milyon 400 bin'e ulaşacaktır. Aynı açıklamaya göre, tarım proleterlerinin

800 bin'i kendi köylerinden ayrı yerlerdeki geçici işlerde çalışmaktadır. Tarım proleterlerinin bu yıl örgütlenme ve direnişe geçmeleri de beklenmektedir.

Konya'nın Sazgeçit Köyü'nde, Türkiye'nin ikinci çoban boykotu başlamış, altı aylık ücretlerinin 2500 liradan 3500 liraya çıkartılmasını isteyen 38 çoban işlerini bırakmışlardır. (Türkiye'deki ilk çoban boykotu için bak: ANT, 12. 8. 969, Sayı: 137, s. 2)

Proletaryanın temel müttefiki yoksul köylüler ise, devrimci eylemlerini geçen ay işgal ve yürüyüşlerle sürdürmüştür.

Adana'nın Yumurtalık İlçesi'ne bağlı Hacı Müminler, Yahşiler ve Zeynepli köylüleri, Akdeniz'in çekilmesi sonucunda oluşan deniz kıyısındaki üç bin dönüm araziyi işgal etmişlerdir. Kuyucak'a bağlı Karapınar Köyü'nde de 100 kadar köylü, hazineye ait 1500 dekarlık araziyi işgal etmişler ve derhal zararlı otlardan temizleyerek tarla haline getirmişlerdir.

Anamur İlçesi'nin Tekmen Köyü halkı da, arazilerini sulayabilmek için, ormanı işgal etmişler ve DSİ su kanalının son bulduğu noktadan itibaren kendi arazilerine su götürecek bir kanal açmışlardır.

Tunceli'de Pertek İlçesi'nin Harisik Köyü'nde ise, yoksul köylüler, yıllardan beri kendilerini sömüren ağanın yeni bir zulmüyle karşı karşıyadırlar. *Ezilenler Gazetesi*'nin yazdığına göre, köyün tek sahibi olan Huseyin Ağa, önceleri bütün topraklarını yarıcılara ekturip biçtirirken, sonradan köye traktör sokmuş, bu yüzden yarıcıların bir kısmı göçetmek zorunda kalmış, geri kalanlara da meyilli ve verimsiz yerleri surmek düşmüştür. Ancak reform söylentisi çıktıktan sonra geleceğini garantiye almaya bakan Hüseyin Ağa, bu defa köyü olduğu gibi satılığa çıkartmaya karar vermiştir. Bu kararı öğrenen köylüler, para toplayıp, borçlanıp köyü yarım milyona ağadan almak istemişlerdir. Bu pazarlığa başlangıçta razı olan ağa daha sonra birdenbire fikir değiştirmiş ve Ankara'ya gidip devletle pazarlığa oturmuş ve 2 milyon fiyat almıştır. Devlet kovü 2 milyona alacaktır ama «*Köyü bana köylüsüz teslim edeceksin*» şartını koşmaktadır. Bu yüzden Huseyin Ağa, yarıcılarına, marta kadar evlerini boşaltarak köyü terketmeleri emrini vermiştir. Hükümetin köylüsüz koy istemesinin nedeni, Keban Barajı sahasında toprakları istimlak edilen koylüleri buraya yerleştirmek istemesıdır. Bu köydeki topraksız insanların iskan isteğine ise kimse aldırmamaktadır. Harisik köylüleri bu durumda ya ağa topraklarını işgal edecekler, işgale güçleri yetmezse bütün ömürlerini harcadıkları köylerini terkedip tarım proletaryası saflarına katılacaklardır.

Konya'nın Karaman İlçesi köylüleri, buğdayın satış fiyatının maliyetinden çok düşük olması karşısında bütün köyler halkının katılacağı bir protesto yürüyüşü düzenlemişlerdir. «*Sosyal güvenliği sağlamak ve çiftçi haklarını elde etmek için bu yürüyüşü düzenledik*» diyen Karamanlı çiftçilerin yuruyüşüne 1500-2000 traktör de katılacaktır.

10 milyon orman köylüsünün mesclelerini ise, ikide bir göz boyama niyetine çıkartılan bir «*orman suçlarının affı*» ile örtbas etme çabası karşısında Türkiye Ormancılar Cemiyeti bir bildiri yayınlamış, «*Orman köylüsünün yaşama şartlarını değiştirip vatandaş havsiyetine yakışır bir seviye sağlanamamasının üzüntüsü ile doluyuz. Bu sebeple orman suçlarının affının bir çare olmadığı kanaatindeyiz. Orman köylüsü 10 milyondur, affedilecek suçlular ise en fazla yüzbindir.*» demiştir.

öğretmen, memur, emekli ve teknisyenlerin direnişleri

Küçük burjuvazinin çeşitli kesimleri direnişlerini geçen ay da sürdürmüşlerdir.

Öğretmenler gerek maddi koşullarının ağırlaşması, gerekse artan baskılar karşısında yeni mücadelelere hazırlanmaktadırlar.

Öğretmen okullarının kuruluşunun 123. yıldönümu dolayısıyla verdiği demeçte 7 bin öğretmenin yurt dışına işçi olarak gitmek zorunda bırakıldığını açıklayan TÖS Genel Başkanı Fakir Bay-

kurt, Milli Eğitim Bakanı'na da bir mektup göndererek, öğretmenlere yapılan baskılar karşısında bakanlığın verdiği teminatı «*yasak savma*» olarak nitelemiş, öğretmen kitlesinin yeni bir eyleme hazırlandığını bildirmiştir.

Türkiye Teknik Öğretmenler Sendikası da, teknik öğretmenlerin birçok yerlerde dört aydır ek ders ücreti alamadıklarını bildirerek derslere girmeyeceklerini açıklamışlardır. Nitekim Kayseri Lisesi'nde 70, Adana Gece Lisesi'nde görevli 21 öğretmen, bu nedenle derslere girmemişlerdir. Silifke Lisesi Müdürü ile yardımcısı da, bu haksızlığı protesto için yönetici görevlerinden istifa etmişlerdir. TÖS Genel Başkanı Baykurt, «*Öğretmeni mali baskı altına alarak mesleğin itibarını düşürmek isteyenlerin bu istekleri kursaklarında kalacaktır*» demiştir.

Bu arada Afyon Lisesi matematik öğretmeni Ali Dayanık hakkında «*öğrenciler arasında sol propaganda yapıyor*» diye jurnalde bulunularak soruşturma açılması üzerine öğrenciler kendisine sahip çıkmışlardır. Bir direniş komitesi kuran öğrenciler, on metre uzunluğunda bir dilekçeyi valiyete vererek Dayanık hakkında herhangi bir işlem yapıldığı takdirde direnişe geçeceklerini açıklamışlardır. TÖS Afyon Şubesi de bir bildiri yayınlayarak baskıyı protesto etmiştir. Öte yandan, Gazi, Terbiye Enstitüsü öğretmenlerinden Tahsin Saraç kıyıma uğratılarak Balıkesir'e sürülmüş, bunun üzerine öğrencileri Milli Eğitim Bakanlığı önünde gösteri yaparak «*kahrolsun halk düşmanları*» yazılı bir çelenk koymuşlardır

Türkiye'de öğretmenlere yapılan baskılar uluslararası dayanışmaya sebep olmuş, Ankara'ya gelen Uluslararası Öğretmen Sendikaları Birliği Genel Sekreteri Marius Delsal, bu baskıları Birleşmiş Milletler'e götüreceklerini açıklamıştır.

Üniversite Asistanları Sendikası da, üniversite öğretim üye ve yardımcılarıyla ilgili personel kanununun çıkarılmaması üzerine Ankara, İstanbul, Ege ve Diyarbakır üniversitelerinde iki haftalık direnişe gitmişlerdir.

Yeni personel rejiminin devlet memurları üzerindeki olumsuz etkileri ve tepkiler devam etmektedir. Son aylarda personel kanunundan memnun olmayan 2 bine yakın kalifiye memurun, Kanada'ya göçetmek için müracaatta bulundukları açıklanmıştır. Türk-Persen bir bildiri yayınlayarak Personel Kanunu'nun uygulanmasına ilişkin yönetmeliklerin ve parlamenterlere derhal tanınan sağlık bakımı ile ilgili hakların memurlar için yürürlüğe konulmamasını protesto etmiştir. Türkiye Orman Memurları Sendikası Ege Bölgesi Şubesi de, yangın mevsimine kadar iş başında boş oturma direnişine geçeceklerini açıklamıştır. Teknik Personel Sendikası da, direnişe geçmek kararında olduğunu bildirmiştir.

Emekliler ise mağduriyetleri devam ettirildiği için geçen ay sokağa dökülmüşler ve dilekçe vermek için TBMM kapılarını zorlamışlardır. İstanbul ve İzmir'deki emekli, dul ve yetimler de birer açık hava toplantısı yapmışlar, haklarını alıncaya kadar mücadele için andiçmişlerdir.

Mühendis odalarının geçen ay yapılan seçimlerini ise, iktidarın bütün tertiplerine ve baskılarına rağmen yine devrimci kadrolar kazanmışlardır. İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurulu'nda yönetimi ele geçirmek için iktidar, devşirme delegelerle çoğunluk sağlamağa çalışmış, fakat başarıya ulaşamamış, işbirlikçiler kongreyi terketmek zorunda kalmıştır. Yeniden başkanlığa seçilen Sedat Özkol, kongrenin iktidar tarafından bölünmek istendiğini bildirmiş, «*kongreye katılan delegeler çalıştıkları dairelerin idare amirleri tarafından tehdit edilmişlerdir*» demiştir. Mühendis Süleyman Demirel'i başbakanlığı sırasındaki işbirlikçi tutumundan dolayı kesin ihraç talebiyle haysiyet divanına veren İnşaat Mühendisleri Odası, «*halkın ve Türkiye teknik ordusunun devrimci mücadelesinin kaçınılmaz bir parçası*» olduğunu açıklamıştır.

Elektrik Mühendisleri Odası seçimini de, iktidarın tertiplerine rağmen devrimciler kazanmıştır. Kongreden sonra yayınladıkları bildiride elektrik mühendisleri, «*Geri bıraktırılmış, sömürüye açık ülkemizin teknik elemanları olarak, kendi özlük sorunlarımızın, yoksul halkımızın kurtuluşundan ayrı düşünülemeyeceğini,*

bundan sonra çalışanların yanında yeralacağımızı saptadık,» demişlerdir.

Türkiye Barolar Birliği ise, İslahiye'de devrimci avukatlara yapılan saldırıyı kınamış, İstanbul Barosu Yönetim Kurulu da, bu saldırı üzerine, Türkiye Barolar Birliği'nin Gaziantep'te olağanüstü toplantıya çağırılmasını istemiştir.

teröre rağmen gençliğin devrimci kavgası güçlenerek devam ediyor

Öğrenim gençliğinin halka dönük eğitim, demokratik üniversite ve devrimci mücadeleyi güçlendirme yolunda giriştikleri eylemler geçen ay da ülkenin dört bir yanında sürdürülmüştür.

Ortadoğu Teknik Üniversitesi'ndeki terör karşısında İTÜ Maden Fakültesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi öğrencileri boykota giderken, Hacettepe Üniversitesi öğrencileri bir günlük «*yas*» ilan ederek Şenel Erdal'ın intikamını almaya andıçmışlerdir. SBF öğrenci kuruluşları ODTÜ Muteveili Heyeti'ni halk düşmanı ilan etmişler, Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencileri, Ankara-Konya yolunu trafiğe kapatmışlardır.

Hacettepe Üniversitesi öğrencileri, polis baskınından sonra öğrenimin yeniden başlaması nedeniyle ve öğretim görevlisi, asistan ve işçilerin de iştirakiyle düzenledikleri forumda, üniversite yöneticilerini iktidar ve polisle işbirliği yapmakla suçlamışlardır. İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi öğrencileri, düzenledikleri forumda Turkiye'yi doğum sancıları çeken bir kadına benzetmişler ve doğumu kimsenin geciktiremeyeceğini söylemişlerdir. İzmir'de Ege Üniversitesi öğrencileri, öğretim üyelerinin son zamanlardaki pasif tutumlarını eleştirmek üzere bir forum yaptıktan sonra İzmir-Ankara yolunu bir süre trafiğe kapatmışlardır. Trabzon Fatih Enstitüsü öğrencileri, Siirt Lisesi öğrencileri, Burdur Lisesi öğrencileri, Manavgat Lisesi öğrencileri, Ceyhan Lisesi öğrencileri ve Sultanahmet Sanat Okulu ve Yapı Sanat Enstitüsü öğrencileri de, mezun olduktan sonra yüksek öğrenim yapma imkanlarını kısıtlayan kararları ve diğer haksızlıkları protesto etmek üzere çeşitli direniş eylemlerinde bulunmuşlardır.

faşist yönetimin her biçimi çökecektir; kurtuluş devrimci işçi-köylü iktidarındadır

Bir yandan silahlı kuvvetlerin müdahalesi netıcesinde hükümetin düşmesi ve artan terörü daha da şiddetlendirecek bir «*milli hükümet*» kurma çabalarına girişilmesi, bu arada ordu içindeki radikal unsurların tasfiyesi; öte yandan «*Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu*» savaşçılarının vurucu eylemleri ve kitlelerin gelişen devrimci hareketleri şu gerçekleri de açığa çıkartmıştır.

● Hakim çevrelerin «*sol anarsi*» dedikleri ve burjuva devletini kurtarmak için ezmeye çalıştıkları şey, aslında objektif bir durumdur, sınıf mücadelesidir. Sınıf mücadeleleri ise zabıta tedbirleriyle önlenemez, baskıların şiddetlendirilmesi devrimci şiddeti de artırır, ki bugun Türkiye'de söz konusu olan da budur.

● «*Demokrasi*» aslında bütun sınıf ve tabakaların demokrasisi değil, bir sınıfın diktasıdır; burjuva politikacılarının «demokrasi» diye kurtarmaya çalıştıkları şey, aslında burjuva diktasıdır. Biçimi ne olursa olsun, burjuva diktası altında, emekçi kitlelerinden yana reformlar yapılamaz. Emekçi kitleler için demokrası, Devrimci İşçi-Köylü İktıdarı'ndadır; reformlar da o kurulduktan sonra yapılacaktır.

● Ordu, burjuva diktatörlüğünün bir baskı aracıdır; özellikle Ordu Yardımlaşma Kurumu ve yerli savaş sanayiine yönelen vakıf girişimleriyle, ordu, finans-kapitalle organik olarak da tamamlaşmıştır. Askeri diktatörlüklerden emekçi kitleler lehine reformlar beklenemez. Son ordu müdahalesinde, devrimci grup, kişi yada yayın organlarının, hatta işçi sınıfını temsil eden örgütlerin, hemen destek bildirmeleri ve ancak *Devrimci İşçi-Köylü İktıdarı*'nda gerçekleştirilebilecek reformları ordudan talep etmeleri, küçük

burjuva kuyrukçuluğunun, ısrarlı eleştirilere rağmen, sosyalist saflardan temizlenemediğini göstermiştir.

● Silahlı Kuvvetlerdeki radikal unsurlara gelince, onbeş yıldan beri girıştikleri çeşitli teşebbüslerin yenılgiye uğraması, ordunun «burjuva diktatörlüğünün baskı aracı» yapısını değiştiremeyeceklerini kanıtlamaktadır. Kaldı ki, amerikan emperyalizminin yeni stratejisi içinde, radıkal unsurların emperyalizme ve işbirlikçi burjuvaziye kaynak ve pazar sağlayacak bırtakım dönüşümleri gerçekleştırmek üzere icazetle yonetime gelmeleri de mümkundur. Peru'da, Bolivya'da olduğu gibi... Ancak bu da, *Devrimci İşçi-Köylü İktidarı*'nın gerçekleşmesini geciktirici bir faktör olmaktadır. Sılahlı kuvvetlerdeki devrimci unsurlar da, *Devrimci Halk Cephesi* saflarında Devrimci İşçi-Köylü İktidarı için mücadele etmelidirler, küçük burjuva iktıdarları için değil...

● İster «*milli koalisyon*» bıçiminde olsun, ister askeri cunta şeklinde olsun, yeni yönetim, devrimciler üzerinde baskıyı daha artıracak, belki ön saftaki devrimci mılıtanları tutuklayacak, sosyalist yayınları susturmaya teşebbüs edecektir. Esasen son aylarda çeşitli bahanelerle birçok mılıtan deşifre edılmiş, çeşıtli provokasyonlarla şartlandırılmış kıtleler kışkırtılarak devrımci merkezlere saldırtılmış sosyalıst yayınlara, kanuni yasak olmasa bile «tehlikeli madde» gibi el konmuş, işçi sınıfı içinde devrimci unsurlar tasfiye edılmeğe başlanmış, işyerlerine çok sayıda emniyet ajanları sokulmuş, birçok devrımci asgari geçim olanağından, hatta can guvenlığinden yoksun bırakılmıştır. Fakülteler ve yüksek öğrenim kurumları gerici unsurların kontrolu altına alınmak istenmekte, Hacettepe ve ODTÜ'de olduğu gibi, bunun için her yola başvurulmaktadır.

● Buna karşılık bütün yurt düzeyinde devrimci kitle hareketleri de hızla gelişmekte, burjuva dıktatörlüğünün baskısını artırması karşısında devrimci mılıtanlar, mücadelelerini sürdurebilmek için yeni kaynaklar zorlamakta, yeni yöntemler uygulamaktadırlar. Bu objektif bir durumdur; pasifizme kapılıp suçlama yoluna sapmadan, bu denemelerden teorik ve pratik açıdan gerekli dersler alınmalı, özellikle kaba ve açık faşizm donemi geldiğinde etkin bıçimde uygulanmak üzere bu yeni yöntemler geliştirilmelidir.

● Silah tehdıdi karşısında pazarlıklarla kurulacak ve payandalarla ayakta duracak «*milli koalisyon*» hükümeti, ne kadar terör yaparsa yapsın, çökmeğe mahkumdur. Çunkü ne «reformlara karşı» bir parlamentodan reformları geçirtebilir, ne de «*anarşi*»yi önleyebilir; anarşi her şeyden önce kendi saflarındadır.

● Askeri bir dıktanın da uzun vadeli dayanma gücü yoktur, çünkü hakim sınıfların kendi iç çelişkileri onu da sağlam bir dayanaktan mahrum kılacaktır. Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik bunalım, yatırım ürkekliği dolayısıyla daha da şiddetlenecek, ağır hayat şartlarının ezdiği kitlelerin kendiliğinden hareketleri artacaktır. Kendisi çoküş halindeki emperyalizmin de, askeri dıktayı ayakta tutmağa gücü yetmeyecektir.

● İster «*milli koalisyon*» bıçiminde olsun, ister «*askeri dikta*» bıçiminde olsun, faşist yonetimin her çeşidi çökmeğe mahkumdur. Artan baskılar karşısında daha etkin ve sonuç alıcı mücadele bıçimlerıne ağırlık verecek olan devrimciler, polıtık çalışmanın herşeyin üstünde olduğu gerçeğini bir an için bile unutmadan işçi sınıfının devrımci örgütünü mücadele içinde oluşturmak, onu, şehirlerde ve kırlarda kurulacak DEVRİMCİ HALK CEPHESİ'ne önder kılarak en kısa zamanda emperyalizmi ve işbirlikçilerini yenip *DEVRİMCİ İŞÇİ-KÖYLÜ İKTİDARI*'nı kurmak zorundadırlar. Zor günler, fakat sonuç alıcı günler yaklaşmaktadır.

HALKIN KURTULUŞU, DEVRİMCİ İŞÇİ-KÖYLÜ İKTİDARI'NDADIR.

KAHROLSUN HALK DÜŞMANLARI.

YAŞASIN EMPERYALİZME VE FAŞİZME KARŞI SAVAŞAN TÜRKİYE HALKLARI.

kırıkhan raporu

5 Mart 1971 günü Kırıkhan'da devrimcilere ve alevilere ait işyerlerinin tahribi ve üç kişinin ölümüyle sonuçlanan sağcı zorbalığın tohumları, «cami e bomba» provokasyonundan çok daha önce atılmıştır. Türkiye'de burjuva demokrasisinin işleyişini somut olarak gösteren bu provokasyon ve cankırımını, TİP İlçe Başkanı Halil Çeken, Dağyeli Gazetesi Sahibi Ali Göçmen ve Dr. İzzettin İyiel'in verdiği bilgilerle bir rapor halinde belgeliyoruz:

«Saldırganlar dişlerini ilk olarak, iki ay kadar önce devrimci İlker Mansuroğlu'nun öldürülmesi üzerine Antep'ten Kırıkhan'a gelerek bildiri dağıtan devrimci gençlere karşı göstermişlerdi. Ülkü Ocakları'nın ihbarı üzerine devrimci gençler yakalanarak adalete sevkedilmişti. Adliye binası önünde 150 kadar Ülkü Ocak'lı birikmiş, *'15 komünist yakalandı'* diye şehirde yaygın propaganda yapmış ve kepengini indiren esnafın adliyeye koşmasını sağlamışlardı. Savcı bildirilere elkoyduktan sonra devrimci gençleri serbest bırakmış ve jandarma himayesinde Gaziantep'e göndermişti.

«Devrimci gençlerle ilgilenmek üzere adliyeye giden *TİP İlçe Başkanı Halil Çeken* ve oğlu *Çetin Çeken*, eve dönerken 50-60 kişilik bir grubun *'Kahrolsun komünistler'* şeklinde nümayişiyle karşılaşmıştı. Bu sırada Ülkü Ocaklı bir grup, TİP'li doktor *İzzettin İyiel*'in eczanesinin önünde birikmişlerdi. Nümayişçiler de sonradan onlara katılmış ve şehrin altındaki Gaziantep garajlarına kadar *'milliyetçi Türkiye, müslüman Turkiye, Bozkurtlar geliyor'* haykırışlarıyla bir gösteri yürüyüşü yapmışlardı. Bu yürüyüş kanunsuzdu. Kaymakam ve Kırıkhan emniyet amiri de, bunları arabalarıyla ve bir jeep dolusu polisle izliyorlardı. Zorbalar, devrimci gençlerin Gaziantep'e hareket etmiş olduklarını görünce, şehre dönmüş. Kaymakamlık binası yanında Atatürk Büstü önünde antikomünist konuşmalar yapmış, *'Komünistleri öldüreceğiz, başlarını ezeceğiz'* diye andıçmişlerdi. Kaymakam bu kanunsuz gösteriyi önleyeceğine sağcı zorbalara bir de teşekkür konuşması yapmıştı: *'Olay çıkarmadığınız için size teşekkür ederim.'*

«Komandolar bundan sonra dağılmışlar, ancak gece bir grup Ülkü Ocaklı TÖS Binası'na giderek öğretmenlerden zorla para toplamağa kalkışmışlardı. Bazı öğretmenlerin çekinerek para yardımında bulunmaları, komandoların cüretini daha da artırmıştı.

«28 Şubat gecesini 1 Mart'a bağlayan gece, 0.30'da Yeni Mahalle, Hamidiye Camii'de bomba patladı. Caminin caddeye bakan penceresinde 4,5 metre uzunluğunda dinamit fitili bağlı bulundu. Bu pencerenin tam karşısında Ali Çalışkan adında bir Ülkü Ocaklı oturmaktaydı. Dinamiti camie onun koyduğundan şüphe edilmektedir. Nitekim, Halil Çeken, bu konudaki şüphesini savcılığa bildirmişti.

«Dinamit patlayıp, caminin camları kırıldıktan sonra iş gerici çevrelerin bu provokasyonu kullanmalarına kalmıştı. 2 Mart'ta Türk Ocağı, Ülkü Ocakları, Hayır İşleri Cemiyeti, Kuvayı Milliye Cemiyeti, Esnaf Kefalet Kooperatifi, Türkiye Milliyetçi Öğretmenler Derneği gibi gerici örgütlerin imzasıyla bir bildiri yayınlandı. Bildiride mealen, *'Düşman ordusunun yapmadığını bu dinsiz komünistler, mukaddes camimize bomba koyarak tahrip etmişlerdir. Cuma günü öğle namazından sonra bu olayı protesto etmek amacıyla bir yürüyüş yapılacaktır. Bütün müslümanların buna katılması gerekmektedir'* deniliyordu.

«Ülkü Ocaklı'ların dağıttığı bildiriyi okuyan devrimciler derhal Antakya Valisi'ne bir telgraf çektiler. Telgrafın örneği Kaymakam'a da verildi. 4 Mart'ta da Kaymakam'a şifahen uyarmada bulunuldu. Vahim olaylar doğabileceği, bunun mutlaka önlenme-

si gerektiği bildirildi. Kaymakam'ın bu uyarmalara cevabı, *'Siz merak etmeyin, biz tedbirleri alırız,* oldu.

«Bildirinin yayınlandığı gun yürüyüş için Kaymakamlığa resmen müracaatta da bulunulmuştu. Yürüyüş Komitesi olarak şunlar gösterilmişti: *Ahmet Ahrazoğlu* (AP Ilçe Başkanı), *Haydar Uçak* (Manifaturacı ve güneydeki nurculuk örgütünün önemli elemanı, AP'li), *Hacı Ömer Meto* (ithalat ve ihracatçı, hacı kaçakçılığiyle de uğraştığı söylenir, AP'li), *Ahmet Kahraman* (AP eski belediye başkanı ve toprak ağası, şimdi DP'de), *Orhan Eroğlu* (AP Belediye Meclisi Üyesi, Esnaf Kefalet Kooperatifi Yönetim Kurulu Üyesi), *Hasan Bilgin* (MNP İlçe Başkanı).

«Bu arada savcılık bomba tahkikatını yürütürken, komandoların ayakustü ifadesini alıyor, buna karşılık devrimcileri saatlerce adliyede bekletiyordu. Savcı Abdulreşit Ufak, ayrıca, devrimcilerin evlerini aratıtıyordu.

«Dağyeli Gazetesi, resmi makamların himayesinde surdürülen provokasyon ve tahriklere karşı 3 Mart tarihli sayısında halkın dikkatini çekti: *'KIRIKHANLI HALKIMIZA AÇIK MEKTUP — Ortalığı karıştırmak isteyen amerikancı gizli eller bütün Türkiye'de olduğu gibi ilçemizde de kardesi kardese vurdurmak çabasındadırlar... Amerikancı sermaye diktatoryasının azgınlaştığı bu son günlerde böyle hayasızca oyunlar tezgahlanıyor. Bu aşağılık oyunlar karşısında halkımızı uyanık olmağa çağırıyoruz.'*

«4 Mart perşembe günü komite yürüyüşten vazgeçtiğine dair kaymakamlığa bir dilekce verdiyse de, 5 Mart Cuma sabahı Malatya İmam Hatip Okulu'nun mehter takımı erken saatlerde kasabaya getirildi ve çarşı içinde bir gösteri yaptırtıldı. Camı hoparlörlerinden de yurüvuşün yapılacağı ilan edildi. Saat 9-9.30 sıralarında kalabalık Kaymakamlık binası önunde toplanmaga başladı. Bunların arasında gizlice Osmaniye, Malatya, Dortyol ve Maraş'tan getirtilmis saldırganlar da vardı Kaymakam kalabalığa, yürüyüşun ertelendiğini, komitenin yürüyüşten vazgeçtiğini bildirdiyse de, toplananlar aleyhte tezahürata başladılar ve *'Bunların dersini mutlaka vereceğiz, yürüyüşten vazgeçmeyeceğiz'* diye bağırdılar. AP İlçe Başkanı Ahrazoğlu da, *'Yürüyüş kanunsuz da olsa bunun mesuliyetini üstüme alıyorum. Ben burada inkılap yapacağım'* diyerek yurüyuşü teşvik etti.

«O sabah istihkam taburu da erken saatlerde şehir içinde bir yurüyüş yapmış ve jandarmalar dorder kişilik gruplar halinde devriye dolaşmaya başlamıştı.

«Konuşmalarla kışkırtılan topluluk, caddenin alt tarafındaki çarşıya doğru yürümeğe başladı. Saat 10 sıralarında ise, Hacı Ömer Meto'nun iki kamyonu ve AP'li Aktepe Muhtarı'nın iki kamyonu İslahiye ve Hassa ilçelerinden ve Aktepe Nahiyesi'nden taşlı, sopalı, baltalı, balyozlu adamlar taşıyordu. Toplam olarak 26 kamyon ve 15 minibus dolusu insan, aralarında kadınlar ve çocuklar da olduğu halde, Kaymakamlık civarına bırakıldı. Boylece dışarıdan gelenlerin sayısı 6-7 bini buldu. Bunlar çarşıya doğru yürürken kalabalık, Kırıkhan'lıların da katılmasıyla 30 bine ulaştı.

«Başlarında ise saf halinde dizilmiş, koyu mavi uzun gomlek giymiş, belleri kırmızı kuşaklı, elleri kuşaklarında ağır adımlarla yurüyen *'bozkurtlar'* vardı. Ellerindeki tahrip aletleriyle yürüyen kalabalık *Dr. İzzettin İyiel*'in eczanesinin önünden geçerken baltyoz ve sopalarını göstererek niyetlerini açığa vuruyorlardı. Dr. İyiel bu durum karşısında iki defa kaymakamı uyararak tedbir istedi. Topu topu bir polis memuru altı jandarma, iki assubay geldi. Dr. İyiel, eczanesinin tahribini şöyle anlatıyor:

«— Saat 10'a doğru kamyonlardan inen beyaz, yeşil takkeli çember ve uzun sakallı suru sehre yayıldı. Artık her geçen dakika eczanenin önunde kalabalık artıyordu. Yavaş yavaş küfürler başladı. *'Kahrolsun komünistler, sizleri yokedeceğiz, vurun, öldürün, bunları öldurmek sevaptır'* diyorlardı. Tekbir ve ezan okumalarla süruyü iyice hazırladılar. Eczane her taraftan taşlanmaya başladı Bizim çevremizde binlerce kişi vardı. İçeride biz eczanenin önünde hukuk devletinin inzibat kuvvetleri, onun da önünde eczaneyi

taşlayan canavar sürüsü. Hadise başlamadan önce vitrine Türk bayrağı asmıştık, taşlama arasında: *'Bunlar komünist, indirsinler bayrağı'* sesleri duyulmaya başladı ve gittikçe şiddetlendi. Komiser ve bir polis memuru bayrağı indirmemizi söyledi. Biz indirmemek için ne kadar direndikse de polisin ısrarı üzerine bayrağı aldık. Bu sefer *'Yuh komünistler, niye kaldırdınız, tekrar asın, yoksa yakacağız sizi'* ve taşlamalar tekrar bütün şiddetiyle devam etti. Bu arada askeri birlikler çoğaltılmış, gözü dönmüş güruh, asker çemberinin dışında kalmıştı. Eczane ile çember arasındaki boşlukta bir jandarma albayı, bir istihkam yarbayı, bir binbaşı, Vali, Emniyet Müdürü, Kaymakam, Emniyet Amiri vardı. Sürünün ısrarı karşısında kaymakamın sesi duyuldu, bana sesleniyordu: *'Doktor bey, yavrum, bayrağı çıkar, rica ediyorum.'* Bayrağı aldım çıktım. 'Bu nasıl hükümet kuvveti, bayrağı hem siz indirtiyorsunuz, hem siz çıkartıyorsunuz,' dedim. Biraz sonra bir askeri jeep getirildi. Görevli inzibat subayları bize, *'Yapacağımız hiçbir şey yok, hiç olmazsa sizi kurtaralım'* diye ısrar ettiler ve bizi zorla kaçırdılar, istihkam karargahına götürdüler. Biraz sonra evde mahsur kalan karım ve çocuklarımı da getirdiler.»

«Saat 11.30'da, eczane tahrip edilip bir saat kadar gösteri yapıldıktan sonra, topluluk öğle namazını kılmak üzere camie gitti. Namazdan sonra kasabanın içinden geçen dere kıyısına inerek taş topladılar. Tekrar kaymakamlığa çıktılar. Ordan doğru matbaaya inerek matbaayı tahrip ettiler. *'Ali Göçmen, çık dışarı seni öldüreceğiz'* diye bağırıyorlardı. Matbaa kaymakamlığa çok yakındı, matbaa önünde tedbir alınmıştı, askeri kordon vardı. Göçmen ve matbaa işçileri içerdeydiler. Matbaayı taşladılar, sonra da matbaanın damına çıktılar ve gaz dökerek ateşe verdiler. Bu sırada güvenlik kuvvetlerinden bir assubay, makinalıyla havaya ateş etti. Ürken topluluk bir an durakladı. Bunun üzerine havada uçuş yapan helikopter aşağıya telsizle, içeride adam olduğuna dair sinyal verdi. Bu tereddütten faydalanan askerler matbaadakileri kaçırdılar. Ali Göçmen'le Şaban Bakır'ı damdan çıkararak kaçırdılar. Matbaa işçilerinden Çetin Çeken ile İbrahim'i de askeri jeep tahrip edilen binanın arkasındaki bekçi yatağının altından çıkararak götürdü. Topluluk içerde kimsenin kalmadığını anlayınca, matbaayı tamamen tahrip etti. Sonra Kanatlı Caddesi'nden aşağıya doğru yürümeğe başladı.

«Bu tahribat sırasında, matbaanın arkasındaki ağılda bulunan Malatya'lı Çoban Mehmet Susuz'u boğarak öldürdüler. Kalabalık bu arada silah da kullanıyordu. Bedirge Belediye Başkanı'nın kardeşi olan TİP'li Gasip İnal da, topluluğun arasında, *'Yapmayın bu yaptığınız iş kötüdür'* diye bağırınca sopayla vurularak linç edildi.

«Atılan kurşunlardan biri de sekerek, kendi adamlarından Hasan Tezcan'ı öldürdü.

«Kanatlı Caddesi'nden aşağı doğru inen topluluk, sıra ile şuraları da tahrip etti:

«*Hasan Güner*'e ait tuhafiye mağazası (alevi ve CHP'li), Hasan Güner'in oğluna ait tuhafiye ve saatçi dükkanı, *İlyas* ve *Hamza Çiftçi*'ye ait manifatura mağazası (alevi, CHP'li), *Hasan Atalan*'a ait kahve (TİP'li, alevi; aynı zamanda kahvehanede bulunan televizyonu da çalındı), *Mustafa Güner*'e ait tuhafiye mağazası (CHP'li, alevi), *İbrahim Taşer*'e ait kırtasiye ve plak mağazası (TİP'li), *İbrahim Altay*'a ait bakkaliye dükkanı (alevi), *İsmail Göçmen*'e ait tekel bayii ve tost dukkanı (alevi), *Ali Taşer*'e ait bakkaliye dükkanı (alevi), *Bektaş Göçmen*'in yazıhanesi (CHP ilçe yönetim kurulu üyesi, alevi), *Mehmet Tepe*'ye ait kahvehane (alevi) ve TİP Merkezi.

«İbrahim Taşer'in dükkanını ateşe verdikleri an zorbalar hep bir ağızdan *'mahalleye, mahalleye'* diye bağırıyorlardı. Bu mahalle, kürt ve alevilerin oturduğu Gündüz Mahallesi idi. Aynı anda zelzele oldu. Zelzele üzerine saldırganlar, *'Kürtler şehri bombaladı, şehir sallantıyor'* bağırışlarıyla paniğe kapılarak yavaş yavaş dağıldılar.

«Topluluğun dağılmasına ve uzak yerlerden gelenlerin gitme-

sine rağmen, saldırganlar grup grup şehirde kol gezmeğe devam ettiler. Nihayet saat 17'den sabah 5'e kadar sokağa çıkma yasağı kondu ve okullar kapatıldı.

«Tahribat sırasında aynı zamanda büyük bir yağma yapıldı, dükkanlardaki mallar, kumaşlar, tuhafiye ve işe yarar her şey talan edildi. Camide *'allahını seven dükkanını açmasın' olaya karışsın'* şeklinde kışkırtmalar yapıldığı için bütün dukkanlar kapalıydı. 6 Mart'ta, yani olayın ertesi günü bazı dükkanlar açıldı. Kalabalık şehirde yer yer devam ediyordu. Şehrin her tarafında askeri tertıbat alındı. Saat 14.30 sıralarında büyük bir panik koptu. 'İçme suyuna aleviler zehir attı' dedikodusu belediye hoparlörüyle duyuruldu. Belediye Başkanı, *'Suları içmeyin, zehirlidir'* diye yayın yaptı. Bütün resmi araçlarla mahallelere haberler ulaştırıldı. Bu arada Ülkü Ocak'lı Hasan Reşa, Mustafa Bılir ve bir kişi daha su deposu yakınlarında üzerlerinde silahlarıyla yakalanıp emniyete getirildi. Bunu duyan sağcı gruplar karakolu basarak *'Bunlar bizimdir, bunları vermezseniz karakolu talırip ederiz'* tehdidini savurdular. Emnıyet bunun üzerine üç kişiyi salıverdi. Serbest bırakılanları, zorba güruh eller üzerinde *'Müslüman Türkiye, Mılliyetçi Türkiye, Bozkurtlar Geliyor'* sloganlarıyla şehirde gezdirdi. Su zehirlenmesi dedikodusunun ardındaki niyet, halkı galeyana getirip kürtlerin ve alevilerin evlerine saldırtmaktı. Nitekim aynı gün yapılan muayene sonucunda suda herhangi bir zehir olmadığı garnızon kumandanı tarafından halka duyuruldu. Boylece olaylar şimdilik yatışmış oldu!

«Yapılan tesbıtlere gore olayın yerli elebaşıları şunlardır: *Hacı Ömer Meto, Haydar Uçak, Ahmet Kahraman, Hasan Bilgin, Hasan Reşa* (Toprak ağası Abıdin Reşa'nın oğlu ve Ülkü Ocakları yöneticisi), *Ali Çalışkan* (Ülkü Ocaklı), *Ali Fıliz* (Lıse Müdür Muavini; bu adam daha önce 'burada da bir Elbıstan Olayı yaratacağım, her zaman bu kuvvete sahibiz' dıye konuşmalar yapmıştı), *Mustafa Oruçoğlu* (İlköğretım memuru ve eskıden beri kasabada gericilik olaylarını teşkilatlandıran kişi), *Ali Çıtılli* (ortaokul öğretmeni), *Reşit Türk* (ilkokul öğretmeni), *Yaşar Korkmaz* (ilkokul öğretmeni), *Mehmet Aslan* (kaçakçılık yaptığı söylenir) *Hacı Mustafa Söylemez* (komisyoncu), *Şükrü Akman* (sakallı tarıkatçı, yeşil takke giyer, şeyh olarak tanınır), *Ahmet Sıkça* (Dr. İzzettin İyiel'in eczanesinin karşısında oğlu yeni eczane açmıştır. İyiel giderse kazancının artacağını hesaplamaktadır. Kendisi de ilçenin en büyük manifaturacısıdır), ve yürüyüş tertip komitesinde olup isimlerini başta saydığımız kişiler...

«Söylentilere göre, şeriatçı olarak tanınan Kırıkhan Savcısı da, cihad namazında hazır bulunmuştur.

«Savcılık soruşturmayı saldırganlar aleyhine değil, devrimciler aleyhine açmıştır. Yargıcın devrimcileri serbest bırakması üzerine üst mahkemede itiraz etmiş, ancak Antakya Asliye Ceza Mahkemesi tekrar serbest bırakmıştır. Savcı. *'bunlar mutlaka tutuklanacak'* diye diretmektedir.

«*Hasan Atalan, Yahya Yıldırım, Şerif Akmel, Hüseyin Tayyar, Mustafa Kıl, Hıdır Demir* adındaki devrimciler yaralı olarak hastaneye kaldırılmıştır, ama hastaneye kimse bırakılmamaktadır. Hasan Atalan ile Yahya Yıldırım'ın durumu çok ağırdır. Saldırganlar olay günü Atalan'ı hastaneden alıp linçetmeye kalkışmışlar, ancak sağlık personelinin şiddetli direnişi karşısında başaramamışlrdır.»

«Görüldüğü gibi, Kırıkhan Olayları'nın gerisinde, parti ayrımı olmaksızın toprak ağası - burjuvazi ittifakı vardır, dinadamları, bürokrasi ve şartlandırılmış kitleler olayda kullanılmıştır.

«Saldırının hedefi ise, sadece solcular değil, ister CHP'li olsun, ister TİP'li olsun, bütün alevi ve kürt yurttaşlardır. Toprak ağası - burjuvazi ittifakı asıl devrımci kişilerin ezilmesini amaçlarken, onların kışkırtmasının kaçınılmaz sonucu olarak, ümmetçiler alevileri, ırkçı komandolar kürtleri hedef almışlardır »

Raporu, toprak ağası - burjuvazi ittifakının temsilcisi bir parlamento ile «*anarşi*»yi yokedip köklü reformlar yapmayı düşleyenlere ve «*halkların kardeşliğini*» isteyen devrimcileri bölücülük ve ihanetle suçlayanlara sunuyoruz !

ajitasyon ve propaganda

doğan özgüden

Emperyalizmin ve yerli uşaklarının Türkiye halkları üzerindeki baskılarının en alçakça yöntemlerle sürdürüldüğü günümüzde, Türkiye proleter sosyalistleri, bilimsel sosyalizmin önerdiği marksist - leninist *Kesintisiz Devrim* teorisinin bütün sosyalistlere yüklediği ikili görevi yerine getirmek için savaşmak zorundadırlar:

1. Proletaryanın siyasi bilinç düzeyini artırmak, işçi sınıfı içinde proleter ideolojisinin kesin egemenliğini sağlamak, işçi sınıfının örgütlendirilmesini gerçekleştirmek.

2. İşçi sınıfını ve işçi sınıfının dostları olan yarı işçileri, yoksul köylüleri ve toplumda çıkarları emperyalizm ve onun yerli işbirlikçileriyle çelişen bütün sınıf ve tabakaları *Devrimci Halk Cephesi*'nde toplamak ve bu cephede işçi sınıfının politik, ideolojik, örgütsel ve donanmış gücünün önderliğini gerçekleştirmek.

Öncelik taşıyan ve aralarında çok sıkı diyalektik bir bağ bulunan bu ikili görev yerine getirildikten sonradır ki, emperyalizmi ve yerli uşaklarını altederek *Devrimci İşçi - Köylü İktidarı*'nı kurmak, giderek kesintisiz devrim süreci içinde *işçi sınıfının mutlak iktidarını* gerçekleştirmek ve sosyalizmin kesin zaferini sağlamak mümkün olabilecektir.

Şu halde pratik olarak yapılması gerekenler nelerdir?

İşçi sınıfının kendiliğinden sınıf olmaktan çıkıp kendisi için sınıf olabilmesi için devrimin sübjektif şartlarının yaratılabilmesi için, çelişmelerin gözler önüne serilmesi, bu çelişmelerin çözümü için örgütlenme ve mücadele biçimleri öğretilmesi, proleter ideolojisinin işçi sınıfı saflarında mutlak egemenliği sağlanarak kesin hedefler gösterilmesi, ilk adım olarak devrimci halk cephesi'nin giderek devrimci işçi-köylü iktidarı'nın gerçekleştirilebilmesi için başta yarı işçiler ve yoksul köylüler olmak üzere, devrimci ittifaklar kurma zorunluluğunun benimsetilmesi...

Öte yandan işçi sınıfının, başta yoksul köylüler olmak üzere ittifak kuracağı sınıf ve tabakalar arasında da sürekli çalışarak, emperyalizmle ve yerli işbirlikçileriyle olan çelişmelerinin gözler önüne serilmesi, onlara isteklerinin ancak işçi sınıfının önderliğinde cephe kurarak devrimci halk cephesi'ni gerçekleştirmek ve devrimci işçi - köylü iktidarı'nın kurulması için savaşmakla yerine gelebileceğinin inandırıcı biçimde anlatılması, bu sınıf ve tabakaların devrimci saflara kazanılması...

Proleter sosyalistler, bu çalışmalarda başarılı olabilmek için de üç bilgiyle donanmış olmak zorundadırlar:

1. Devrimci teorik bilgi,
2. Tarihi bilgi,
3. İçinde bulunduğumuz ortam hakkında derinlemesine bilgi.

Gerek işçi sınıfı içindeki, gerekse ittifak kurulacak sınıf ve tabakalar arasındaki çalışmalar, SOSYALİST OLDUĞUMUZ HİÇ SAKLANMADAN VE HER FIRSATTA BELİRTİLEREK YAPILMALIDIR.

Gerekli temel bilgilerle donanmış proleter sosyalistlerin, sosyalist olduklarını hiç saklamadan ve bunu her fırsatta belirterek, gerek işçi sınıfını örgütleme, gerekse işçi sınıfının önderliğinde devrimci halk cephesini kurma, devrimci işçi - köylü iktidarını gerçekleştirme ve giderek sosyalizmin mutlak zaferine kadar kesintisiz devrim mücadelesini sürdürme yolundaki çalışmaları, bilimsel sosyalist teorideki adıyla, AJİTASYON VE PROPAGANDA ile sağlanır.

Kitlelerle bağ kurulması, mitingler, yürüyüşler, grev ve genel grevler, gazete, radyo, televizyon, broşür, afiş, bildiri, slogan, film, tiyatro, sosyalist savunmalar gibi çeşitli imkanlardan yararlanarak yürütülen *ajitasyon ve propaganda* çalışmaları, dünya devrimci pratiğinde «silahlı propaganda» ile en vurucu ve etkin biçimini bulmuştur.

Bugün bütün dünyada proleter sosyalistlerin elinde devrimci bir silah haline gelmiş bulunan propaganda ile, tarih boyunca egemen sınıflar tarafından halk kitlelerini kandırmak ve onları sömürünün pençesinde tutmak için bir şartlandırma mekanizması olarak kullanılmış bulunan, özellikle emperyalizm çağında modern tekniğin emrindeki kitle haberleşme araçlarının da yardımıyla ezilen uluslara karşı en güçlü ordulardan daha tahrip edici şekilde işletilen «propaganda»yı birbirine karıştırmamak lazımdır.

propagandanın kökeni ve «karşı-propaganda»

«Propaganda» kelimesi, ilk olarak Papalık tarafından katolik dininin yayılması için kullanılan bir terimdir. Burjuvazinin tarih sahnesine çıkmasıyla birlikte, ilk olarak onsekizinci yüzyılın sonunda, din adamları dışında, burjuva devrimcileri tarafından da ele alınmış, hatta Alcace'ta «Propaganda» ismi altında gizli bir ihtilal cemiyeti dahi kurulmuştur. Gizli cemiyetlerde, kulüplerde yapılan konuşmalar, meydanlarda söylenen nutuklar, «La Marseillaise», ihtilalcilerin giydikleri kırmızı takke, Federasyon bayramı, jakoben kulüpleri, Versailles sarayı'na yürüyüş, halk kitlelerinin meclise karşı gösterileri, «Ami de Peuple» Gazetesi'nin saldırıları, «Pére Duchene»in küfürleri ile modern siyasal propagandanın tohumları hep Fransız Burjuva Devrimi sırasında atılmıştır.(1)

Hiç şüphesiz, «propaganda»nın etkin bir güç hale gelmesinde, sanayi devrimiyle birlikte ülkelerin sosyo ekonomik yapılarında meydana gelen değişiklikler, sınıfsal gelişmeler, en büyük rolü oynamıştır. Sanayi devrimiyle kitle haberleşme araçlarına modern tekniğin hakim olması da, propagandanın etkisini artıran bir başka faktördür.

---

(1) J. M. Domenach, *Siyasi Propaganda*, Çev: Cevdet Perin, Remzi Kitabevi 1961, s. 22

Onsekizinci yüzyılda kitaplar, gazeteler ve ansiklopedilerle yürütülen yazılı propaganda rotatif baskı makinelerinin faaliyete geçirilmesi, reklamcılık, dağıtım ve istihbarat dallarının geliştirilmesi ile daha etkin hale gelmiş; tabii, çok büyük yatırımlar gerektiren yazılı kitle haberleşme araçlarına tekelci sermaye damgasını vurmuştur. Radyonun ve elektronik cihazların icadı sözlü propagandaya, televizyon ve sinemanın icadı ise resimli propagandaya, yine büyük sermayenin emrinde, dünyanın en ücra köşelerine kadar sızmak olanağı sağlamıştır.

Böylesine buyuk bir kudret ve etkinlik kazanan kitle haberleşme araçlarının ve bu araçlarla yürütülen propagandanın tekelci kapitalizmin elinde dünya halklarını ezmek ve sömürmek için nasıl kullanıldığını, bunun Türkiye'deki uzantılarını ve uygulamalarını açıklamak, bir başka yazının konusudur.

Sömürünün surdurulmesini, halkların ezilmesini sağlayan ve emperyalizmin çokuşünü geciktırmeyi amaçlayan gerici sınıfların elındeki «propaganda», halk kitleleri için, karşı konulması gereken bir baskı aracıdır.

Proleter sosyalistlerin elinde ise, propaganda, emekçi kitlelerin bilinçlenmesini, örgütlenmesini devrimci atılımını sağlayan bir silahtır.

Bu bakımdan, modern tekniğin emrindeki kitle haberleşme araçlarıyla emperyalizmin ve işbirlikçilerinin yürüttüğü beyin yıkama kampanyasını ancak ve ancak «*karşı-propaganda*» olarak nitelendirmek gerekir. Karşı-propagandayı sınıf kavgasındaki yerine oturtmak ve buna karşı mücadele biçimlerini önerebilmek için, her şeyden önce devrimci AJİTASYON VE PROPAGANDA'nın proleter sosyalistler tarafından çok iyi bilinmesi gerekir. Turkiye açısından buyük önem taşıyan böyle bir incelemeye girebilmek ve pratık öneriler sunabilmek ise, daha önce, AJITASYON VE PROPAGANDA konusunda, dünya devrımcı pratığinden örnekler de vererek teorik bır yaklaşım getirılmesini zorunlu kılmaktadır.

kesintisiz devrimde
ajitasyon ve propaganda

Amaçları bakımından bir bütünlük göstermekle beraber, işlevleri bakımından ajitasyon ile propaganda arasında önemli bir ayrım vardır. Daha sonra Plehanov ve Lenin'in açıklamalarında da göreceğimiz gibi, *propaganda*, birçok fikırlerin birden bir yada birkaç kişiye sunulmasıdır, öyle ki, bu fikirler birbirleriyle bağlantılı bir bütün olarak ancak az sayıda kimseler tarafından anlaşılabilir. *Ajitasyon* ise, bir yada bir-iki fikrin bir insan yığını önünde ileri sürülüp savunulmasıdır; dinleyicilerin kolaylıkla anlayabileceği ve iyi bildiği bir gerçek, bir örnek üzerinde durarak yığınlar arasında hoşnutsuzluk ve öfke yaratmaktır.

Propaganda ve ajitasyon, hiçbir zaman dığer devrimci çalışmalardan soyutlanmamalıdır. Propaganda ve ajitasyon ile devrimci eğitim ve örgütlenme arasında diyalektik bir bağ vardır.

Her şeyden önce, sosyalist ajitasyon ve propaganda, bir beyin yıkama aracı değil, kitlelerin kendi kurtuluşları doğrultusunda, kendi çıkarları için eğitilmesidir, ki bu noktada, gerici sınıfların propagandasından yüzde yüz ayrılmaktadır.

Kensintisiz devrim süreci içerisinde örgütlenme, hiç şüphesiz başlangıçta, bilinç taşıyıcı devrimciler tarafından, gerçekleri ifşa etmek, iktidardaki unsurları açığa çıkartmak ve kitleleri seferber etmek için ajitasyon ve propagandanın başarılı biçimde yürütülmesini gerektirir. Bu propa-

ganda ve ajitasyon çalışmaları, aynı zamanda işçi sınıfın «kendisi için sınıf» olmasını sağlayacak ve kesintisiz devrimde onu önder kılacak bir devrimci eğitimi de içerir.

Şu nokta asla unutulmamalıdır ki, ajitasyon ve propaganda, en etkin biçimine, özellikle proletaryanın ittifak kuracağı sınıf ve tabakalar içinde cephe oluşturulmasını sağlayacak yapıya, ancak bir işçi sınıfı örgütünün elinde ulaşabilir. Ancak bu olgu, hiçbir zaman devrimcileri işçi sınıfı örgütü yoksa, ajitasyon ve propaganda çalışması yapılamıyacağı yanılgısına ve pasifizmine sürüklememeli, örgütlenme ile ajitasyon - propaganda arasındaki diyalektif bağ asla ihmal edilmemelidir.

Göz önünde tutulması gereken bir başka önemli nokta da, propaganda ve ajitasyonun işlevinin, kesintisiz devrim süreci içinde değişebileceği, her aşamanın somut gereklerine göre, farklı amaç ve biçimler gösterebileceğidir.

Nitekim bilinç taşıyıcı devrimci çekirdeklerin işçi sınıfını eğitmek yolundaki ilk çalışmaları, fabrikalarda ve sendikalarda sürdürülen çalışmalar, gerilla savaşında ve giderek halk savaşında en etkin ifadesini bulan «silahlı propaganda», kurtarılmış bölgelerde uygulanacak ajitasyon ve propaganda çalışmaları; kısacası, devrimci işçi - köylü iktidarının gerçekleştirilmesine kadar yürütülen ajitasyon ve propaganda çalışmaları, amaç ve biçim bakımından değişik özellikler gösterir. Ama, bu dönemin ajitasyon ve propaganda çalışmalarının hedefi, iktidardaki unsurları açığa çıkarmak ve kitleleri seferber etmek, sosyalist bilinci artırmak, kadroları marksist - leninist düşünce ile donatmaktır.

Devrimci İşçi - Köylü İktidarı'nın kurulmasından sonraki sosyalizmin maddi temellerini hazırlama, sosyalizmin üst aşamasını gerçekleştirme ve *yeni insan*'ı yaratma döneminde ise ajitasyon ve propagandanın hedefi, sosyalizmin mutlak zaferini sağlamak, emperyalistlerin ve karşı - devrimcilerin propagandalarını etkisiz hale getirmektir.

Bu genel çizginin ötesinde, hiç şüphesiz, her ülkenin özel koşullarına ve legal çalışma olanaklarının olup olmamasına göre de sosyalist ajitasyon ve propaganda çalışmaları, farklılıklar gösterecektir.

marx ve engels'te ajitasyon ve propaganda

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, sanayi devrimiyle birlikte burjuvazinin geniş emekçi kitlelerini kontrol altında tutabilmek için yoğun propaganda çalışmasına giriştikleri dönemde, ezilen emekçi kitleleri adına ilk olarak ütopik sosyalistler yoğun bir ajitasyon ve propaganda çalışmasına girmişlerdir. Burjuva filozoflarıyla tarihçi ve ekonomistleri, kapitalizmin, XIX yüzyılda dünyayı güllük güllistanlık yapacağını, insanlığa görülmemiş bir refah sağlayacağını iddia ederlerken, Babeuf, Saint - Simon, Fourier, Owen gibi ütopik sosyalistlerin giriştikleri mücadele, proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesinin ve kapitalizmin ücretli köleliğine karşı bilinçsiz protestolarının ilk yansımaları olmuştur.

Devrimci ajitasyon ve propagandanın ilk örneklerini verenler ise, hiç kuşkusuz, bilimsel sosyalizmin kurucuları olan Karl Marx ve Friedrich Engels'tir. Marx ve Engels sadece teorisyen olmakla kalmamış, aynı zamanda işçi sınıfı hareketinin iki güçlü savaşçısı, propagandacı ve ajitatör olarak güçlü kavgalar vermişlerdir.

Kitlelerden öğrenerek kitlelere öğreten Marx ve Engels, bilimsel sosyalizmi işçi sınıfına götürebilmek için ilk olarak 1846'da Brüksel'de *Komunistler Haberleşme Komitesi* kurarak çeşitli örgütlerle bağlantı sağlamışlardır. Bu haberleşmeler, burjuva ideolojisini ve onun sosyalist saflardaki uzantısı küçük burjuva sosyalizmini ideolojik bakımdan yıkmak amacını gütmüştür.

Marx ve Engels, Londra'da Komünist Ligası'nın II Kongresi'nde ezilen ulusların mücadelesine de «*başka bir ulusu ezen bir ulus özgür olamaz*» sloganıyla destek olmuşlar, daha sonra kongrenin kararı üzerine devrimci propagandanın en mükemmel örneklerinden biri olan *Komünist Manifesto*'yu kaleme almışlardır. *Manifesto*, diyalektik ve tarihi materyalizmi özetleyen, kapitalizmin çöküşünü ve yeni sınıfsız toplumun kurucusu olan proletaryanın tarihsel rolünü ortaya koyan proletaryanın kesin zaferi için işçi sınıfının en bilinçli kesiminin oluşturduğu komünist partisinin öncü rolünü formüle eden tarihi bir belgedir.

Bilimsel sosyalizmin kurucuları, 1 Haziran 1848'de de Neue Rheinische Zeitung'u yayınlayarak basın yoluyla propaganda çalışmasına başlamışlar, mücadelenin sloganlarını ve acil görevlerini bu gazetede formule etmişlerdir.

Marx ve Engels'in «*Savaş narası sürekli devrim olmalıdır*» diye sona eren «*Merkez Komitesi'nin Komünist Ligası'na Hitabı*» da Avrupa proleter hareketinde geniş yankılar yaratan bir başka devrimci propaganda örneğidir.

Engels, 1850 Ocak ve Şubat aylarında Neue Rheinische Zeitung'da yazdığı «Almanya'da Anayasa Kampanyası» adlı çalışmasında, işçilerin dağınıklığının devrimin en büyük engeli olduğunu belirterek, işçi sınıfı arasında sosyalist ajitasyon ve propagandanın yetersizliğinden yakınmaktadır.

1850'de Almanya'daki köylü savaşları üzerine seri makaleler yazan Engels, işçi sınıfının köylüler arasında muttefik araması zorunluluğu üzerine propaganda yapmıştır. Marx ise, 1850'den itibaren, büyük ölçüde Engels'in de yardımıyla ve on yıl süreyle New York Daily Tribune'de propaganda çalışmalarını Amerika kıtası işçilerine kadar yaymıştır.

Bu arada özellikle Engels'in «*silahlı propaganda*» konusunda önemli çalışmalar yaptığı dikkati çekmektedir, ki bunlar daha sonra ilgili bölümde anılacaktır.

1857 dünya krizi ve gelişen devrimci hareket proletaryayı birliğe zorlayınca 28 Eylül 1864'te kurulan Birinci Enternasyonal'de de Marx ile Engels aktif görev almışlar, bir yandan proletaryayı örgütlendirmeye çalışırken, bir yandan da trade union'culara, lassallecilere, proudhonculara ve bakuninciler karşı savaşmışlardır. Birinci Enternasyonal'in tüzüğünün «ajitasyon ve propaganda»ya ilişkin 6. maddesinde şöyle deniyordu: «*Genel Konsey, ulusal ve mahalli gruplar arasında, uluslararası ajans görevini yerine getirecektir, öyle ki, her ülkenin işçileri sınıflarının başka ülkelerdeki hareketinden haberdar olsunlar: emekçilerin sosyal durumu hakkında bir anket, aynı zamanda ve tek bir zihniyetle yapılabilsin; bir örgüt tarafından teklif edilen genel ilgiye layık meseleler bütün öteki örgütler tarafından incelenebilsin ve uluslararası kavgalar durumunda olduğu gibi hemen eyleme geçilmesi istendiğinde, Derneğin bütün grupları aynı zamanda ve birbirine benzer şekilde harekete geçebilsinler.*»(2)

Marx, propaganda ve ajitasyon çalışmalarının bir ikiyüzlülük olmadığını, Bismarck'a hoş görünmek şartıyla Prusya'da siyasi

(2) «Birinci Enternasyonal'in Önsözü ve Tüzüğü», Karl Marx-Friedrich Engels, *Gotha ve Erfurt Programlarının Eleştirisi*, Çev: M. Kabagil, Sol Yayınları 1969, s. 123

ajitasyonda bulunmasına izin verilmesine karşı çıkarken ortaya koymaktadır :

«... Ancak Bay Bismarck'a hoş görünen kisvelere burundüğüm takdirde, Prusya'da siyasi ajitasyonda bulunmama izin verilecekmiş. Ben buradaki 'International' aracılığıyla ajitasyonumu yüz deja tercih ederim...»(3)

lenin, ajitasyon ve propagandayı açıklıyor

Marx siyasal bilincin temelini sınıf bilincinin teşkil ettiğini eserlerinde tam bir açıklıkla koymuştur; ancak sınıf bilincinin kendi haline bırakılacak olursa ekonomik mücadele sınırları içinde bocalayıp kalacağını, sadece sendikacılık faaliyetiyle yetineceğini, işçi sınıfına dışarıdan bilinç taşıyarak onu siyasal bilince ulaştırmak gerektiğini, bunun için de ajitasyon ve propagandanın son derecede büyük önem taşıdığını ortaya koyan Lenin olmuştur. Lenin, işçi sınıfına bilinç taşımak için bir ajitasyon ve propaganda kadrosu, yani profesyonel devrimciler kadrosu teşkil edilmesi zorunluluğunu 1902'de yazdığı ünlü «*Na Yapmalı*» adlı eserinde ayrıntılı olarak açıklamıştır.

Lenin'e kadar Rusya'da proletaryanın mucadeleleri, grev hareketleri olmuştu. «Ama marksist çevre ve gruplar, sadece propaganda yapmakla yetindiler ve işçi sınıfı arasında kitle ajitasyonu yapmanın gerekliliğini kavrayamadılar; bu yüzden de, işçi sınıfı hareketiyle pratik bağlar kuramadılar ve ona önderlik edemediler. 1895'te Lenin tarafından kurulan ve işçilerin arasında kitle ajitasyonunu başlatan, kitle grevlerine önderlik eden Petersburg 'İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücdele Birliği' yeni bir aşamaya damgasını vurdu - bu aşama, işçiler arasında kitle ajitasyonuna geçiş ve marksizmin işçi sınıfı hareketiyle birleştirilmesi aşamasıydı.»(4)

Ancak bu ajitasyon çalışmaları da yetersizdi, «sadece geleneğe uygun bir devrimci grubun kendiliğinden-gelme çalışmasının gelişmesi sonucuydu; çünkü polis, besbelli ki, hemen her seferinde, mahallı hareketin, üniversite sıralarında 'adları duyulmuş olan' başlıca militanlarını tanıyordu, ve bir baskın için kendisine en elverişli anı kollarken, kasıtlı olarak, elle tutulur bir suç-üstü sağlayabilmek için devrimci grubun yayılmasına göz yummuştur ve her seferinde tanıdıkları bazı kimselerin 'tohumluk olarak' serbest gezmelerine izin vermiştir (...) İlkten şaşıran ve gaf üstüne gaf yapan hükumet, kısa zamanda mücadelenin yeni şartlarına ayak uydurabildi ve mükemmel biçimde teçhiz edilmiş olan *agent provocateur*'ler casus ve polis birliklerini ustaca kullanmaya başladı. Baskınlar o kadar sık sık yapıldı ki, o kadar çok insan yakalandı ki, ve bu baskınlar sonucunda mahalli marksist inceleme grupları öylesine silinip süpürüldü ki, işçi yığınları hemen hemen bütün liderlerini kaybettiler, hareket inanılmaz ölçüde dağınık bir nitelik aldı ve çalışmalarda devamlılığı ve ahengi kurmak imkansızlaştı (...) İşler öyle bir hale geldi ki, birçok yerlerde işçiler, gereken sağlamlığı gösteremediğimizden ve gizlilik (conspiration) kurallarına uymadığımızdan ötürü bize güvenmemeye ve aydınlardan uzaklaşmaya başladılar.»(5)

«Kırk elli seçilmiş insanın karşısında yalnız sosyalist ilkelerhakkında ders vermekten, kitleler içinde sistemli bir sendika ve siyaset faaliyeti göstermeye geçmenin zamanı gelmişti. Rusların

---

(3) Karl Marx, «Ludwig Kugelmann'a Mektubundan Parça». K. Marx - F. Engels, *a.g.e.*, s. 123

(4) *Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi (Bolşevik)*, 1939 Baskısı, P.D. Aydınlık Yayınları 1970, s. 44 - 45

(5) V. İ. Lenin, *Ne Yapmalı*, Çev: M. Kabacalı, Sol Yayınları 1968, s. 127 - 128

deyişi ile, 'propagandadan ajitasyona geçiş' soz konusuydu artık.»(6)

Propaganda ve ajitasyon kelimeleri üzerine ilk açıklığı, iki kelime arasındaki ayrımı ilk defa ortaya koyan ise ünlü rus marksisti Plehanov olmuştu. «Rusya'da Açlığa Karşı Mücadele Sosyalistlerin Görevleri» adlı kitabında şöyle diyordu:

«*Propagandacı, bir çok fikirleri birden bir yada birkaç kişiye sunar; ajitatör ise, bir yada bir-iki fikri ileri sürer ve savunur, ama bunu bir insan yığını önünde yapar.*»

Plehanov'un tanımını daha da açarak uygulayan ise Lenin olmuştur:

«Propagandacı 'birçok fikirleri' birden savunmalıdır, o kadar çok ki, bu fıkirler birbirleriyle bağlantılı bir bütün olarak ancak (nispeten) az sayıda kimseler tarafından anlaşılabilir olsun. Aynı konu üzerine konuşan ajitör ise, bir örnek göstererek konuyu ele alacaktır, dinleyicilerin kolayca anlayabileceği ve iyi bıldığı bir gerçek üzerinde duracak; örneğin işsiz bir işçinin ailesinin açlıktan ölmesi, artan yoksullaşma vb. üzerinde duracak, ve herkesin bildiği bu gerçekten vararlanarak 'yığınlara' *tek bir fıkri*, örneğin, servet artışıyla yoksulluğun artışı arasındaki çelişkının saçmalığı fikrini iletme yolunda çaba sarfedecektir; ve bu çelişkının daha tam bir açıklamasını propagandacıya bırakarak bu göze batan haksızlığa karşı yığınlar arasında hoşnutsuzluk ve öfke *yaratmaya* çalışacaktır. İşte bu yüzdendir ki, propagandacı, genellikle, *yazı yazarak* görevini verine getirir; ajitatör ıse *konuşarak*. Propagandacının özellıklerinın ajitatörünkünden farklı olması gerekir.»(7)

profesyonel ajitasyon ve propaganda kadrosu

Ve yine Lenin, ajitasyonun işlevini aynı eserinde uzun uzun anlatmaktadır:

«İşçilere siyasi bakımdan ezildiklerini *açıklamak* yetmez (nasıl ki, onlara çıkarlarının işverenlerin çıkarlarıyla çeliştığini *açıklamak* da yetmezse). Ajitasyon, bu zulum düzenının her somut örneği ele alınarak yürütulmelıdir (tıpkı iktısadı somurmenın somut örneklerine dayanarak ajitasyon yaptığımız gibı). Bu zulüm, toplumun çeşitli sınıflarını etkilediğine göre, hayatın ve eylemin meslek, kamu, özel, aile, dın, bılım vs., vs. gıbi alanlarını kapsadığına gore, otokrasiye karşı *genış bir şekilde gerçekleri teşhir etme kampanyası politikasını örgütlendirmezsek, işçilerin siyasi* bılıncini geliştırme *görevini yerine getiremeyeceğimiz* besbelli değıl midir? Gerçekten sıyasi zulmün somut belirtileri konusunda ajitasyon gorevini yerine getirebilmek için, bu belirtıleri teşhir etmek gerekir (nasıl ki ekonomik ajitasyonu yürütebılmek için fabrikalarda yapılan haksızlıkları açığa vurmak gerekirse). (...) *Sadece iktisadi mücadeleye bağlı olanlar değil, hangisi olursa olsun* polis zulmunun ve mutlakiyetın keyfi yonetiminın *bütün* tezahürleri, böyle bır 'sürükleme' için 'uygulanabilen' birer araçtırlar.»(8)

«Siyasi ajıtasyon gerekli sayılması için temel şartlardan biri, bütün alanlarda siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının örgütlendırilmesıdir. Ancak boyle bır kampanya, yığınların siyasi bilince ulaşmasını *sağlayabilir* ve yığınların devrimci eylemini hızlandırabılir. (...) Eğer ışçiler, *hangi sınıflar gadre uğrarsa uğrasın, her türlü* suistimale karşı, keyfi davranışlara, zulmün ve zorbalığın *bütün* davranışlarına karşı tepki göstermeye alışmış değillerse; ve işçiler, bunlara karşı, başka herhangı bır açıdan değil de, Sos-

(6) Isaac Deutscher, *Stalin*, (Cilt I), Çev: Selahattin Hilav, Ağaoğlu Yayınevi 1969, s. 61
(7) V. Lenin, a.g.e., s. 85
(8) V. I. Lenın, *a.g.e.*, s. 73 - 75

val-Demokrat açıdan tepki göstermeye alışık değillerse, işçi sınıfının bilinci, gerçek bir siyasi bilinç olamaz. Eğer işçiler, öteki sosyal sınıfların *her birini* entellektüel, manevi ve siyasi hayatlarının *bütün* tezahürlerinde gözleyebilmek için somut ve aktuel siyasi gerçek ve olaylardan yararlanmasını öğrenmezlerse; eğer materyalist tahlil ve kıstasları, bütün sınıfların, kategorilerin ve grupların, *bütün* eylem ve hayat tarzlarına pratik olarak uygulamayı öğrenmezlerse, işçi yığınlarının bilinci, gerçek bir sınıf bilinci olamaz. Kim işçi sınıfının dikkatini, gözlem imkanlarını ve bilincini, yalnız işçi sınıfı üzerine, hatta başlıca işçi sınıfı üzerine çekiyorsa, böylesi, Sosyal-Demokrat değildir; çünkü kendini iyi tanıyabilmesi için, işçi sınıfının çağdaş toplumun *bütün* sınıfları arasında karşılıklı ilişkiler hakkında tam bir bilgisi, sadece teorik bilgisi değil... hatta daha doğru olarak ifade edelim: teorik olmaktan çok, siyasi hayatın tecrübesine dayanan bilgisi olması gerekir. (...) Ama işçi bu 'kavrayış yeteneği'ni kitaplardan elde edecek değildir. İşçi, bunları, ancak canlı açıklamalarda, belirli bir anda çevremizde olup bitenlerin, herkesin üzerinde konuştuğu yada birbirine fısıldadığı, şu yada bu olayda, rakamlarda, mahkeme kararlarında vb. belirenin sıcağı sıcağına açığa vurulmasında bulabilir. Bütün alanları kucaklayan bu siyasi gerçekleri açıklama eylemi, yığınları devrimci eylem bakımından eğitebilmek için zorunlu ve *temel* bir şarttır.

«Yığınları eyleme çağırmaya gelince, bu enerjik bir siyasi ajitasyon olur olmaz, gerçekler canlı ve belirli bir biçimde gözler önüne serilir serilmez, kendi kendine olacaktır. (...) Ancak hareketin olduğu noktada genel olarak değil, somut anlamda eyleme çağrıda bulunmak mumkundur; ancak harekete bizzat kendileri girişenler, ve bunu anında yapabilenler böyle çağrılarda bulunabilirler. Biz Sosyal-Demokrat yazarlara düşen de, siyasi gerçekleri açıklama edebiyatını ve siyası ajitasyonu derinleştirmek, genişletmek ve güçlendirmektir.

«İşçilere gerçek, çok yönlü ve pratik siyasal bilgiler sağlayabilmek için her yerde, toplumun bütün katlarında ve devlet mekanizmasının bütün iç çarkları hakkında bilgi edinebileceğimiz bütün mevkilerde 'bizim adamlarımız' olan Sosyal-Demokratlar bulunmalıdır. Böyleleri sadece propaganda ve ajitasyon için değil, ama daha çok örgütlendirme için gereklidir.»(9)

Lenin de, ajitasyon ve propaganda çalışmalarında, kuyrukçuluğa tamamen karşı çıkmakta, ikiyüzlülüğü reddetmektedir. Tıpkı Marx'ın reddettiği gibi:

«Ajitasyonun ortaya çıkardığı bütün meseleler tutarlı bir sosyalist ruhla açıklanacaktır, tavizlerde bulunmadan, bilerek yada bilmeyerek marksizmden taviz vermeden(10).»

Ancak, ajitasyon çalışmalarında işçi kökenli devrimcilerin bir an önce aktif duruma geçirilmeleri gerekmektedir. Fakat bütün gün boyunca fabrikada çalışan bir işçi nasıl ajitasyonda bulunabilecektir? Lenin, bu noktada «*profesyonel devrimciler*» önerisini getirmektedir:

«Azıcık yeteneği olan ve birşeyler 'vaad eden' bir ajitatör - işçinin günde onbir buçuk saat fabrikada çalışmasına *izin verilmemelidir*. Zamanında bütün vaktini siyasi eyleme ayırabilmesi için; eğer tecrübesini artıracaksa, görüş ufuklarını genişletecekse ve Çar'ın jandarmasına karşı mücadelede hiç değilse birkaç yıl dayanabilecekse, çalıştığı yeri değiştirebilmesi için, onun geçimi, partimiz tarafından sağlanmalıdır. Hareketlerin kendiliğinden yükselişi genişlik ve derinlik kazandıkça, işçi yığınları kendi saflarında, sadece artan sayıda yetenekli ajitatorler değil, ama yetenekli örgütçüler de, propagandacılar da, ve kelimenin en iyi anlamıyla 'pratikçi militanlar' da yetiştirirler. Gerekli hazırlıktan geçmiş ve, eğitilmiş devrimci-işçilerden kuvvetlerimiz olduğu zaman (ve tabu

(9) V. İ. Lenin, *a.g.e.*, s. 88 - 91, 110
(10) V. İ. Lenin, *a.g.e.*, s. 113

geçitler boyunca insanları yorulmadan ileri doğru yürümeye *teşvik* eden bir ortak gazetenin yardımıyla *gerçek* bağları kurmaya başlayabileceğimiz yolundaki iddiamda direniyorum.

«Sadece gazeteyi dağıtma eylemi, *fiili* bir bağın kurulmasına yardımcı olur. Şu anda, devrimci amaçlarla şehirler arası haberleşme pek ender rastlanan bir şeydir, her zaman ve her durumda, kaide olmaktan çok, istisnadır. Ama bizim bir gazetemiz olsaydı, böyle bir haberleşme kaide olurdu, ve elbette ki, sadece gazetenin dağıtımını sağlamakla kalmazdı, (daha önemli olan) tecrübe, materyal, kuvvet ve kaynaklar arasındaki mübadeleyi de sağlardı.

«Bütün Rusya için onbinlerce basan ve düzenli bir şekilde dağıtılan bu haftalık gazeteyi kurabiliriz. Bu gazete, halkın Çar otokrasisine karşı öfkesini her kıvılcımından, büyük bir alev çıkartan muazzam bir demirci körüğünün bir parçası olurdu. (...) Kelimenin tam anlamıyla *ortak* nitelik taşıyan bu eserin çevresinde, denenmiş savaşçıların daimi ordusu sistemli olarak seferber edilir, eğitilirdi.»(15)

Siyasi gerçekleri ifşa etme görevini yerine getirmek de, bölükpörçük dar imkanlarla yayınlanan mahalli gazetelerin değil, tek merkezden güçlü bir istihbarat ve arşiv kadrosuyla çalışan merkezi bir gazetenin yayınıyla mümkün olabilecektir:

«Belediye işleri hakkında gerçekten iyi ve ilginç yazılar yazabilmek için, bu meseleleri sadece kitaplarda değil, gerçekten iyi bilmek gerekir. Oysa *bütün Rusya*'da bu bilgiyi edinmiş olan Sosyal-Demokratların hemen hemen hiç olmadığını söyleyebiliriz. Bir gazetede (bir halk broşüründe değil) şehrin ve devlet işleri hakkında yazabilmek için, işinin ehli bir adam tarafından toplanmış ve işlenmiş yeni, çeşitli bir dokumantasyona sahip olmak gerekir. Oysa, böyle bir dokümantasyon toplamak ve işlemek için, herkesin bir şeyle uğraştığı ve referandumlarla hoş vakit geçirdiği bir ülkel grubun 'ülkel demokrasisi' yetmez. Bunun için bir uzman yazarlar ve muhabirler kurmay heyeti ile her yerle ilişkiler kuran, en küçük 'devlet sırları'nı elde edebilen, 'kulislere' sızabilen bir Sosyal-Demokrat gazeteciler ordusu, ve 'görevleri' gereği her yerde hazır olmak ve herşeyi bilmek zorunda olan adamlardan bir kadro bulunması lazımdır.»(16)

Merkezi gazete yayınlanırken, fabrikalarda da bildiriler yayınlanabileceğini, ama fabrika çapındaki bildiriler yüzünden merkezi gazete yayınının ihmal edilemeyeceğini belirten Lenin, merkezi gazetenin ajitasyon işlevini şöyle belirtmektedir:

«Fabrikalara ait gerçeklerin açıklanması şimdiye kadar hep bildirilerle olmuştur ve bu böyle devam *etmelidir*. Ama biz *gazetenin* seviyesini yükseltmekle yükümlüyüz, fabrika bildirisinin seviyesine düşürmekle değil. Bir gazeteden beklenen şey, 'ufak tefek' şeylerin açığa vurulması değildir; fabrika hayatına özgü temel nitelikte kötülükleri, *bütün* işçilerin ve hareketin bütün liderlerinin ilgisini uyandırabilecek, bilgilerine gerçekten zenginleştirebilecek, ufuklarını genişletebilecek ve yeni semtlerin ve yeni sanayi bölgelerindeki işçilerin uyanması için başlangıç noktası olabilecek nitelikte göze çarpan ilginç örneklerle açıklamaktır.»(17)

1905 devriminde işçi-ajitatörlerin rolü

Lenin'in önerdiği ajitasyon ve propaganda yöntemlerinin uygulanmasıdır ki, Rusya'da 1905 devrimci hareketini hazırlamıştır. «Orta sınıf aydınları»nın sonuçsuz çabalarına karşın, işçi - ajitatörler, bütün Rusya'da sadece

(15) V. İ. Lenin, *a.g.e.*, s. 208 - 209, 211
(16) V. İ. Lenin, *a.g.e.*, s. 184
(17) V. İ. Lenin, *a.g.e.*, s. 182

işçi sınıfını değil, köylüleri de ayağa kaldırmıştı. Ayrıca Lenin'in önerdiği merkezi gazetenin işlevini *Iskra* başarıyla yerine getirmiş, kitlesel ajitasyon yaptığı gibi, örgütlenmeyi de sağlamıştı. «*Iskra*'nın ilk sayılarının çıkışı yeni bir döneme geçişi ifade ediyordu. Bu dönem, dağınık grup ve çevrelerden tek bir Rus Sosyal - Demokrat İşçi Partisi'nin gerçekten kurulduğu bir dönemdi.»(18)

Lenin, işçi - ajitörlerin devrimci birikimi nasıl sağladığını şöyle anlatıyordu:

«*Grevci* sözcüğü, köylüler arasında baştan aşağı yeni bir anlam kazandı: O bir başkaldırıcıyı, bir devrimciyi, önceleri 'öğrenci' sözcüğüyle anlatılan bir deyimi ifade ediyordu. Bununla beraber 'öğrenci' orta sınıftan, 'okumuş'tan, 'yüksek kat'tandı, halka yabancıydı. Oysa 'grevci' halktandı; St. Petersburg'tan sürülünce çok kere köyüne dönüp, köylülerine kentlerde kapitalistlerle kışizadeleri yokeden durumu anlattılar. Rus köyünde yeni bir tip ortaya çıktı. Sınıf bilincine varmış genç köylü, grevcilerle ilişki kuruyor, gazete okuyor, köylüleriyle kentlerdeki durum üstüne konuşuyor, onlara siyasal isteklerin anlamını açıklayıp büyük toprak sahipleri, papazlar ve hükümet memurlarına karşı mücadeleye çağırıyordu.»(19)

Ajitasyon ve propaganda çalışmaları sadece işçi sınıfı ve köylülükte devrimci ateşi körüklemekle kalmamış, ordu saflarında da devrimciler kazanılmış, daha da önemlisi, işçi-köylü-asker ittifakı sağlanmıştı:

«Ordu ve donanmada arka arkaya isyanlar çıktı. Devrim sırasındaki her yeni grev dalgasına ve köylü hareketine Rusya'nın her yanında silahlı güçlerdeki isyanlarla eşlik edildi. Bunlardan en bilineni, devrimcilerin eline geçen Odesa'daki devrimde yeralan Karadeniz kruvazörü 'Prens Potemkin'deki isyandı.

«Devrimci işçilerle denizcilerin toplantıları gittikçe daha sıklaşıyordu. Silahlı güçlerdekilerin işçi toplantılarına katılmalarına izin verilmediğinden, işçiler asker toplantılarını kitle halinde ziyarete başladılar. Binlercesi bir araya geldi. Ortak eylem fikri, canlı bir karşılık gördü. Sınıf bilincine iyice varmış olan bölüklerin çoğu temsilciler seçti. Bu durum karşısında askeri yetkililer tedbir almağa karar verdiler. Bazı subayların toplantılarda 'vatansever' söylevler verme deneyleri acınacak derecede başarısız kaldı. Açık tartışmaya alışkın olan denizciler, subaylarını utanç verici bir bozguna sürüklediler... Halk arasındaki devrimci maya, silahlı güçlere yayılabildi. Ordu ve donanmadaki bu ayaklanmaların karakteristiği, önderlerin en teknik eğitimden geçenlerden, (örneğin istihkamcılardan) ve orduya yeni alınmış sanayi işçilerinden çıkmasıydı.»(20)

1905 Devrimi, en etkin ajitasyon yöntemi olan genel siyasi grevlerle otokrasinin temellerini sarsacak düzeye ulaştı. Provokatör papaz Gapon'un binlerce işçiyi Çar'ın askerlerine kırdırmasından sonra 440.000 işçi greve gitti ve dev grevler aylar boyu devam etti. Birçok kentlerde barikatlar kurularak işçiler silaha sarıldı.

Artık Rusya'da kitleleri bilinçlendirme ve gazete yoluyla örgütlendirme dönemi kapanıyordu. Bundan böyle mücadele silahla sürdürülecekti. «Silahlı Propaganda» dönemi açılıyordu:

«Bütün ülkeye hitap eden, haftalık olarak yayınlanması ideal gibi gözüken bir siyasi gazetenin örgütlendirilmesi yolunda çalışma, o zaman devrim hazırlığının mihrak noktası olarak görünüyordu, (ve *Ne Yapmalı* meseleyi boyle koyuyordu.) (Silahlı ak-

(18) *Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi (Bolşevik)*, s. 45.
(19) «Lenin 1905 Kanlı Pazarını Anlatıyor», *ANT Haftalık Dergi*, Sayı: 160, 20. 1. 1970, s. 8 - 9
(20) *a.g.e.*

sivon yerine) yığınların bilinçlendirilmesi şiarı, (Çarlığa karşı yöresel ayaklanmalar *yerine)* Çarlığa karşı ayaklanmanın sosyal ve psikolojik şartlarının hazırlanması şiarı, *o sırada* devrimci sosyaldemokrasinin *biricik* doğru şiarlarıydı. *Şimdi* olaylar, bu şiarları aşmış bulunuyor, çünkü ilerleme kaydetmiştir; bu şiarlar artık eskidir, kullanılmış ve hizmetini tamamlamış eşyadır...»(21)

Lenin'in «silahlı propaganda» üzerine görüşlerini ve Rusya'da 1905 sonrası girişilen silahlı propaganda hareketlerini daha sonra inceleyeceğiz.

Lenin, ajitasyon ve propaganda görevini üstlenmiş sosyalist militanların sadece kitapları ezberleyip papağan gibi tekrarlamalarına karşı, tıpkı Marx gibi, «kitlelerden öğrenip kitlelere öğretmek» gerektiğini savunuyordu. Gençlere yaptığı konuşmada şöyle diyordu:

«Sosyalizmi öğrenmek dendiği zaman, doğal olarak ilk akla gelen sosyalist el-kitaplarında, broşürlerde ve kitaplarda toplanmış bilgilerin tümünü iyice hazmetmektir. Bununla birlikte, sosyalizmin incelenmesini bu biçimde tanımlamak çok kaba ve yetersiz olmaktadır. Sosyalizm'i öğrenmek için sadece sosyalist kitap ve broşürlerde yazılanları hazmetmek yeterli olsaydı, gider kitap bokkabazlarına ve kendini övmeye meraklı kişilere başvururduk. Bu çoğu kez bize zararlı olurdu, çünkü bu gibi insanlar sosyalist kitaplarda ve broşürlerde verilen bilgileri ezberlerler, ama çeşitli bilgi dallarını bir araya getiremezler. Ve sosyalizmin gerçekten kendilerinden istediği biçimde hareket etmekten yoksundurlar.»(22)

Bilgilenme ve çelişmelerin değerlendirilmesi

Sosyalist ajitasyon ve prapaganda, her şeyden önce, bir bilgilenme, kitle bağı kurma, eğitim meselesidir, ki bu da, «*kitlelerden öğrenip kitlelere öğretme*»yi, basit anlatımı, kitle kuyrukçuluğuna kapılmadan ve devrimci teori pusulasını asla elden düşürmeden kitlelerle kaynaşmayı gerektirir.

Bilgi meselesi, insanın toplumsal tabiatından ve tarihi gelişiminden ayrı ele alınmamalıdır. *Bilgi sosyal pratiğe, üretim ve sınıf mücadelesine bağlıdır.*

Günlük yaşam içinde kişinin birçok uğraşları vardır. Bu uğraşlarında birtakım olguları, nesneler arasındaki ilişkileri gözden kaçırmaz. İster istemez onların izlenimleri kafasında kalır. Bu algılamaya, «*bilginin algı aşaması*» denir. Sonra algılama yoluyla kafada izlenim yaratan nesneleri kişi düşünmeye, onların çelişmelerini, çeşitli süreçlerin iç çelişmelerini araştırmaya, bunların yasalarını aramaya başlar. Böylece, rasyonel (akli) bilgiye varır; soyutlama yapmaya çalışır, birtakım genel kavramlar ve teoriler ortaya atar. Kavram ve algı, hem nicelik, hem de nitelik açılarından farklıdır. *Teori,* gerçekleştirmek istenilen şeyler hakkında genel bilgidir. Buna da, *bilginin usa vurma ve yargı aşaması* denir.

Bundan sonra «rasyonel» bilginin pratik yoluyla doğrulanması, tanıtılması gelir. *Pratik,* yaşanılan günlük hayatta gerçekleştirme olayıdır. İnsanın bilgisinin doğruluğu,

(21) V. İ. Lenin, *İki Taktik* (İkinci Baskı), Çev: M. Ardos, Sol Yayınlar 1970, s. 78 - 79

(22) V. İ. Lenin, «Rus Gençlik Komünist Birliği'nin Üçüncü Rusya Kurultayı'nda Yapılan Konuşma», *Kültür ve Kültür İhtilali Üzerine,* Çev: Ali Özer, Ser Yayınları, s. 97

doğru, biraz daha zengin ve canlı kılarak. İşte marksist bilgi teorisi budur.»(25)

«Kitleler için yapılacak her çalışma, ne denli iyi amaçlı olursa olsun, bir kişinin arzularından değil, kitlelerin ihtiyaçlarından başlamalıdır. Çok defa objektif olarak kitleler bu dönüşümün bilincinde değillerdir, hatta bu dönüşümü ne istemektedirler, ne de yapmaya kararlıdırlar. Çalışmalarımızda kitlelerin büyük bir kesimini dönüşümün gereğinin bilincine vardırıncaya, onları dönüşümü gerçekleştirebilecek kararlı ve istekli bir duruma getirinceye kadar dönüşümü yapmamalıyız. Aksi takdirde, kendimizi kitlelerden koparmış oluruz. Kitleler bilinçli ve istekli olmadıkça, kitlelerin katılmasını gerektiren her çalışma yalnızca bir formalitedeo ibaret kalacak ve başarısızlığa uğrayacaktır.»(26)

mao'nun köylülük içinde ajitasyon ve propagandası

Mao, kitle bağına ağırlık veren ilk ajitasyon çalışmalarına 1911'de daha genç bir öğrenci iken «*devrimci şok kıtaları*» kurarak başlamıştır. «Hunanlı Ispartalılar» adını alan bu şok kıtaları ile emperyalistlere ve işbirlikçilerine karşı yoğun bir kampanya yürüten Mao, 1919'da da Pekin'de bütün üniversite öğrencilerini boykota sürüklemiş, bunu Şanghay'da dokuma işçilerinin grevi izlemiştir. Komünist Partisi'nin kurulmasından sonra partinin Hunan sekreterliğini üstlenen Mao, *Hunan Eleştirisi* gazetesini yayınlayarak ilk yazılı propaganda faaliyetine girişmiş ve hemen ardından da Kuomintang - Komünist Partisi koalisyonu sırasında Hunanda köylü kooperatifleri kurarak Çin Devrimi'nin temel gücü olan köylü kitleleri arasında başarılı bir ajitasyon çalışması yürütmüştür. Çelişmeleri doğru değerlendiren Mao, yoksul köylünün toprak açlığını toprak dağıtarak gideriyor, ayrıca ürünlerin de değer fiyatına satılmasını sağlayarak köylüleri devrimci saflara kazanıyordu.

Çin Komünist Partisi'nin o zamanki yönetiminin pasifist politikası karşısında genç devrimciler «silahlı propaganda» yolunu seçerek, genel merkeze rağmen Kızılordu'yu kurmuşlardır. Mao ve arkadaşları şehirleri terkederek köylerde çalışmayı esas almışlardır.

Kızılordu'nun köylülük içinde gösterdiği kitle çalışmaları, kitlesel ajitasyonun ve silahlı propagandanın en başarılı örnekleri olmuştur. Kızılordu zaman zaman köylere dalıp birkaç toprak ağasını öldürdükten sonra kooperatif çiftlikler kurmak ve bunları «*devrim üssü*» haline getirmek suretiyle komünist savaşçıların hakim bulunduğu bölgelerde asker-köylü ışbirliğini en sağlam biçimde gerçekleştirmiştir. Mao, üs kurabildiği yerlerde tarım hayatını öylesine düzene sokmuştur ki, işçi ve köylü hükümeti son derece güçlü halk desteğine sahip olmuştur.

«Mao henuz kooperatiften ayrılır ayrılmaz tabur kurulmuş ve talime hazır duruma girmiş oluyordu. Örneğin Sanghang bölgesindeki bir şehirde, 1933 ekiminde, 30 yaşından aşağı bütün erkek ve kadınlar kızılordu askeri olmak için gönüllü yazılmıştı ve bunların yüzde 86'sı talim görmekteydi. Köylülere okumayı, yazmayı, ve tabii, Komunist Partisi'ne güvenmeyi öğreten okullar

(25) Mao Tsetung, *Selected Works*, V. III, Second Edition, 1965, p.p. 117 - 120
(26) *a.g.e.*, p.p. 236 - 237

açılmıştı her yerde... Şiirlerini ve günlük emirlerini yayınladığı yeni bir gazete çıkarmağa başlamıştı Mao Tseung...» (27)

Çin Kızılordusu'nun en büyük kitlesel ajitasyon ve propaganda hareketi ise, hiç kuşkusuz, akıl almaz kahramanlıklarla dolu olan «*Uzun Yürüyüş*»tü. 29 Ekim 1934'te Kiangsi'den 50 bin kişi ile yola çıkan Kızılordu'nun mevcudu, 12 bin kilometrelik yürüyüşten sonra kırıla kırıla 15 bine inmişti. Ama, «Bu destan, Komünist Partisi'ni, hiçbir kongrenin, hiçbir başarılı grevin yapamayacağı derecede güçlendirmiştir. 200 milyon insan yaşamaktaydı yolları üzerinde; ve bu 200 milyon insan, bugün resmi Çin tarihinin 'Komünist Partisi ve Kızılordu'nun yenilmezliği' diye adlandırdığı şeyi bizzat görüp içlerinden duymuş olsalar gerektir.»(28) Silahlı propagandanın etkinliği sayesindedir ki, kağıt sıkıntısı çeken Komünist Partisi, bildirilerini artık Kuomintang'ın dağıttığı beyannamelerin arkasına basmakta tereddüt etmiyordu!

siyasal eğitim ve proleter kültür devrimi

Silahlı propagandanın yanısıra, öğrencilerin propaganda yürüyüşleri ve özellikle Şanghay'da düzenlenen işçi grevleri de birbirini izliyordu. Siyasal eğitim ise bütün kitleleri kapsıyacak bir genişliğe ve etkinliğe ulaşmıştı.

«Çin'de paroladan günlük pratik düzeyine geçiş, sürekli bir siyasal eğitim, ideolojik yetişme ve örgütlenme çabasıyla sağlanmıştır. (...) Yığınlar üzerinde etki yapabilecek herkesten, yazarlardan, oyun ve opera yazarlarından, film yapımcılarından vb., ideolojik bakımdan eğitim çabasına katılması isteniyor. (...) Çin siyasal kadrolarından 'halk yığınları içinde' bulunmaları isteniyor. Halk içinde bulunmak, yığınların duygu, yargı ve tercihleri üzerine derin bir bilgi sağlamak için zorunludur. Bu bilgi, siyasal yönetime, kendi tutum ve parolalarını hazırlarken, halkın duygu, yargı ve kanılarını da hesaba katabilmesini, bunun sonucu, eğer yanlışlık ya da aşırılığa düşmüşse, bunları düzeltebilmesini sağlar. Yığınlarla siyasal yönetim arasındaki bu örgütlenmiş dialog, öyle görünüyor ki, her gerçek sosyalist demokrasının zorunlu temeli ve şartıdır(29).»

Sosyalist ülkelerde SÜREKLİ EĞİTİM ilkesinin gerçekleştirilmesi, ekonomik gelişimde ideolojik ve politik çalışmaya ağırlık verilmesi de, en somut örneğini, Çin'de yürütülen Büyük Proleter Kültür Devrimi'nde bulmuştur. Sosyalist kuruluş sırasında da sosyalist ajitasyon ve propagandanın sürdürülmesinin ileri aşaması olan Kültür Devrimi, revizyonist Liu Şao Kliğine ve tüm karşı-devrimci görüşlere karşı kitleleri ayaklandırmış, sosyalist ajitasyon ve propagandada yeni ilkeler getirmiştir. Kültür Devrimi'nin kitle eğitimindeki yansıması şunlar olmuştur:

1. «*Politik çalışma bütün çalışmanın candamarıdır*» ilkesinden kalkınarak politik çalışma ekonomik temele hizmet eder. Yeterli ve gerekli ideolojik temeli olmayan ekonomik çalışmanın başarısızlığa mahkum olduğu açıktır.

2. Sosyalist eğitim, devrimci pratik ile içiçedir. Eğitimi sınıf mücadelesi ve üretim mücadelesi ile birlikte sürdürür. Eğitimde *yarı iş - yarı öğretim* ilkesi başarı ile uygulanır.

(27) Roy Mac Gregor - Hastie, *Bir Kızıl «Barbar»*, Çev: Atilla Tokatlı, Gün Yayınları 1969, s. 155

(28) *a.g.e*, s. 173

(29) Jacques Charriere - Charles Bettelheim, *Çin'de Sosyalizmin Kuruluşu*, Çev: K. Somer, İzlem Yayınları, s. 104 - 107

3. Kitlelerin kendi eğitimi esastır. Kitlelerin eğitimi demokratik ikna yöntemi, eleştiri ve özeleştiri ve kitle eleştirisi yöntemleriyle gerçekleştirilir. Önderlik ile kitleler sıkı sıkıya birbirine bağlıdır ve bu ilişkide «*kitlelerden kitlelere*» ilkesi uygulanır. İdeolojik ve politik eğitimde «*birlik - eleştiri - birlik*» ilkesi esastır.

4. Sosyalist eğitim gerçeklere dayanır. Parti kadroları kitleler arasında yaşar, onların yaşama ve düşünce biçimlerini öğrenir. Eğitimde canlı öğretim araçları ve canlı yontemler kullanılır.

Büyük Prolçter Kültür Devrimi, devrimin kesintisizliği'nin ve sosyalizmin mutlak zaferi gerçekleştirilinccye kadar devrimci ajitasyon ve propagandanın sürdürülmesi zorunluluğunun somut ifadesidir.

sosyalist savunmalarda propaganda

Sosyalist ajitasyonun en etkin uygulamalarından biri de, sosyalist liderlerin yada grupların, burjuva mahkemeleri önünde yaptıkları yürekli savunmalarda görülmüştür. Babeuf, Blanqui, Marx, Bebel, Rosa Luxembourg, Karl Liebknecht, Dimitrov gibi devrimci liderlerin yamsıra, Bükreş'li demiryolu işçilerinin, Arnavut kahramanların, Fransız mukavemet kahramanlarının, Ameri'_alı Onikiler'in, Afrika'lı militanların sanık sandalyelerini, en sarsıcı ajitasyon kürsüleri olarak kullandıkları görülmüştür. Özellikle Dimitrov'un, Reischtag yangını sanığı olarak Leipzig Duruşması'ndaki savunmaları, sosyalist ajitasyonun şaheserlerindendir. Faşizme karşı mücadelenin yılmaz savaşçısı diyor ki: «*Herkes kendini çok yalın, çok ilkel kelimelerle, ama proleter içgüdüsü, işçi sınıfı davasına proleterce bağlılığı ile savunmasını bilmelidir. Sınıfının, örgütünün çıkarını her zaman göz önünde bulundurmak, savunmanın leitmotivi, genel çizgisi ve kanunu bu olmalıdır.*»

Bütün faşist mahkemelerde ortak nitelik, iddia makamının ve yargıçların, davanın bütün politik niteliğini reddetmeye kalkışmalarıdır. Özel olarak kurulmuş mahkemelerde, askeri mahkemelerde bile sosyalistler «adi suç sanıkları» olarak gösterilmek, böylece siyasi ajitasyon önlenmek istenmiştir. Bunu yapmakla, savunmanın daha rahatlıkla susturulabileceği, devrimci propagandanın dinleyicileri etkilemesine engel olunabileceği, rejimin, herkesin gözü önünde kötü duruma sokacak olan bütün saldırılardan korunabileceği umulmaktadır.

Sosyalistler için savunmanın ilkel görevi, davaya politik niteliğini kazandırmaktır.

Toplu davalarda, militanlar, mümkün olan her zaman ve her yerde ortak savunmanın üstünlüğünü akıllarından çıkarmamalıdırlar. Siyasi savunmanın ayrılmaz bir parçası da, savunmayı kişisel savunma haline getirmemektedir. Bir sanık muhakeme salonundan çıkarılırsa, öteki sanıklar onunla dayanışma gösterisinde bulunmalıdırlar. Sanıklardan biri ortak atanmış bir avukatı reddedince ötoki sanıklar da reddetmelidirler. Hiçbir durumda, toplu sanıklar, arkadaşlarından birinin şahsına, siyasi şerefine, savunmasına hücum edilmesine müsaade edemezler, bu durumda reaksiyon göstermeden ve onunla dayanışma yapmadan ilgisiz kalamazlar.

Ustaca, yürekle taarruza geçen bir siyasi savunma - savunanın kişisel kaderi ne olursa olsun - daima, ergeç sonuçlar yaratır. Böyle bir savunma, düşmanı halkın gözünde itibardan düşürmeye ve ona karşı antifaşist yada kararsız halk tabakalarının nefretini uyandırmaya da katkıda bulunur.

«BÖYLE BİR SAVUNMA, SAFIMIZA İDEOLOJİK BİR KATKI, ETKİ ALANI ÇOK GENİŞ OLAN BİR EĞİTİM SAĞLAYABİLİR.

«Partisinin milli politikasını, yanılgılarının eleştirici analiziyle ortaya koyan Dimitrov'u hatırla. Faşizmin zayıflığını, temelsizliğini, iğretiliğini, hem de en kuvvetli göründüğü yerde ve anda çıplak olarak gözler önüne seren Dimitrov'u. Sosyal - Demokrat işçileri ve onların partisini (1933) de tek bir cephenin kurulması için savunan Dimitrov'u. Birlik tohumlarını olgunlaştıran, proletarya ile orta tabakaların birliğine, Milli Halk Cephesi'ne giden yolu dahice engellerinden temizleyerek açan Dimitrov'u hatırla(30).»

faşizme karşı ajitasyon ve propaganda

Leipzig'de Alman faşizminin polisine, savcısına, yargıcına, diktasına karşı savaşarak proletarya adına mutlak bir zafer kazanan Dimitrov, faşizme karşı cephe kurarken de devrimci ajitasyon ve propagandanın en mükemmel örneklerini vermiş, bunları her proleter sosyalistin ders alması gereken kurallar haline koymuştur:

«Kendi tecrübelerimizden ve kitlelerin tecrübelerinden ders almadıkça gerçek devrimciler olamayız.

«*Lenin*'in politik ve taktikçi dehası, Parti'nin sloganlarını ve doğru hareket çizgisini halk kitlelerine kendi deneyleriyle anlatmaktaki ustalığından doğmuştur. Sosyalizmin tarihini devrimci işçi hareketinin politik strateji ve taktiklerinin bu en büyük hazinesini incelersek, sosyalistlerin, kitlelerin öncülüğü yöntemlerini, Parti öncülüğü yöntemlerinden her zaman daha üstün tuttuklarını görürüz.

«Bunların yanısıra, *eğer halkın anladığı dilde konuşmayı öğrenmezsek, kitlelerin kararlarımızı anlayamayacağını da iyi bilmemiz gerekir.* Çoğu zaman basit, somut, kitlelerin yadırgamayacakları ve anlayabilecekleri bir tarzda konuşamıyoruz. Dilimizi ezbere bildiğimiz soyut formüllerden hâlâ temizleyemedik. Bildiriler, gazete yazıları, kararlar ve tezler öyle ağır bir üslûp ve dille yazılmaktadır ki, bunları değil işçi kitleleri, Parti görevlileri bile zor anlamaktadır.

«Arkadaşlar, bu yazıları okuyan ve dağıtan işçiler, özellikle faşist ülkelerde, hayatlarını tehlikeye atmaktadırlar. Eğer bütün bu fedakarlıkların boşa gitmesini istemiyorsak, halk kitleleri için yazdıklarımızı, onların dilinde yazmalı, bunun gerekliliğini çok iyi anlamalıyız.

«Bu mesele sözlü propagandalarımızda da aynı derecede önem kazanmaktadır. Faşistlerin bu konuda birçok arkadaşlarımızdan daha becerikli ve esnek davrandıklarını inkar edemeyiz.

(.....)

«Birçok arkadaşımız, kitlelerin çoğu zaman anlayamayacağı oturaklı sözlerin ve sayısı kabarık formüllerin daha güçlü bir propagandaya yolaçacağını sanıyorlar. Bu arada bazı arkadaşlar, Lenin'in her zaman halk dilinde, kitlelerin hemen anlayabileceği bir tarzda yazdığını ve konuştuğunu da unutuyorlar.

«Hepimiz şu cümleleri bir kanun, sosyalizm kanunu, temel bir kural bilelim:

«*Yazarken ya da konuşurken, sizi anlaması, size inanması ve*

(30) Marcel Willard, *Babeuf'ten Dimitrof'a Sosyalist Savunmalar*, Çev: Şahin Say, Gün Yayınları 1967, s. 202

sizi izlemesi gereken işçileri düşünün. Kendisi için yazdığınız, kendisi için konuştuğunuz insanları unutmayın(31).»

marx ve engels'te silahlı propaganda

Dünya devrimci pratiği, proleter sosyalistlerin örgütlenme yolunda ve kesintisiz devrim mücadelesinde toplantı, yürüyüş, miting, grev, gazete, afiş, broşür, kitap, kitle çalışması, sosyalist savunmalar yanında ve sonuç alıcı olmak bakımından hepsinin üstünde «*silahlı propaganda*»nın büyük önem taşıdığını göstermektedir. Karl Marx ile Friedrich Engels, *Komünist Manifesto*'da, sosyalistlerin hedeflerine ancak «mevcut toplumsal koşulları zorla devirerek» ulaşabileceklerini ilan etmişlerdi. Gerçi, «zor», silahlı ayaklanmayı olduğu kadar, kitle gösterilerini, genel grevleri, hatta nisbeten pasif boykotları ve özellikle de bütün bunların karışımını kapsamaktadır. Fakat çağımızdaki kurtuluş savaşları ve özellikle Çin, Vietnam ve Küba devrimleri, «silahlı propaganda»nın gittikçe daha büyük önem kazandığını ve «*iktidarın ancak namludan çıkacağını*» somut olarak ispatlamıştır.

Nitekim Marx ve Engels de, her şeyden önce işçi sınıfının örgütlenmesi ve siyasal bilincinin genişletilmesi ve bu sınıfın gücü dikkatle hesaplanmadan zamansız ve kendiliğinden eylemler yapılmaması görüşünü ısrarla savunurken, özellikle yabancı işgal veya istila karşısında, ulusal direniş koşulları altında silahlı halk mücadelesinin kaçınılmaz bir zorunluluk olduğunu da kabul etmişlerdir. Silahlı mücadele taktiğinin zamansız uygulanmasından kaçınmalarının yanısıra, işçi sınıfının yüklendiği her türlü gerçek devrimci hareketi, Paris Komünü'nde olduğu gibi, kendi isteklerine aykırı da olsa, desteklemişler, işçilerin kullanabileceği her türlü şiddet yolunu hoşnutsuzlukla karşılayan sağ kanat sosyalistlerinin, pasifistlerin davranışlarına kesinlikle karşı çıkmışlardır. Nitekim, devrimcilerin 1848'de Fransa ve Almanya'daki yenilgileri üzerine yayınladıkları «Merkez Komitesi'nin Komünist Ligası'na Hitabı»nda Marx ve Engels şöyle haykırmaktadırlar:

«Tüm proletaryanın, tabancalar, tüfekler, toplar ve harp levazımatıyla silahlanması bir kerede gerçekleştirilmeli ve işçilere karşı sürülen 'Vatandaş Muhafızları'nın yeniden canlandırılmasına karşı direnilmelidir. İkincisinin mümkün olmadığı yerlerde, yine de işçiler kendilerince seçilmiş kumandanlar ve kendi seçtikleri genel kurmaylarıyla bağımsız olarak proleter muhafızları halinde örgütlenmeli ve devlet otoritesinin değil, işçilerin benimseyeceği devrimci topluluk konseylerinin kumandasına geçmelidirler. İşçiler devlet hesabına çalıştığı yerde, kendi seçtikleri kumandanlarla ayrı gönüllüler halinde ya da proleter muhafızlarının bir parçası olarak göstermelidirler. Silahlar ve teçhizat hiç bir şekilde teslim edilmemeli; her türlü silahsızlandırma çabası, gerekirse zora başvurarak püskürtülmelidir. Burjuva demokratlarının işçiler üzerindeki etkilerinin parçalanması, işçilerin bağımsız ve silahlı olarak derhal örgütlendirilmesi ve geçiciliği kaçınılmaz olan egemen burjuva demokrasisinin mümkün olduğu kadar zorlanması... Bunlar, proletaryanın ve bu yüzden de Liga'nın gelmek-

(31) Georgi Dimitrov, *Faşizme Karşı Birleşik Cephe*, *Çev:* Ali Özer, Ser Yayınları, Haziran 1969, s. 148 - 149, 169 - 170, 172

te olan ayaklanma süresince ve sonrasında gözönüne alınması gereken başlıca noktalarıdır(32)»

Ve aynı zamanda çeşitli yazıları ve incelemeleriyle bir askeri otorite olduğunu da ispatlamış bulunan Friedrich Engels, proletaryaya ayaklanma için şu taktiği vermektedir:

«Ayaklanma bir kez başladı mı, en büyük kararlılıkla saldırı planında yürütülmelidir. Savunucu eylem, her silahlı ayaklanma için ölüm demektir. Daha düşmanla karşılaşmadan ayaklanma kaybedilir. Duşmanınızın güçleri dağılırken duşmanınızı şaşırtın, küçük de olsa günlük yeni başarılar hazırlayın; ilk başarılı ayaklanmanın size sağladığı moral üstünlüğünü koruyun; sizin saflarınıza meyleden, her zaman en emin yeri arayan ve en güçlüyü izleyenleri toplayın; duşmanınız size karşı kuvvetlerini toplamadan onu çekilmeye zorlayın; şimdiye kadar bilinen en büyük devrimci politika ustası Danton'un sözleriyle: hücum, yine hücum, daima hücum!(33)»

lenin silahlı propagandayı savunuyor

Silahlı mücadelenin her türlü biçiminin işçi sınıfı tarafından kullanılışı, açık olarak, işçi sınıfının burjuva demokratik devrimine önderlik ettiği 1905 Rus Devrimi'nde görülmüştür. Kitle gösterileri, ülke çapındaki genel grevler, barikat kavgaları, orduda ve donanmada isyanlar, köylü ayaklanmaları, birçok kent ve kasabalarda işçi-köylü ittifakı tarafından yürütülen birleşik isyancı eylemler gibi ajitasyonlar, giderek, Lenin tarafından da diğer bolşevik yöneticilerin muhalefetine rağmen desteklenen «gerilla savaşları»na kadar varmıştır: Marx ve Engels'in «gerilla savaşı»nı ulusal direniş mücadelesi olarak değerlendirmesine, Lenin bu hareketin içsavaşın ve başkaldırmanın da bir yolu olabileceğini göstererek katkıda bulunmuştur.(34)

«Çevrenize göz atınız, kapalı odalarınızdan çıkıp bu soruların cevabını bulabilmek için sokakları dolaşınız. Bizzat hükümet masum silahsız vatandaşları, kitleler halinde kurşunlatarak içsavaşı şimdiden başlatmış değil midir? Silahlı Kara Yüzler, otokrasinin lehinde müdahale etmiyorlar mı? Burjuvazi dahi, bir sivil milis örgütü kurmaya ihtiyaç duymamış mıdır? (...) Gözleri görme yeteneğinden yoksun olmayanların, bir ayaklanma sorununun devrim partizanları tarafından nasıl konulması gerektiği konusunda asla kuşkuları yoktur. (...) Rus Sosyal - Demokrat İşçi Partisi'nin Üçüncü Kongresi'nin kararları, genel demokratik devrimci hareketin bir ayaklanma *zorunluluğu getirdiğini* açıklamıştır. Ayaklanma için proletaryanın organizasyonu, Parti'nin temel, belli başlı ve *vazgeçilmez* görevlerinden biri olarak gündemdedir. (35)»

«Teknik gelişmelerden de yararlanabiliriz, yararlanmalıyız; işçi müfrezelerine büyük sayıda bombalar yapmayı öğretmeliyiz; onlara ve bizim çarpışma takımlarımıza patlayıcı maddeler, bombalar, otomatik tüfekler elde etmekte yardım etmeliyiz. Şehirlerdeki ayaklanmalarda işçi kitleleri yer alırsa, düşmana karşı kitle saldırılarına girişilirse, Duma'dan sonra, Sveaborg ve Kronstadt'tan

(32) Marx - Engels, *Selected Works of Marx and Engels*, Vol 1, pp. 175 - 178

(33) F. Engels, *Selected Writings*, (Ed. by W. O. Henderson), Penguin Books 1967, s. 16.

(34) William J. Pomeray, *Gerilla Savaşı ve Marksizm*, Çev: Metin Altıok, Ekim Yayınları 1969, s. 13 - 14.

(35) V. I. Lenin, *Two Tactics of Social - Democracy in the Democratic Revolution*, Progress Publishers, Moscow 1970, pp. 91 - 92

sonra büsbütün kararsızlaşan askeri birlikleri elde etmek için bilinçli, ustaca bir savaşa geçilirse, genel çarpışmaya köylerin de katılmasını sağlayabilirsek, bütün Rusya'nın gelecek silahlı ayaklanmasında zafer bizim olacaktır. (...)

«Büyük bir kitle çarpışmasının yaklaştığını hatırlıyalım. Silahlı bir ayaklanma olacak bu. Mümkün olduğu kadar bir anda olmalı bu. Kitleler silahlı, kanlı, korkunç bir çarpışmaya girecekîerini bilmeli. Ölümü hor görmeliler ve zafere güvenmeliler. Düşmana şiddetle, canla başla saldırmalar, 'savunma yok, saldır' olmalı kitlelerin sloganı; ödevleri düşmanı amansızca yoketmek olacak; çarpışmanın örgütü hareketli ve esnek olacak; askerler arasındaki kararsız öğelerin bu yana etkin olarak katılması sağlanacak. Bu büyük çarpışmada bilinçli işçi sınıfının partisi ödevini son kertesine kadar yapmalı(36).»

Silahlı kitle ajitasyonu için, Engels'in «*hücum, yine hücum, daima hücum*» sloganı Lenin'in «*savunma yok, saldır*» sloganıyla tamamlanmaktadır.

stalin silahlı propagandayı uyguluyor

Lenin parti içindeki pasifistlere, ödleklere karşı savaşırken, Stalin, kendisini «silahlı propaganda» konusunda hararetle destekliyor ve *Proletariatis Brdzola*'da şunları yazıyordu:

«Teşkilatlarımızdan birçoğu, meseleyi çözmüş, ellerindeki imkanların ve kuvvetlerin bir kısmını proletaryanın silahlandırılmasına yöneltmiş bulunuyor. Otokrasi ile yaptığımız savaş, artık herkesin kabul ettiği gibi, silahlanmamızı gerektiren yere gelmiş bulunmaktadır. Ama bunun gerekli olduğunu söylemek yetmez. Pratik meselelerin, açık bir şekilde Parti'nin önüne konulması zorunludur. Komitelerimiz, bulundukları yerlerdeki halkı silahlandırmak, kendilerine güvenilebilir özel gruplar teşkil etmek; mahalli silah deposu merkezleri kurmak, çeşitli patlayıcı maddelerin yapılmasını sağlayacak atölyeleri düzenlemek ve hükümete ait yada özel silah depolarını ve cephaneleri ele geçirmek için planlar yapmak ve bunlar üzerinde çalışmak zorundadır... Bütün Sosyal-Demokrat kuvvetlerin bu amaçla birleştirilmesi söz konusu olduğuna göre, gruplar arasındaki tartışmalar ve çekişmeler işin içine karışmamalıdır(37).»

Bolşevik'lerin silahlanma faaliyeti öyle bir düzeye ulaşmıştı ki, Finlandiya'da Tammerfors'ta yapılan Parti Kongresi sırasında delegeler, Lenin'in başkanlığı altında ormana gidip tabanca ile atış talimleri yapıyorlardı. Kongreden sonra, başta Stalin olmak üzere, Bolşevik militanlar, bankalara, hazine postalarına ve hükümet askeri kuvvetlerine karşı sürekli baskınlar düzenlediler. 1906 Nisan'ında Stockholm'de yapılan Parti kongresinde, Menşevik'lerin önayak olmasıyla, bu silahlı propaganda eylemlerine karşı bir tavır alınması, hattâ bu eylemleri kınayan bir karar çıkartılması karşısında Lenin, partizan baskınlarının, beklenen genel ayaklanma için savaş birliklerini eğitmek ve tecrübe sahibi kılmak bakımından çok iyi bir yol olduğunu belirterek Stalin'e sahip çıkıyor ve kongre kararına rağmen savaş birliklerinin baskınları sürdürülüyordu.

«Savaş birliklerinin baskınları, dramatik olaylarla ve işitilmedik yiğitliklerle doluydu. Bu olayların kahramanları; korkusuz idealistler ermiş mertebesine ulaşmış kimseler ve ilgi çekici

(36) V. I. Lenin, *Selected Works I*, International Publishers, 1967, pp. 577 - 583.

(37) Isaac Deutscher, *a.g.e.*, s. 115

maceraperestlerdir. (...) Lenin, bu ihtilal yenilgiye uğramışsa, bundan sonrakini hazırlamaya bakmalı diye düşünmüş ve bu işin yapılması için gerekli parayı bulmaya karar vermişti. Karşı - ihtilalin sona ermesine kadar Parti'nin yüz yüze geldiği güçlükleri yenmesini sağlayacak ve İkinci İhtilale büyük başarılara ulaşılmasını mümkün kılacak olan vasıta, savaş birliklerinden başka ne olabilirdi? Bir ihtilalcinin gerektiği zaman tepeden tırnağa çamura batmış durumda da, amacına doğru ilerleyeceğini tekrardan hoşlanan Lenin, şimdi, çamurlar içinde ilerleyerek ihtilale gerekli olan imkanları sağlamalarını istiyordu savaş birliklerinden. (...) 1905 ile 1908 yılı arasında, Kafkasya'da 1150 tedhiş olayı tesbit edilmişti. (...) 23 Haziran 1907 tarihinde Tiflis baskınından ikiyüzelli bin ruble elde edildi ve bu para Bolşevik grubu kasasına ustaca aktarıldı. (...) Gerilla savaşı (partizan savaşı, çete savaşı) yapanlar yada 'mülksüzleştirme' işlerine girişenler yalnız Bolşevikler değildi. Kafkasya'da çok daha ılımlı bir grup olan Ermeni federalistleri de aynı teşebbüslere girişmişlerdi. Hatta Gürcü menşevikleri, Bolşevıklerin yaptıkları baskılar dolayısıyla gürültü patırdı ettikleri halde, onlarınkine benzer baskınlar yapmaktan ya da Bolşevik yağmaların ganimetinden pay almaktan geri kalmıyorlardı(38).»

Proletarya örgütünün maddi imkanlarının sınırlı olduğu, *Kara Yüzler* gibi gerici zorba çetelerin ve *Okrana* gibi gizli polis örgütlerinin devrimcilere kan kusturduğu dönemlerde «silahlı propaganda»nın kaçınılmaz olduğunu Rus Bolşevik'leri de görmüşler, başta Lenin olmak üzere bu mücadele yöntemini 1905 Devrimi'nin yenilgisinden sonra zorunlu olarak uygulamışlardır.

«Bu, bütün karışıklık ve ayaklanma biçim ve taktiklerinin, bir kere daha tam anlamıyla gerçekleştirildiği 1917 Rus Devrimi'nin, değer biçilmez temelidir. (...) 7 Kasım 1917'deki iktidarı ele geçirme hareketi, silahlı işçi müfrezelerinin Petrograd'daki Kışlık Saray'a hücumu ile özetlenir. Bu hareketi, benzer bir tutumla Moskova'daki Kremlin'in zaptı izlemiştir. Bu tarihsel olaylar, devrimci sürecin ve geniş çaptaki hazırlık çalışmalarının doruklarıdır(39).»

Çin devrimi'nde silahlı propaganda

Yukarıda da genel hatlarıyla değindiğimiz gibi, Çin Devrimi'nde de halk savaşı sürecinde «silahlı propaganda» tayin edici faktör olmuştur. Mao Tsetung, bu «silahlı propaganda» faktörünü şöyle açıklamaktadır:

«Siyasal amaçları halkın özlemleriyle uyuştuğu içindir ki, gerilla harbi devrimci nitelik kazanıyor. Onun için değil mi ki, karşı - devrimci bir harpte gerilla çabasının yeri yok. Gerilla harbi yığınların içinden başverdiği ve yığınlar tarafından desteklendiği içindir ki, yığınların sevecenliğinden, işbirliğinden koptuğu anda, kurur gider.»(40).

«Siyasal amaç, gerilla bölgeleri halkına da açık - seçik ve kesin olarak anlatılmalı, milli bilinçleri pekiştirilmelidir. Demek ki, dayanılan siyasal sistemin somut olarak açıklanmış oluşu sade gerilla birlikleri için değil, siyasal amacımızın gerçekleştirilmesinde yararı ve çıkarı olan herkes için önemli. (...) Gerillaların düşmanın ardında uzun zaman tutunamayacağı kanısına kapılmış olanlar var. Halkla birlikler arasındaki ilişkinin nasıl sıkıfıkı olabileceğini kavrıyamıyor bu gibiler. Oysa halk suya, birlikler de suyun içindeki balıklara benzetilebilir. Suyla balık içiçe yaşıyamaz, demek kimin haddine!(41)»

(38) a g e , 126 - 139
(39) W. J. Pomeroy, *a g.e.*, s. 14
(40) Mao Tsetung - Che Guevara, *Gerilla Harbi*, Çev: Can Yücel, Payel Yayınları, Temmuz 1967, s. 37.
(41) *a.g.e.*, 71. 74 - 75.

«Bir miktar siyasi eğitim gördükten sonra Kızıl Ordu askerlerinin tümü sınıf bilincine eriştiler ve toprak dağıtımında olduğu kadar, siyasi iktidar kurmada, işçileri ve köylüleri silahlandırmada ve benzer konularda genel bir bilgi edinmiş oldular. Hepsi de, kendileri için, işçi ve köylü sınıfları için doğüştüklerini biliyorlar. Bu yüzden de, hiç şikayette bulunmadan zorlu mücadeleye göğüs gerebiliyorlar.

«Düşman kuvvetlerine karşı yönelttiğimiz propaganda araçları içinde en etkilileri, esirlerin salıverilmesi ve yaralılara tıbbi bakım gösterilmesiydi. Düşman kuvvetlerinden alınan esirler, er olsun, manga, bölük, tabur komutanı olsun, hemen propagandaya tabi tutuluyordu. Kalmak isteyenlerle gitmek isteyenler ayrılıyor ve ikinciler, yol harçlıkları da verilerek, serbest bırakılıyordu. Bu tutumumuz, düşmanın, 'Komünist haydutlar gözlerinin gördüğü herkesi öldürüyor' şeklindeki iftirasını yerle bir etmekteydi. (...) Ayrıca, elimizden geldiği kadar yazılı propaganda, yani sloganlarımızı büyük harflerle yazma işini yürütmeğe çalıştık. Nereye gittiysek, bütün duvarları sloganlarımızla donattık(42).»

Ve silahlı propagandanın gücü, Mao Tsetung'un şu ünlü sloganında bayraklaşmıştır: «*Emperyalistler ve gericiler kağıttan kaplanlardır. Görünüşte dehşet verici de olsalar, aslında o kadar güçlü değirdirler. Geniş açıdan bakıldığında, asıl güçlü olan, gericiler değildir, halktır.*»(43)

ho şi minh'in «silahlı propaganda birliği»

Silahlı propagandayı büyük ustalıkla yürüten ve bir «*Silahlı Propaganda Birliği*»nden emperyalizmi kahredici bir halk savaşı yaratan büyük devrimcilerden biri de Ho Şi Minh'tir. 1944 yılında Almanya ve Japonya bozguna uğramak üzeredir. Amerikalılar, Japonlar, Fransızlar Hindiçini üzerinde binbir hesap ve tertibe girişmektedirler. Ho Şi Minh, şartları uygun bulduğu için, ayaklanmaya hazırlanmaktadır. Giap'ın yönetimindeki Cao Bang mıntakası devrimci komitesi derhal ayaklanmaktan yanadır. Giap Ho Şi Minh'in Pac Bo'da oturduğu mağaraya gidip komitenin isteğini açıklar.

«Lider, itiraz ederek, Giap'ın yalnız 'mahalli' tahlile dayandığını, meselevi tümü ile ele almadığını söyledi, genç yoldaşının heyecanını yatıştırdı. 'Barışçı inkılap safhası geçmiştir, ama, dedi Bav Ho, genel isyan saati de henüz gelmemiştir.' Bununla beraber, Giap'a, bir 'kurtuluş birliği' kurulmasını teklif etti. Bunun hedefi askeri olmaktan çok siyasi olacaktı. İhtiyar lider şu noktayı da eklemevi unutmadı: 'Gerçi çok kuvvetli değiliz, ama hiçbir harekette bulunmadan kendimizi ezdirmek için sebep değil bu...' Giap yanından ayrılırken, kulağına şunları fısıldadı:

« — *Gizli, her zaman gizli davranıp, ancak gafil avlayarak baskın yapınız. Düşman daha harekete geçmeden çekiliniz.*

«Ho Şi Minh, 1944 yılının aralık ayı başlarında, 'Vietnam'ın Kurtuluşu uğrunda silahlı propaganda birliği' nin teşekkulü hakkındaki direktifleri imzaladı. O zamanlar Tonkin'in Yukarı Mıntakası'nda bulunan Giap kumandasındaki 34 savaşçı bu birliğin ilk çekirdeğini teşkil etti. Ho Şi Minh'ın verdiği direktifler şunlardı:

«1. Vietnam'ın kurtuluşu uğrunda silahlı propaganda birliği adının manasını şöyle anlamalıyız: Bu birlik askeri kuvvetten çok siyasete dayanacak. Askeri bakımdan etkın olmak için dayanılacak temel prensip 'kuvvetleri bir noktaya toplamak' prensibidir.

---

(42) Mao Tsetung, *Selected Works*, V. I, International Publishers, 1954, pp. 79 - 86.

(43) Mao Tsetung, *Selected Works*, V. 5, New York, 1961, s. 14-15.

«2. Mahalli silahlı gruplar karşısındaki davranış şudur: Mahalli kadroları, yetiştirmek düşüncesiyle, bir araya toplamak, edinilen tecrübeleri birbirine anlatmak, birbirinin maneviyatlarını kuvvetlendirmek, harekat arasında bağ kurmak' düşüncesiyle, yetişmiş olanları çeşitli mıntakalara yollama.

«3. Kullanılacak taktik: Çete savaşı usulleri, eylemde gizlilik, çabukluk, çeviklik, hareket kabiliyeti. Bunlar şu prensibe dayanmalıdır: Ansızın ortaya çıkıp, hiçbir iz bırakmadan hemen gözden kaybolmak. 'Vietnamın Kurtuluşu Uğrunda Silahlı Propaganda Birliği', kalabalık bir ailenin en büyük evladı olacaktır... Bu birlik, Kurtuluş Ordusu'nun çekirdeğidir. Kuzeyden Güney'e kadar, bütün Vietnam toprakları bu birliğin eylem alanıdır(44)»

bayo, guevara ve bravo'da silahlı propaganda

Başta Castro ve Guevara olmak üzere, Latin Amerika devrimcilerine gerillacılığı öğreten Alberto Bayo da, «silahlı propaganda»nın etkinliği üzerine önemli uyarmalarda bulunmaktadır:

PROPAGANDA BOLÜMÜ : Bu bölüm gerek ulusal, gerekse uluslararası basında gerilla birliklerinin savaşma amaçlarıyla gösterdikleri yararlılıkların devamlı şekilde yansıtılmasıyla görevlidir. Bu mümkün olmazsa, teksir edilmiş propaganda bültenleri ve hatta gereğinde elle yazılmış mektuplar dahi kullanılır. Hangi şartlar altında olursa olsun, propaganda bölümü, eldeki bütün imkanlardan yararlanarak gerillacıların savaş hikayelerini adeta bir destan halinde halk arasında yaymak için elinden geleni yapmalıdır. Böylece, kendilerini destekleyenlerin moralleri yükselecek, düşmanın umut ve cesareti kırılacaktır.»(45)

Ernesto Che Guevara ise, bilimsel sosyalizmin ışığında geliştirdiği, gerilla kuramını anlatırken «silahlı propaganda»yı şöyle belirlemektedir:

«Gerilla harbi, yığınların kavgasıdır. gerilla çetesi ise onun çekirdeğidir. Çeteleri, karşısındaki orduya bakıp çelimsiz bekleme-yelim. (...) Gerilla harbine de sayıca ve silahça üstün düşmana karşı girişilir. Bundan dolayıdır ki, gerilla savaşçısı için yöre halkından göreceği yardım herşeyin başında gelir. Halkın desteğidir her işin başlangıcı.

«Devrime temellik eden fikirler enine boyuna işlenip halk arasında yayılmalıdır. Propaganda çalışmaları iyi organize edilmeli ve iki kurmay takımı tarafından yürütülmelidir. Kurmaylardan biri, bütün millet çapında, öbürüyse gerilla birlikleri için çalışacaktır. Bu iki takımın cabaları tek bir şef tarafından uyarlanacaktır.

«Dergilerle, gazetelerle, radyoyla çiftçiler, işçiler ve düşman eratı için hazırlanmış yaprakçalarla, beyannamelerle milli propagandayı yürüt! Gerilla durumunu eksiksiz, açıkça anlat, amaçlarını açıkla, aldığın yardımları bildir, baltalama cabalarını tartış, buyruksozler, sloganlar at ortaya, düşman suçlularını, düşmanın hainliklerini dile getir!

«En etkili propaganda gerilla kesiminde yürütülür. Radyo yayınları ve basılı malzemeyi, uçaksavar savunması, düşmanın yeri, durumu gibi konular üzerinde ağızdan verilen bilgilerle destekle! Yabancı haber ajanslarına verilecek bilgi sınırlı olmalıdır.

«Radyo en önemli propaganda aracı; bütün millete seslenebilirsin. Dilediğini anlatır, halkı eğitir, etkileyebilirsin. Hakikatten ayrılma sakın. Unutma ki, şu kadarcık bir gerçek, allıpullu yalanların topundan etkilidir. Savaş alanından günü gününe haber yetiştir, düşmanın zulmünü dile getir, gerilla öğretisini açıkla: öğütler, yönergeler ver, gerilla önderlerinin konuşmalarını yayınla(46).»

---

(44) Jean Lacouture, *Ho Şi Minh*, Çev: Şerif Hulusi, Payel Yayınları, Nisan 1968, s. 85 - 86.

(45) Alberto Bayo, *Gerilla Nedir*, Çev: Mekin Gönenç, Ant Yayınları, Ekim 1968, s. 26, 61.

(46) Mao Tsetung - Che Guevara, *a.g.e.*, s. 104 - 106, 137 - 138.

Venezüella gerillalarının lideri Douglas Bravo da, gerilla savaşının «silahlı propaganda» niteliği üzerinde önemle durmaktadır:

«Kitleler silahlı mücadele saflarına heyecanla katıldıkları zaman, devrim yeni bir karakter kazanır; muhtevasıyla olduğu gibi, biçimiyle de, öncü (avangard) savaştan halk savaşı aşamasına geçer.

«Temelde kitleleri ideolojik yönden silahlandırmak, mücadele için mükemmel bir biçimde donatmak, özel çıkarlarından hareket ederek ve her fırsatta eylemlerinin siyasal karakterini artırarak ve sonunda silahlı mücadelenin amaçlarını berraklaştırarak bu mücadelenin öyle bir derinliğine ulaşmak ki, kitleler doğrudan doğruya katılsınlar ona. Çünkü çeşitli halk kesimleri, ergeç, tuttuğumuz yolun doğruluğunu anlayacak ve kendilerini ekonomik ve siyasal kurtuluşa götürecek bütün silahsız yolların kapalı olduğunu, pratik olarak göreceklerdir.» (47).

şehir gerillası ve silahlı propaganda

«Silahlı propaganda» en etkin uygulama biçimine, Carlos Marighella'nın geliştirdiği «şehir gerillası»nda kavuşmuştur. Aslında şehir gerillasının silahlı mücadele ve silahlı propaganda biçimi, daha önceki kır gerillası uygulamalarından özünde farklı değildir. Brezilya'nın topografik yapısının farklılığı nedeniyle Marighella «şehir gerillası»na ağırlık vermiştir. Zira, kıtanın genel yapısına göre, Brezilya, insanların yoğun bulunduğu bölgelerinde pek dağlık ve ağaçlıklı değildir. Buna karşılık büyük nehirler ve geniş ovalar, seri hareket imkanı sağlamaktadır. Daha önemlisi, sahil bölgelerinde yoğun bulunan silahlı kuvvetlerin barınabileceği bölgelerin tüm arazisi, yolları, anayolları, coğrafi özellikleri çok iyi bellenmek gerekmektedir. Carlos Marighella, eylem alanı olarak Guanabara -Sao Paulo- Belo Horizonte üçgenini seçmiş ve «gerilla satırı»nı tam «Brezilyanın kalbi»ne indirmiştir. Yani gerilla mücadelesi, şehirlerde yürürlüğe konulmuştur. Ayrıca, cephane, silah ve erzak gibi kaynakların çok sayıda ve daha kolay ele geçirilmesi bakımından gerillanın şehirde başlatılması zorunlu olmuştur. Nitekim ta Lenin ve Stalin döneminden beri dünya devrimci pratiğinde uygulamaları sık sık görülen soygunlar, baskınlar, işgaller, pusular, adam kaçırmalar, grev ve boykotlar, silah, cephane ve patlayıcı madde depolarının soyulması, mahkumların kurtarılması, sabotaj, terör, sinir savaşı nüfusun ve kaynakların yoğun olduğu şehirlerde daha sarsıcı şekilde ve dünya kamuoyunda daha büyük yankılar yaratarak uygulanmıştır.

Ancak gerilla hareketi, şehirlerden meydana gelen «Brezilyanın kalbi» ile de sınırlı tutulmamıştır. Sabotajlar, küçük grup eylemleri ve kitle hareketleri kırsal bölgelerde de uygulanmıştır.

Şehir Gerillası'na karşı yöneltilen en büyük suçlama, devrimin objektif şartları olmadan ve halkın desteği sağlanmadan mücadeleye girişilmesinin karşı-devrimci terörü davet edeceği idiasıdır.

«*Devrimcinin görevi devrim yapmaktır*» sloganının,

(47) Douglas Bravo, *Milli Kurtuluş Cephesi*, Çev: Cemal Süreya, Ant Yayınları, Nisan 1969, s. 105 - 106.

bir slogan olmaktan öte, çok derin bir anlam taşıdığını belirten Marighella'ya göre, devrimin objektif şartları, emperyalizmin ve büyük toprak sahipliğinin bulunduğu her ülkede esasen mevcuttur. Kaldı ki, Brezilya'da 1964 askeri darbesi, burjuva demokrasisini en küçük bir boşluk kalmamacasına ortadan kaldırarak devrimin objektif şartlarını tam anlamıyla oluşturmuş ve devrimi bir numaralı gündem maddesi haline getirmiştir.

Devrimin subjektif şartlarının varolup olmadığı, yani öncü bir parti ve kitlelerin onun öncülüğünde devrimci kavgaya girip girmediği meselesine gelince:

«O sırada, partinin devrimci mücadeleyi sınırlandırması, sonu gelmeyen tartışmalara, usanç verici yazışmalara ve nihayet halkın tüm umutlarının kırılmasına yolaçmıştı. Bu yüzden Brezilya solu parampar̈ça olmuştu. Her biri kendisini 'parti' ya da 'öncü' ilan eden 20 - 30 örgüt vardı. Bir başka burokratik örgüt daha yaratmak, hiçbir şeyi değiştirmeyecektir(48).»

Devrimin sübjektif şartlarının yaratılması, işçi ve köylü kitlelerinin devrimci mücadeleye sokulması için, kitle ajitasyonları, yani «silahlı propaganda» gerekiyordu:

«Bütün mesele, stratejinin silahlı mücadele, şehir ve kır gerillası, diktatörlüğün sinir merkezlerine saldırı, Kuzey Amerikalılara ve gorillerine nerede olursa olsun saldırı şeklinde geliştirilip geliştirilemeyeceği meselesidir. Marighella'nın izinden yürüyerek, her geçen gün daha fazla sayıda işçiyi, öğrenciyi, köylüyü ve bütünüyle halkı seferber ederek kavgaya sürmek, bütün diğer devrimcilerin görevidir(49).»

«Devrimci gruplar bir araya gelebilirler ya da ayrı hareket edebilirler; birbirleriyle bağ kurabilirler ya da kurmayabilirler. Önemli olan eylemdir. Halkın arasında devrimci enerjiyi harekete geçirebilecek olan odur. Ancak eylemdir ki, böyle bir savaşın kuvvetlerini hiç kimsenin engelleyemeyeceği biçimde oluşturabilir. Ancak eylemdir ki, bütün devrimcileri bir araya getirebilir, gerilla liderliğinin oluşmasını sağlayabilir. (...) Ancak bütün gün savaş içinde ölüm kalım mücadelesi vererek kendilerini ispatlayanlara komandan olabilir, yoksa şehirlerden verilen emirlerle tayın edilenler değil...» (50)

Nitekim, şehir gerillasının «silahlı propaganda»sı kısa zamanda etkisini göstermiş, çok geçmeden gerilla eylemleri, tam sayfa fotoğraflar, dergi kapakları, gazete manşetleri, radyo ve televizyon yayınlarıyla bütün ülkeye duyurulmuştur. Carlos Marighella ilk banka soygununundan 120 milyon eski cruzeiro ele geçirmişti, fakat devrimciler bunu 5 milyar 120 milyonluk bir kazanç olarak hesaplıyorlardı. Zira, kitle haberleşme araçlarıyla yapılan propaganda, en azından 5 milyar değerindeydi!

Ölümünden kısa bir süre önce kendisiyle yapılan bir mülakatta Carlos Marighella, «Bu yıl içinde halkın şehir gerillasına karşı olan tutumunda olumlu bir gelişim görebildiniz mi» sorusunu şöyle cevaplıyordu:

«Radyodan manifestoların okunması, yankee elçisinin kaldırılması gibi bazı eylemlerde, evet. Çünkü bu gibi eylemler halkı mücadelemizin siyasal anlamı üzerinde aydınlattı ve harekete karşı geniş ilgi uyandırdı. Aynı şekilde bankalara karşı girişilen 'soygunlar' da bu amaç doğrultusundaki eylemlerdir, çünkü fakirler

---

(48) J. Camara Ferreira. «Yaratıcı ve Devrimci Marighella», Carlos Marighella, *Şehir Gerillası*, Çev: K. Seyhanlı, Ekim 1970 Ant Yayınları, s. 8 - 9.

(49) *a.g.e.*, s. 8.

(50) *a.g.e.*, s. 10

çok iyi bilmektedirler ki, ele geçirdiğimiz zenginlerin bu parası, kendilerini ezenlere karşı savaşmak üzere kullanılmaktadır(51).»

diktaya karşı silahlı propagandanın rolü

Ve Marighella, «şehir gerillası»nın «silahlı propaganda» işlevini şu şekilde açıklamaktadır:

«Şehir gerillalarınca tekrar edilen eylemler, silahlı eylem, genel olarak silahlı propaganda çalışmasını oluşturur. Bugünün kitle haberleşme araçları, devrimcilerin ne yaptıklarını açığa kavuşturma açısından önemli propaganda araçlarıdır. Ancak bunların varlığı, militanların kendi öz gizli yayınlarını örgütlemelerini, satınalamazlarsa bile gasbedecekleri teksir makinelerine sahip olmalarını ikincil düzeye indirtmez, çünkü halk arasında her zaman, diktanın kötülüklerini açığa kavuşturan veya ajitasyonu artıran gizli gazete, duyuru ve bildiri dağıtmak gerekir. Bu yayının varlığı bir çok kişinin davamıza katılmasına yararlı olur.

«Yaratıcı yetenekte arkadaşlar bu bildiri ve duyuruları atmada kullanılacak sapanlar yapmalıdırlar. Banda alınmış devrimci içerikli duyuruları radyo istasyon antenlerine iletme yolları aranmalıdır. Duvarlara ve geçitlere sloganlar yazılmalıdır. Ayrıca bazı kişilere, propaganda, tehdit mektupları, bazılarına da halkı etkilemek üzere yaymaya çalışacakları, savaşımızın anlamını açıklayan mektuplar gönderilmelidir.

«Hiçbir zaman tüm vatandaşlar birleştirilemeyeceği için şu slogan yaygınlaştırılabilir: 'Devrimciler yararına bir şey yapmak istemeyen, devrimcilere karşı da bir şey yapmasın!

«Sinir savaşı veya psikolojik savaş, kitle haberleşme araçları veya 'fısıltı gazetesi'nin dolaylı veya doğrudan kullanılmasına dayanan bir savaş tekniğidir. Amacı, diktanın moralini kırmaktır. Bu amaca, rejimin casusları arasında uydurma, çelişkili haberler yayarak, şaşkınlık, kuşku ve kararsızlık tohumları ekilerek ulaşılır. Psikolojik savaşta dikta zafiyete sürüklenir ve hatta haberleşme araçlarına sansür koyar. Bu sansür de, kendisine karşı işler, çünkü onu 'halk dışı' ilan eder(52).»

Marighella, «şehir gerillası»nın başarısını da yine «silahlı propaganda»nın halk kitlelerini etkilemesinde görmektedir.

silahlı propagandanın başarı koşulları

Şu kısa incelememiz de göstermektedir ki, yaygın iddiaların aksine, «silahlı propaganda», son on yılda Latin Amerika'da meydana çıkmış ve daha sonra diğer kıtalara yayılmış akıbeti meçhul bir avantürizm değil, ta 19. yüzyıldan bu yana Marx ve Engels'te ilk teorik açılımları getirilen, daha sonra Lenin ve Bolşevikler tarafından pratiği geçirilen, Çin'de ve Vietnam'da da başarıyla uygulanan etkin bir propaganda biçimidir. Silahlı propagandanın «şehir gerillası»ndaki uygulaması ise, adını son yıllarda Brezilya ve Uruguay devrimcilerinin kentlerde giriştikleri terörist eylemlerden sonra bulmuşsa da, bütün yöntemleriyle yüzyıla yakın bir zamandan beri uygulanmaktadır.

Kaldı ki, «silahlı propaganda»yı, hiçbir şekilde sosyalist ajitasyon ve propaganda çalışmalarından soyutlamamak gerekir. Başlangıçta da belirttiğimiz gibi, ajitasyon ve propaganda çalışmaları, dönemden döneme, aşamadan

(51) *a.g.e.*, s. 68.
(52) *a.g.e.*, s. 128 - 130.

aşamaya, ülkeden ülkeye amaç ve biçim değiştirmektedir. Silahlı propaganda ayrı bir tür değil, propagandanın bir biçimi, ama en etkin ve vurucu biçimidir.

Ancak, «silahlı propaganda»yı, devrimin objektif koşullarının varolup olmadığım iyi değerlendirmeden her eline silah alanın sorumsuzca girişebileceği bir eylem türü olarak almak, devrimci hareketi büyük hatalara, tehlikelere sürükleyebilir. Hemen belirtelim ki, «silahlı propaganda», üstün vuruculuğunu ve etkinliğini ancak bir örgüt elinde kazanır; nitekim, Çin ve Vietnam devrimleri bu gerçeği inkar kabul etmez şekilde kanıtlamıştır. Ne var ki, devrimin objektif şartları varolduğu halde ya askeri faşist diktanın baskısı altında proleter örgütünün legal olarak oluşturulamadığı veya mevcut örgütlerin revizyonist ve pasifist bir politika içine sürüklendiği yada örgütlenme gündemde olduğu halde sol grupların soyut öncülük iddiasıyla bitmez tükenmez polemiklerde devrimci birikimi harcadığı ülkelerde, silahlı propaganda, gerçekten örgütlenmeyi sağlayabilecek veya mevcut örgütleri devrimci mücadeleye aktif olarak sokabilecek başlıca yol olarak görünmektedir.

Bununla beraber, örgütlenmeye yönelik ajitasyon ve propaganda çalışmasının en etkili ve vurucu biçimi olan silahlı propaganda, siyasi gerçekleri açıklama kampanyası ile birleşmedikçe, amacına ulaşmaz. Silahlı propaganda, bir siyasi programa uygun olarak gerçekleştirilmek zorundadır. Unutulmamalıdır ki, politik çalışma herşeyin üstündedir.

Ancak bu gerçek, devrimci hareketin silahlı yanını tamamen reddeden, köylülüğü hiçe sayarak şehir proletaryasının işlevini abartan tezlerle pasifist çizgiye alet edilmemek lazımdır. Bunun antitezi olarak, askerliğin siyaset üzerine önceliğini öngören «*fokocu*» görüş de, devrimci hareketi, çeşitli örneklerinde görüldüğü gibi tam bir çıkmaza sürüklemektedir.

Doğru devrimci çizgi, dünya devrimci pratiğinin çeşitli örneklerle de ispatladığı gibi, daha başlangıçta siyasal ve askeri yönlerin birliği, gerilla-kitle hareketinin birbirinden kopmazlığı, devrimci mücadele için şehir proletaryası ile köylülük arasında devrimci ittifak kurulmasıdır. Silahlı propaganda, ancak böyle bir çizgide, devrimci nitelik kazanabılmekte ve başarı sağlayabilmektedir.

Ajitasyon ve propaganda konusunda dünya devrimci pratiğinden örnekler ve sosyalist liderlerin teorik açıklamalarını ortaya koymaya çalışan bu yaklaşımdan sonra, gerici güçlerin elindeki «karşı-propaganda»nın ve kitle haberleşme araçlarının yapısı, işlevi, bunların Türkiye'deki uzantıları, gerek «karşı-propaganda»ya karşı mücadele gerekse sosyalist ajitasyon-propaganda konusunda Türkiye proleter sosyalistleri için öneriler bir başka yazının konusu olacaktır.

tip
yönetim kurullarının sınıfsal yapısı

dr. artun ünsal

ANT Sosyalist Teori ve Eylem Dergisi'nin 6., 7. ve 8. sayılarında TİP'in geçmişini ve bugünkü durumunu değerlendirmiş, TİP'in bir işçi sınıfı partisi olmaktan çok dağınık bir kitle partisi olduğu gerçeğini noktalamış ve TİP konusundaki görüşlerimizi ortaya koymuştuk. Aşağıda Dr. Artun Ünsal'ın TİP üzerine yaptığı geniş çalışmasının bir bölümü olan, her kademedeki TİP yönetim kurullarının sınıfsal yapısını inceleyen bir yazısını sunuyoruz.

1961 Şubatında 12 sendikacı tarafından İstanbul'da kurulmuş olan TİP bugün Türkiye'nin dört yanında, çoğu biçimsel düzeyde olsa da, orgütlenmiş durumdadır. TİP kimler tarafından yönetilmiş ve yönetilmektedir? Çalışmamız (*) gerek yöresel, gerekse genel planda yöneticilerin nitelikleri üzerinde düzeysel bir araştırma olmaktan başka bir amaç taşımamakta ise de, gene de, ilerde daha sağlam temeller üstünde geliştirilecek çalışmalara bir başlangıç olma umudundadır. Oyle sanıyoruz ki, kurulduğundan beri dördü olağan, ikisi olağanüstü büyük kongresini geride bırakmış olan TİP'in özellikle Genel Merkez yöneticilerinin sosyal kimliğinin evriminin ana hatlarıyla izlenmesi bize ilerisi için bir takım önerilerde bulunma olanağını sağlıyacaktır.

TİP'in yöneticileri, gerek yoresel gerekse genel merkez düzeyinde tüzük hükümlerine göre demokratık olarak seçilirler. İlçe düzeyinde her üye; il ve genel kongrelerde her delege istediğini seçebilir. Bununla beraber, demokratık seçim sistemi sınırlanmıştır. Gerçekten, TİP tüzüğünün 53. maddesi «partinin bütün organlarında görevli bulunanlardan yarısının, kendisi üretim araçlarına sahip olmadığı için emek gücünü üretim araçları sahiplerine satarak yaşayanlar veya işçi sendikaları yönetim organlarında görevli bulunan üyeler arasından seçilmiş olması gözetilir» diye saptayarak adayların işçi ve işçi olmayan kesim olarak iki ayrı listeden seçilmelerini öngörmüştür. Bu durumda, her ne kadar partinin yöneticileri arasında aydın kesimden gelen, yetenekleri daha çok olan üyelerin önem kazanmasını önlemek ve işçi yöneticileri oluşturmak amacına öncelik verildiği doğruysa da, yine de seçilebilecek üyelerin onceden belirli bir sınırlandırmaya tabi tutuldukları da söz konusudur. Yani, her iki kesimde de bazı üyelerin bu çift liste usulü nedeni ile seçilmeleri zorlaşacaktır. Kısacası, seçme hukukunun seçilme hukuku ile çeliştiğini görüyoruz. Fakat bizi asıl diğer olgular ilgilendirecek ve görünüşte demokratık olan seçilme mekanizması üstünde ne gibi oğelerin etkisi olduğunu araştırmaya çalışacağız.

TİP açısından, genel planda bile olsa, bir yöneticiler oligarşisinden bugün için söz edilemez. Dokuz yıllık bir geçmişi olan

(*) *Bütün bu çalışmalarda gereken kolaylığı gösteren TİP yöneticilerine teşekkürü borç bilirim*

partide bu olgunun belirginleşmesi pek kolay olmasa gerek. Bununla beraber ister Genel Yönetim kurulunda, ister Merkez Yürütme Kurulunda (1) bazı isimlerin sürekhlik gösterdiği de ortadadır. Yöresel yöneticiler açısından ise, bir kaç il ve ilçeyi ölçüt almanın genellemelere bizi hiçbir zaman götüremiyeceği gerçekse, yine de partinin genel görünümü üzerinde bir takım bilgiler edinilmesi olanağı vardır. En azından bugünkü durumun tüzük maddelerine ve ideolojik bildirgelere ne denli uyduğunu izliyebiliriz. TİP'in yöneticileri *kimlerdir* ve *nasıl* yönetici olabilmektedirler? İncelemeye bu sorulara cevap aramakla başlayabiliriz.

I — yöresel yöneticiler

A — Kimler?

TİP'in yöresel yöneticileri hangi sosyo - ekonomik gruplardan gelmektedirler? Bu soruya oldukça sınırlı olanaklarla, kuş bakışı bir cevap verebilmek için TİP'in Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde faal bulunan il ve ilçe yöneticilerini örnek alabiliriz. Bunu yaparken bir genellemeye gidemiyeceğimizi bir kez daha tekrarlayalım.

İl ve ilçe örgütlerinin yöneticileri arasındaki farklılaşmayı gösteren bir örnek olarak iki yıl öncesine dönelim, 1968 yılında Ankara ilinin iki kentsel ve bir kırsal ilçesini ele alalım:

a) Meslek	*Ankara İl Y.K. 1967-68*	*%*	*İlçe Y.K. Çankaya 1968*	*%*	*İlçe Y.K. Altındağ 1968*	*%*	*İlçe Y.K. Ş. Koçhisar 1967*	*%*
İşçi(2)	4	36.3	3	33.3	1	14,3	3(2)	42.8
Teknisyen	—		1	11.1	1	14.3	—	
Sendikacı	1	9.1	—		—		—	
Esnaf-zanaatkar	—		—		—		2(Bşk)	28.6
Küç. çiftçi	—				—			
Şöför	1	9.1	—		—		2	28.6
Eski öğrt.	1(Bşk)	9.1	—				—	
Memur(3)			1	11.1	2	28.5	—	
Öğrenci	—		2	22.2	1	14.3	—	
Avukat	1	9.1	—					
Mühendis	3	27.3	1(Bşk)	11.1	1(Bşk)	14.3	—	
Doktor	—		1	11.1	1	14.3	—	
Toplam	11		9		7		7	

b) *Eğitim ve yaş düzeyi*

Bitirilen Okullar	*Ankara İl*	*%*	*Çankaya*	*%*	*Altındağ*	*%*	*Ş.K.Hisar*	*%*
İlk	3	27.3	2	22.2	1	14.3	7	100
Orta(4)	3	27.3	5	55.5	5	71.4	—	
Yüksek	5	45.4	2	22.2	1	14.3	—	
Toplam	11		9		7		7	
Ortalama yaş	33		29.5		33		33	

(1) *Yazımızda bundan böyle bu kuruluşların adları G.Y.K. ve M.Y. K. olarak geçecektir.*

(2) *Üye kayıt fişleri işçi konusunda belirli bir ayırım getirmediğinden örneğin, bir tarım işçisini veya bir hizmet işçisini, bir endüstri işçisinden ayırma olanağı çoğu kez bulunmamaktadır.*

(3) *Sadece özel kesim memurları.*

(4) *Üniversite öğrencileri orta eğitim yani Lise mezunları olarak alınmışlardır.*

Yukarıdaki verilerin ışığında, işçi kesiminden hiçbir üyenin Yönetim Kurulu başkanlığında bulunmadığını görüyoruz. Kentsel düzeyde, başkanların genellikle, işçi olmıyan aydınlar arasından gelmeleri, biraz ötede de değineceğimiz gibi, partide işçi üyelerin çoğunun henüz siyasal sorumluluklar yüklenmeye hazır olmadıkları kanısını vermektedir. Nitekim, Altındağ ilçe Yönetim Kurulunda tek bir işçi üyenin bulunması, aynı ilçede 1968 yılında partiye kayıtlı gözüken 205 üyenin %33'ünün bu kesimden gelmesi olgusu ile çelişir durumdadır. Öte yandan, kırsal S.K. Hisar ilçesinde küçük esnaf ve zanaatkarların yönetim kuruluna girdiklerini görüyoruz.

Geniş bir «emekçi sınıflar» kavramı ile ortaya atılan TİP'te, küçük burjuvazinin önem kazanması doğaldır. Öte yandan, işçi üyelerin eğitiminin çoğu kez yetersiz kalması, yani dışarıdan verilecek ideolojik bilinçlendirmenin, bir kaç yöresel örgütün dışında, ihmal edilmesinin de bunda rolü vardır.

Ankara ilinin özel bir yapısı vardır; bu ilin verilerinden genellemeye gitmek yanıltıcı olabilir. Ne var ki, bu il ve ilçe örgütlerinin başında bulunanların sosyal kimlikleri 1968 yılında faal *olan diğer yöresel örgütlere oranla pek fazla bir değişiklik gös*termemektedir :

c) Bölgeler	*Kuzey-Batı*				*Karadeniz*				*Doğu Anadolu*			
İller	*İstanbul*				*Trabzon*				*Ağrı*			
İlçeler			*Beykoz*				*Sürmene*				*Mazgirt (Tunceli)*	
Mesleksel dağılım	*İl Y.K.*		*İlçe Y.K.*		*İl Y.K.*		*İlçe Y.K.*		*İl Y.K.*		*İlçe Y.K.*	
		%		%		%		%		%		%
İşçi	2	15.4	0		0		1	20.0	0		1	20.0
Tarım işçisi	0		0		0		1	20.0	0		0	
Teknisyen	0		0		0		0		0		0	
Sendikacı	4*	30.8	1	14.3	0		0		0		0	
Esnaf-zanaatkar	0		2	28.6	2	22.2	3*	60.0	2	28.6	1*	20.0
Küçük çiftçi	0		0		0		0		0		3	60.0
Şöfor	0		0		1	11.1	0		0		0	
Memur	1	7.7	1	14.3	0	11.1	0		0		0	
Muhasebeci	1	7.7	1*	7.7	0		0		0		0	
Öğrenci	0		1	14.3	3	33.3	0		0		0	
Üniversite üyesi	1	7.7	0		0		0		0		0	
Avukat	1	7.7	0		0		0		1	14.3	0	
Doktor	0		0		0		0		1*	14.3	0	
Tüccar	0		1	14.3	0		0		2	28.6	0	
Yazar-Gazeteci	2	15.4	0		2*	22 2	0		0		0	
Mühend.-Mimar	1	7.7	0		0		0		0		0	
Müteahhit	0		0		0		0		1	14.3	0	
Toplam(5)	13		7		9		5		7		5	
d) Ortalama yaş (1968'e göre)	40		31		26.5		44		38		36	

* Bu üyeler başkandır.

Yukarıdaki tabloların ışığında, yöneticilerin kimliğinin sosyo - ekonomik ortamı yansıttığı söylenebilir. Gerek il düzeyinde, gerekse ilçe düzeyinde, TİP yöneticileri arasında belirli bir benzerlik görülmektedir. Öyle ki bu olgu, örnek aldığımız bölgelerin çeşitliliğinin ötesinde, ortaya çıkmaktadır :

Gelişmiş kentlerde işçi, sendikacı ve aydınların; gelişmemiş kent ve ilçelerde çoğunlukla küçük esnaf, zanaatkâr ve özellikle, Doğu'da serbest meslek sahibi partililerin örgütlerin başında olduğu görülmektedir.

İlk önce İstanbul'dan başlıyalım. Nüfusu ve Türkiye'nin en-

(5) TİP tüzüğünün 27. maddesine göre, il Y.K. 7 ila 13 üye ve 3 yedek; ilçe Y.K. 5 ila 9 üye ve 3 yedekten kurulur.

düstri merkezi olması ve işçilerin yoğunluğu nedenleriyle başlıbaşına bir bölge görünümüne sahip olan Istanbul'da yöneticiler arasında bir çok sendikacının bulunması doğaldır. Gene de Beykoz ilçesinde, tuccar, muhasebeci, memur, öğrenci, küçük esnaf gibi partililerin sorumlulukları paylaşmaları ilgi çekicidir. Bilindiği gibi, Beykoz Deri ve Ayakkabı Sanayi, Pasabahçe Şişe ve Cam Fabrikaları bu bolgede bir çok işçiyi barındırmaktadır.

Trabzon'da ise küçük işletmelerin, yani çay ve fındık işlenen ufak fabrıkaların dışında, yöresel, büyük endüstri kuruluşlarına rastlanmamaktadır. Taşra illeri düzeyinde alışe geldiğimiz avukat, doktor gibi uyelerin yönetici olması eğilimi (6) Trabzon'da, bir üniversite kenti olması özellığiyle, değişmekte, öğrenci ve yöresel gazeteciler siyasal sorumluluklar yüklenir gözükmektedirler. Ne var ki, ilçe düzeyinde genel eğilim bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Küçük esnaf ve zanaatkarlar partiyi yönetmektedirler.

Ağrı il Y.K. da özellikle küçük burjuva kökenli üyelerden (%71) oluşmaktadır; örneğin, avukat, müteahhit gibi. Tunceli ilinin kırsal Mazgirt kazasında ise küçük çiftçiler önde gelmektedirler.

Bu denli kısıtlı verilerden bir genellemeye gitmek her ne kadar bilimsel olmıyacaksa da ülkenin bütününe oranla pek fazla bir değişiklik göstereceği sanılmamaktadır. Gerçekten, Ekim 1970' de yine ayni bolgelerde faal bulunan bazı il ve ilçe yönetim kurullarda görevli olan partililerin mesleklerine göre dağılımlarında ne meslek, ne de yaş yönlerinden belirgin bir farklılık bulunmaktadır.

Bölgeler	*İç. And.*		*Batı*			*K.Deniz*		*Doğu*		
İller	*Ankara*		*İzmir*			*Trabzon*		*D.Bakır*		
					Torbalı	*Sürmene*				*Tatvan Bitlis*
Mesleksel dağılım	*İl Y.K.*	*%*	*İl Y.K.*	*%*	*İlçe %*	*İlçe %*	*İl %*	*İlçe %*		
İşçi(7)	2	18.2	0	0	71.4	0	1	14.3	3(8)	60.0
Tarım işçisi	0		0	5	71.4	1	20.0	0	0	60.0
Teknisyen	0		0	0	0	0		0	0	
Sendikacı	1	9.1	0	0	0	0		0	0	
Esnaf-zanaatk.	0		5	45.4	0	4*	80.0	4	57.2	2* 40.0
Küçük çiftçi	0		1	9.1	2	28.6	0	0	0	
Şöför	8	27.3	1	9.1	0	0	0	0	0	
Eski öğretmen	1	9.1	0	0	0	0	0	0	0	
Memur	0		0	0	0	0	0	0	0	
Muhasebeci	0		1*	9.1	0	0	0	0	0	
Öğrenci	2(9)	18.2	1	9.1	0	0	0	0	0	
Üniv. üyesi	0		0	0	0	0	0	0	0	
Ressam	0		1	9.1	0	0	0	0	0	
Avukat	0		0	0	0	0	0*	29.6	0	
Doktor	1*	9.1	0	0	0	0	0	0	0	
Tüccar	0		0	0	0	0	0	0	0	
Müh.-Mimar	1	9.1	1	9.1	0	0	0	0	0	
Müteahhit	0		0	0	0	0	0	0	0	
Toplam	11		11	7		5	7	5		
Ortalama yaş (1970'e göre)			38	41		40	35	35		

(6) *Örneğin diğer bir Karadeniz kenti olan Ordu'da İl Y.K. 1968 de: 2 küçük esnaf (biri baskan), 1 avukat, 1 muhtar, 2 işçi ve 2 küçük çiftçiden kurulu bulunmaktaydı.*

(7) *İşçilerin niteliği üzerinde ayrıntılı bilgi edinilmemiştir.*

(8) *Biri garson.*

(9) *Biri, ilerici eylemlerinden ötürü fakülteden uzaklaştırılmıştır.*

Öte yandan, 1970 Ekim ayında TİP genel merkezinde tesbit edebildiğimiz 52 ilin Y.K. başkanlarının mesleksel dökümleri de, eksikliklerine karşın, demin verdiğimiz örneklerden çıkan kısıtlı verileri doğrular görünmektedirler:

Meslekler	*Bölgeler*					*Toplam*	*%*
	İç Anadolu	*Batı Anadolu*	*Kuzey Anadolu*	*Doğu Anadolu*	*Güney Anadolu*		
İşsiz	1	1				2	3.9
İşçi		1	1	3	3	8	15.3
Teknisyen					1	1	1.9
Küçük esnaf (Terzi, fırıncı, matbaacı, berber elektrikçi gibi	5	5	3	3		16	30.8
Küçük çiftçi		2	1	1		4	7.7
Şöför			1			1	1.9
Memur (özel kesim)	1					1	1.9
Serbest meslek (Avukat, doktor, mühendis, gazeteci, muhasebeci, müteahhit gibi)	2	6	4	7		19	6.6
						52	

TİP il yöneticileri arasında küçük esnaf (%30.8) ve serbest meslek sahiplerinin (%36.5) oranının %67.3 olması anlamlıdır. Özet olarak, işçi kökenli üyeleri ender olarak parti örgütlerinin başında gördüğümüz bu durumda, özellikle büyük kentlerde, orta sınıflardan gelen üyelerin sendikacılarla birlikte önem kazandıklarını izliyoruz.

Anadolu kentlerinde ise doktorlar, avukatlar, hatta tüccarlara rastlıyoruz. TİP'in örgütlerinde (10) ilçe düzeyinde özellikle kırsal yörelerde, küçük esnaf ve zanaatkarların yöneticilikleri paylaştıkları bir gerçektir.

b) neden?

Orta sınıflardan gelen TİP üyelerinin yönetici durumuna daha kolaylıkla gelmelerini bir çok etmenin kolaylaştırdığı söylenebilir.

Ekonomik açıdan az gelişmiş bir ülke olan Türkiye'de büyük endüstri kuruluşlarının özellikle batı'da olması ve bir kaç büyük kamu kesimi işletmesinin dışında, Anadolu'da üretimin başlıca küçük işletmeler, atölyeler, el tezgahları yolu ile yapıldığı bir gerçektir. Son yıllarda gittikçe yayılan ve gelişen endüstrileşme süreci Anadolu'da henüz İstanbul, İzmir, Kocaeli'nde olduğu gibi, yoğun bir işçi kitlesi yaratamamıştır. Kaldı ki, yoğun bir işçi kitlesinin varlığı sol bir partinin etkinliğini zorunlu olarak sağlıyamaz. Her şeyden önce böyle bir kitleyi devrimci ideoloji ve eylem doğrultusunda örgütleyebilecek dinamik bir kadronun varlığı gereklidir. Başka bir deyişle, ana etmen partinin ideolojik ve örgütsel yapısıdır ve örneğin, işçilerin az olduğu bir yörede bile,

(10) Demin verdiğimiz birkaç örneğe ek olarak, Gaziantep ilini de ele aldığımızda durumun burada da pek farklı olmadığını görüyorduk: Gaziantep ilk Y.K. (1967(1 doktor (Başkan), 1 muhasebeci, 1 avukat, 5 küçük esnaf - zanaatkar ve 1 muhtardan oluşuyordu. 1970 yılında durum değişmiş midir? : 2 terzi, (biri başkan), 1 fayansçı, 1 desenci, 1 dokumacı, 1 kebabçı, 1 parçacı, 1 tabelacı, 1 «acenta»dan meydana gelen TİP il örgütü bir esnaf derneğini andırır yapıdadır.

parti yöneticileri eğitilmiş işçiler arasından gelebilirler, gelmelilerdir de.

Son yıllarını kısır bir parlemantarizm çabası ve Genel Merkez düzeyinde ideolojik ve kişisel çatışmalarla geçiren TİP'te dinamik bir örgütlenme anlayışı elbette geliştirilemezdi. Bunun sonucu, kendi hallerine terkedilen yöresel örgütlerin genellikle doktor, avukat, hatta tüccar gibi kişilerin yönetimi altında kalmaları doğaldır. Geri kalmış bir sosyo - ekonomik yapıda, işçi kökenli üyelerin çok az ve partiye karşı ilgisiz oldukları yerlerde (11). Genel Merkez'den herhangi bir ideolojik atılım yapılmadığı sürece, küçük burjuva, esnaf ve çiftçilerin önde gelmeleri garipsenmemelidir(12).

Kaldı ki, işçi kökenli parti kadrolarının yetersizliği büyük kentlerde bile kendini hissettirmektedir. İşçi üyelerin partiye kazanılmaları, politik ve teorik açıdan eğitilmeleri genellikle yetersiz kalmıştır. Yönetim kurulunda birkaç sendikacının yeralmasının bu gibilerin en dinamik işçi militanlar olarak göze çarpmalarının yanısıra, çoğu kez de 53. maddenin sağladığı temsil kolaylığından geldiği de iddia edilebilir. Gene de, büyük kentlerde gerek bilinç, gerekse bilgi düzeyleriyle «kafa işçilerinin» kol işçilerine oranla yönetici olmalarının daha kolay olduğu bilinmektedir(13).

İlçe düzeyinde, özellikle kırsal ilçelerde, küçük esnaf ve zanaatkarların yoneticiler arasında çoğunlukta olmalarının ana nedenini TİP'ın az gelişmiş sosyo - ekonomik yapının hâlâ egemen olduğu yörelerde üye bulma ve yayılmada karşılaştığı güçlüğe de bağlıyabiliriz(14). Yöresel eşraf ve mütegallibenin, yani tüccar, toprak ağaları gibi nüfuzlu kişilerin dini de kolaylıkla istismar edebildikleri böyle bir ortamda, yoksul köylüler, işçiler TİP'e girmekten çekinmekte çoğu kez, tutucu ideolojilerin etkisi altında kalabilmektedirler.

Taşra kentlerinde serbest meslek sahibi ilericiler, örneğin, doktor, avukat gibi, nasıl ortamın ekonomik ve idari baskılarına emekçilere oranla daha güçlü bir biçimde dayanabiliyorlarsa, kırsal ilçelerde de esnaf ve zanaatkarlar için de aynı goreli güvence söz konusudur denebilir.

Bir kez, küçük esnaf yavaş yavaş ekonomik durumunun kötüye gittiğini izlemektedir. Sosyo - ekonomik dönüşümlerin etkisi ile proleterleşmeye başlamıştır. Bir ayakkabı tamircisi, terzi veya küçük çiftçi ilersini karanlık görmekte ve sol goruşlere kulak vermektedir. Ve bu illa da hepsinin sosyalist bir bilince vardıkları demek değildir. Kaldı ki, prolaterleşmekten çekinen küçük esnafın çoğu diğer partilere bel bağlamıştır: örneğin, C.H.P., M.H.P. ve A.P. gibi.

Bütün bu eğilimlerin ötesinde, küçük esnaf ve zanaatkarlarla emekçilere oranla daha serbest davranabildikleri bir gerçektir. özellikle ekonomik nedenlerle. Küçük bir kapitali veya üretim aracı olan esnaf, zanaatkar TİP'e daha rahatlıkla katılabilir ve bir emekçi gibi işinden atılma korkusu yoktur. Geri kalmış yöresel bir ekonomik ortamda terzi, şapkacı veya berber'in işini büyütmek için banka kredisine gereksinmesi ve idari ve siyasal baskılardan çekinmesi pek düşünulemez. Nitekim, ister köy ister ilçe duzeyinde, tarımsal krediye ihtiyacı olan kilçuk üreticilerin partiye yaklaşmaktan, ürktükleri bilinmektedir.

---

(11) Ornekler için bkz. A. Ünsal, «Türkiye'de Kent ve Köy Emekçileri ve Bilinçlenme Sorunu», Ant, Ekim 1970, s. 46 - 48.

(12) Örneğin Tunceli İl Y.K. (1970) de 1 teknisyen (Başkan), 1 terzi, 1 bakkal, 1 şoför, 1 marangoz, 1 çiftçi, 1 işçi, 1 tüccar ve 1 avukattan kuruluydu. Merkez ilçe Y.K.'da ise (1970) 1 berber (Başkan), 1 muhasebeci, 1 terzi, 1 söfor, 1 çiftçi yer alıyorlardı.

(13) Bu sadece Turkiye ve özgü bir durum değildir. İşçi yığınların siyasal faaliyetlere diğer tabakalara oranla daha az ilgi duymaları üzerine, Bkz. J. Meynaud ve A. Lancelot, Laparticipatıon des Français a la politique, *Coll. Que sais - je? Paris, 1965, s. 48.*

(14) TİP'in örgütlenmede karşılaştığı yöresel güçlükler üstüne bkz. Seçimler ve Örgüt, TİP Gen. Mer. Bilim Kurulu, Ankara, Eylül 1968.

Bir kahveci, arzuhalci veya muhtar ayrıca, kırsal yörelerde geleneksel seçkinlerin, (ağa, imam gibi) yanısıra özel çevreleri nedeniyle de birer kamu önderi olma durumundadırlar. (15) TİP'in yöresel örgütlerinde de yöneticilik yapmaları bu bakımdan doğaldır diyebiliriz. Kamu kesimine ait büyük işletmelerin olduğu Ereğli, Karabük gibi ilçelerde son zamanlara kadar işçilerin işten atılma korkusu ile TİP'te görev almak bir yana, üye olmaktan bile çekindikleri bir gerçektir. Böyle bir ortamda, işlerinden atılma korkusu olmayan serbest meslek sahiplerinin (örneğin Zonguldak il başkanının avukat olması) küçük esnaf ve zanaatkarların görev almaları doğaldır(16). (Örneğin Beykoz Deri ve Paşabahçe cam fabrikalarının bulunduğu Beykoz ilçesinde). Hepsinden önemlisi, maddi olanakları sınırlı TİP'in yöresel örgütünü kurma ve yaşatma zorunluluğu çoğu kez küçük esnaf ve zanaatkara önem kazandırdığı da bilinen bir husustur.

c) sonuç

TİP tüzüğünün 53. maddesinin uygulanmasının bir bölgeden diğerine değiştiğini görüyoruz. Bu daha ziyade üyelerin kökeni ile daha doğrusu örgütlerin faal oldukları sosyo - ekonomik yapının Turkiye'de türdeş olmaması ile açıklanabilir. Bir az gelişmiş Tunceli'de kurulu TİP örgütünün işçi kökenli üye ve yöneticiye sahip olması güçtür. Yöresel gerçekler işçi sınıfının partideki yoğunluğunu çok kez olumsuz olarak etkilemektedir. Hıçbir endustri kuruluşunun bulunmadığı geri kalmış bir bölgede işçi sınıfından, tarım proletaryası dışında, söz açılamaz. Kaldı ki, yoksul köylüler çoğu kez başka illere göç etmekte, ekmek paralarını çıkarmaya çalışmaktadırlar.

Aslında TİP Tüzüğündeki «emekçi sınıflar ve tabakalar» kavramı bu gerçeği yansıtmaktadır.

«MADDE 2 — Partinin Karakteri: Türkiye İşçi Partisi, Türkiye işçi sınıfının ve onun tarihi ve bilime dayanan demokratik öncülüğü etrafında toplanmış, onunla kader birliğinin bilinç ve mutluluğuna varmış bütün emekçi sınıf ve tabakaların (ırgatların, topraksız ve az topraklı köylülerin, zanaatkarların, küçük esnafın, aylıklı ve ücretlilerin, dar gelirli meslek sahipleri ile ilerici gençliğin ve aydınların) kanun yolundan iktidara yürüyen demokratik, bağımsız, sosyalist örgütüdür.»

Görüldüğü gibi, bu «geniş» işçi sınıfı anlayışı partinin yönetici kadrolarının sosyal kimliği ile uyuşmaktadır. Gerçi, (sosyalist örgütün ideolojisi üyelerinin ve yöneticilerinin sosyal kimlikleri ile belirlenmez. Hangi sınıftan gelirlerse gelsinler, üyeler eğer işçi sınıfının ideolojisini benimsemiş iseler kökenlerinin artık büyük bir önemi olmadığı söylenebilir. Ama ne var ki TİP'in yöresel örgütlerinin çoğunda izlenen yüzeysel faaliyetler, çalışmamızda yöneticilerin sosyal kökenleri üstünde önemle durmamızı körüklemiştir.

Küçük burjuva, esnaf ve zanaatkarı TİP'e yaklaşmalarının nedenini fikirde ilerici, eylemde tutucu ve tıpkı sağcı partilere olan yönelişlerde olduğu gibi, bir çeşit gizli pujadizme, yani proleterleşmekten korkmaya bağlıyabilir miyiz? Öte yandan, bu güne dek, partinin proleter ideolojisine dayanan «gerçek bir işçi partisi» nitelığında gelişmemiş olması da söz konusu tabakaların partiye «gelmelerini» kolaylaştırmıştır.

Teorik bakımdan eğitilmemiş küçük burjuva kökenli yöneticiler ne denli sosyalist bilince ulaşabilir ve bunun öncülüğünü yapabilirler; kestiremeyiz. Özellikle Anadolu kentlerinde bazı yöresel seçkinlerin doktor, avukat, tüccar gibi kişilerin TİP'e girdiklerini ve yönetime katıldıklarını ve bu eylemlerini herhangi bir partide olduğu gibi parlamento'ya seçilmek üstüne odakladıklarını

---

(15) Bkz. Turk Köyünde Modernleşme Eğilimleri araştırması, *Rapor I, DPT. Ankara 1970, s. 115, 118.*

(16) İşçi kokenli parti kadrolarının genişletilmesi ileri endüstri toplumlarında bile sol partilerin gündemindedir. Bkz. M. Duverger, Les Partis Politiques, s. 186 - 187

ve kendileri için çoğu kez uzun vadede bir sosyalist mücadeleye samimiyetle bağlanmanın söz konusu olmadığını son yıllarda bizzat genel merkez yöneticileri bile tesbit etmişlerdir sanırız.

Küçük veya orta burjuva unsurlara partiyi kapatma gibi «ouvrieriste» bir görüşü paylaşmak her ne kadar düşünülemezse de, bazı illerde TİP'in kurulu örgütlerinin bir türlü sağlam temeller üstüne oturtulamayışı ve çoğu kez sadece biçimsel açıdan var olmaları anlamlıdır. (Tabela örgütleri). Özellikle, orta sınıflardan gelen kurucuların kısa vadede parlamento'ya girme ümitleri yok olunca, hem ilericilikleri «geçmekte» hem de partiden ayrılmaya kadar gitmektedirler.

Bir yandan yöresel yöneticilerin eğitileceği bir parti okulunun henüz kurulamamış olması öte yandan, maddi olanaksızlıklar çoğu kez, genel merkez yöresel örgütler arasındaki işbirliğini zorlaştırmaktadır. Az gelişmiş bir ekonomik ortam içinde kendi yağları ile kavrulmak durumunda olan yöresel örgütler çoğu kez yetersiz yöneticiler elinde tam anlamı ile kendilerine düşen görevi yerine getirememe durumuna düşmektedirler.

Sosyalist mücadelenin nesnel koşulların henüz yurdun her yerinde eşit olarak yerleşmediği gerçeğinden hareket edersek, öznel koşulların büyük bir önem kazandığı görüşü geçerlidir. İşte böyle bir durumda, genel merkez yöneticilerine gerek yöresel örgütlere yön vermede, gerekse sosyalist hareketi yaymada ve etkinleştirmede büyük sorumluluklar yüklenir .

II — genel merkez yöneticileri

12 sendikacının kurduğu TİP bir süre aydınların ilgisini çekememiş ve 1962'den sonra sürekli bir gelişmeye ve değişmeye uğramıştır. Yöresel düzeyde aldığımız bir kaç örneğin ötesinde yurt düzeyinde, sadece bugünkü yöneticiler değil, parti kurulduğundan beri yöneticilik etmiş kişilerin sosyal kimlikleri üstünde ayrıntılı olarak durmak gerekir.

Kurucu sendikacı grubundan yurt düzeyine yayılan TİP'in genel merkez yöneticilerinin kimlikleri GYK ve MYK'nın ilk geçici kuruluş dönemi ve özellikle 1964-1970 yılları arasında yapılan büyük kongrelerin ışığında araştırıldığında şu tablolar ortaya çıkmaktadır (yedek üyeler dışında s. 61):

Görüldüğü gibi, 1961 yılındaki sendikacılardan kurulu yönetici kadro partinin yayılma ve örgütlenme sürecinde giderek diğer meslek dallarından gelen yöneticileri de içine almıştır.

Bu evrimin genel bir açıklamasına geçmek istersek, 15 Şubat 1961 tarihinde alınan ilk resmi parti kararında (22) sendikacı yöneticiler geçici merkez yönetim kurulunun üye sayısını 12'den 21'e çıkararak 3 yeni sendikacı; 3 küçük esnaf ve zanaatkar ve 3 aydını aralarına almak arzusunda olduklarını gösteriyorlardı(23). Ne var ki, bu karar parti içinde bazı yöneticilerin aydınlara karşı itimatsızlık beyanları ile(24), bir süre kenara itilmiş ve ortalıkta «ouvrieriste» bir görüş esmişse de, ilk olarak kuruculara yakınlıkları ile tanınan bazı sendika avukatları partiye davet edilmişlerdir. Örneğin, Adil Aşçıoğlu, Sedat Erbil ve bunların tavsiyeleri ile, M.A. Aybar gibi. Bu çağrılanlardan ilk kez yalnız Erbil katılmıştır. Aybar 1962 Şubatında partiye bu kez başkan olarak davet edilecekti. Eylul 1961'den itibaren 21 kişilik geçici M.Y.K.'nda üç avukat yer almaktadır.

Ağustos 1962'den Şubat 1964'e kadar başta kalan, ve I. Büyük Kongreyi toplamayı başaran yöneticiler genellikle sendikacı ve avukatlardan oluşuyordu. Buna rağmen hazırlanan parti tüzüklerinde, sendikacılar parti organlarında çoğunluğu kaybetmemek

---

(22) Kaynak: «Merkez Yönetim Kurulu Karar Defteri, *TİP arşivleri.*

(23) Örneğin, Türk-İş'e yapılan çağrıdan bir sonuç çıkmamış, yalnız Kurucu Mecliste işçi temsilcisi F. Şakir Öğünç TİP kurucularına katılmayı kabul etmiştir.

(24) Ayrıntılı bilgiler için Bkz. T. Cılızoğlu, «Tip'teki Olayların İç Yüzü», Akşam, 17-26 Kasım 1968

A) MESLEK DAĞILIMI

a) TİP Kurucuları ve G Y K. üyelerinin mesleklerine göre dağılımı (1961-1970)

		G Y K. Eylül 1961		Ağustos 1962		I. B.K. Şubat 1964		II. B.K Kasım 1966		III. B.K.(Ol.) Aralık 1968		VI. B K Ekim 1970	
			%		%		%		%		%		%
İşçi kesimi	Sendikacı	18	85,7	13	48,3	12	29,2	10	24,4	7	17,1	7	17,1
	İşçi					5	12,2	4	9,8	7	17,1	10	24,4
	Tarım işçisi											2	4,9
	Teknisyen					1	2,4	2	4,9	1	2,4		
	Küçük esnaf - zanaatkar(17)							3	7,3	3	7,3		
	Memur (özel sektör)							1	2,4				
	Köy muhtarı (k. çiftçi)							1	2,4	1	2,4	1	2,4
	Şöför(18)									1	2,4	1	2,4
	İşsiz									1	2,4		
İşçi olmayan kesim	Avukat(19)	3	14,3	13	48,1	11	26,8	8	19,5	6	14,6	7	17,1
	Doktor					2	4,9	2	4,9	4	9,8	1	2,4
	Mimar											3	7,3
	Gazeteci-yazar(20)			1	3,7	4	9,8	1	2,4	5	12,2	1	2,4
	Eski öğretmen							1	2.4			2	4,9
	Muhasebeci											2	4,9
	Üniversite mensubu					3	7,3	5	12,2	3	7,3	4	9,8
	Matbaacı-editör(21)					1	2,4	1	2,4				
	Tüccar sigortacı					1	2,4	1	2,4	1	2,4		
	Toprak sahibi					1	2,4	1	2,4	1	2,4		
	TOPLAM	21		27		41		41		41		41	

(17) *Arzuhalci, seyyar satıcı, matbaacı olan eski bir fotoğrafçı ve terzi gibi.*

(18) *N. Eren eski bir köy imamıdır.*

(19) *M. A. Aybar, eski bir üniversite öğretim üyesi olarak değil, avukat olarak sıralandı.*

(20) *Bazı yazarların ayrıca emekli lise öğretmenleri oldukları hatırlatalım.*

(21) *Biri eski öğretmendir.*

için tedbir almakta gecikmeyeceklerdi: 38. madde 1964 tüzüğünde 53. madde olacaktır(25).

Yazımızın başında da belirttiğimiz gibi 1964'deki I. Büyük Kongre (B.K.) işçi kesimine seçilenlerin sayısının TİP tüzüğünün 53. maddesinin yani «Partinin bütün organlarında görevli bulu-

b) Merkez Yürütme Kurulu (1962-70)

		Ağustos 1962	%	*I. B.K. Şubat 1964*	%	*II. B.K. Kasım 1966*	%	*III. B.K. Kasım 1968*	%	*II. O Üst B.K.*	%	*IV. B.K.*	%
İşçi kesimi	Sendikacı	5	55.5	3	23.1	6	46.1	6	46.1	4	30.7	2	18.4
	Teknisyen												
	İşçi									2	15.4	4	30.7
	Esnaf-zanaatkar												
Aydın kesimi	Avukat	3	33.5	5	38.4	2	15.4	1	7.7	2	15.4	1	7.7
	Doktor			1	7.7	2	15.4	1	7.7	1	7.7		
	Gazeteci-yazar	1	11.1	2	15.4			1	7.7	2	15.4		
	Toprak sahibi							1	7.7	1	7.7		
	Eski öğretmen											2	15.4
	Matbaacı-Editör												
	Muhasebeci											1	7.7
	Üniv. mensubu			2	15.4	3	23.1	3(26)	23.1	1	7.7	3	23.1
	TOPLAM	9		13		13		13		13		13	

(25) *Sosyal Güvenlik, Çalışanlar Partisi çalkantıları bir yana, işçilerin aydınlara olan itimatsızlığını yansıtan bir yazı olarak Bkz. A. Dokur, «İşçiler Açık Konuşur»,* Yön, *19 Ağustos 1966, S. 10-11.*

(26) *İ. Küçükömer seçildikten sonra hemen istifa etmiştir.*

nanlardan yarısının, kendisi üretim araçlarına sahip olmadığı için emek gücünü üretim aracı sahiplerine satarak yaşayanlar veya işçi sendikaları yönetim organlarında görevli bulunan üyeler arasından seçilmiş olması gözetilir» kararına da son yıllara dek pek uyulmadığı da ayrıca ortaya çıkmaktadır.

Gerçi kuramsal yönden çift sandık yolu ile 21 işçi, 20 işçi olmayan kesimler öye seçilmişse de, bizim tablomuzda ancak 18 isci kesiminden yönetici gözükmektedir. Çünkü, birer gazeteci olan Doğan Özguden, Kemal Sülker ve avukat Sina Pamukçu, aynı zamanda sendikacı oldukları için bu kesimden aday gösterilmişler ve seçilmişlerdir.

1966-68 yılları arasında da 53. maddenin uygulamasının geniş tutulması ile küçük toprak sahibi, muhtar, terzi, fotoğrafçı, gezici pazarcı, arzuhalci gibi mesleklerden gelen üyelere de işçi kesiminde yer verildiği izlenmektedir. Bu eğilim de yöresel açıdan yayılan TIP'te, küçük burjuvazive belirgin bir açılma olduğunu ortaya koymaktaydı: (Bkz. I. bölüm, yöresel yöneticiler.)

Sendikacı, avukat kenetlenmesi, özellikle Aybara grupta 1968'de toplanan II. Olağanüstü B.K.'de (Tabloda III. Olağan BK. Kasım 1968 yerine kullanılmıştır) de devam etmiştir. Nitekim 1969'un sonundan itibaren Aybar kanadının çökmesine rağmen Ekim 1970'de başa geçen Emek kanadında da bu eğilim (kişiler her ne kadar değişmişse de) görülmektedir: (%17.Ler arasında). Ne var ki, ilk kez endüstri ve tarım işçisi, işçi yöneticiler çoğunluğa sahip olmuşlardır. Öte yandan, küçük-esnaf-zanaatkar kategorisi artık önemini yitirmiş gözükmekte, bir koy muhtarı ile eski mesleği imamlık olan bir şoför, «işçi kesimi»ndeki yerlerini korumaktadırlar.

G.Y.K.'da izlediğimiz bu eğilim Ağustos 1962 - Ekim 1970 arasında M.Y.K.'nda yer alan üyelerin mesleksel dağılımında bir kez daha ortaya çıkmaktadır: Tablo s. 63'de.

Kişilerin değişmesine karşın TİP yöneticilerinin sosval kimliğinin büyük ölcüde avnı kaldığını izlemiştik. Öte yandan G.Y.K.nda 1966-1970 vıllarında yer alan üyelerin eğitim düzevlerinin evrimi de TİP yöneticilerinin sosyal yapısının evrimine paralelel olduğu da şöylenebilir:

c) G.Y.K. Üyelerinin Eğitim Durumları

Öğrenim Derecesi	*II. B.K. Kasım 1966*				*(olağanüstü) B.K. Aralık 1968*			
	Aydınlar	*İşçiler*	*Toplam*	*%*	*Aydınlar*	*İşçiler*	*Toplam*	*%*
İlk	1	5	6	14.6	1	4	5	12.2
Orta(27)	0	16	16	39.0	2	17	19	46.3
Yüksek	19	0	19	46.3	17	0	17	41.5
TOPLAM	20	21	41		20	21	41	

IV. B.K. Ekim 1970				
Aydınlar	*İşçiler*	*Toplam*	*%*	
0	5	5	12.2	
4	16	20	48.7	
16	0	16	39.0	
20	21	41		

b) yöneticiler arasında hareketlilik

Sınıfsal kökenleri ve yetenekleri bakımından belirgin bir türdeşliğe karşın, son yıllarda TIP'in içinde ortaya çıkan fikir ayrılıkları, genel merkez yöneticileri arasında göze görünür bir hareketlilği sağlamıştır.

Genellikle, birçok partide, önemli mevkilere yükselme, partiye bir çok hizmeti dokunmuş, sadık ve faal parti üyelerinin siya-

(27) Orta, lise, sanat okulu, ilköğretmen okulu, teknik okul ve benzeri okullardan mezun olanlar.

sal kariyerlerinin doğal bir aşaması olarak kabul edilir. Örneğin batı'daki sosyal demokrat partilerde parti kademelerindeki ilerleme kıdemlilik esasına dayanır. Çoğu kez yaşlandıkça verilen bir çeşit ayrıcalıktır bu. Öte yandan, komünist partilerde, kıdemden çok, militanın mesleksel ve kişisel niteliklerine ve özellikle parti disiplinine bağlılığına öncelik tanınır(28).

TİP'e gelince, ilk kurucuların dışında, sonradan katılan liderlerin yanısıra, son yıllarda genel merkez'e yakınlığı ve bağlılığı ile göze çarpan, faal genç militanlara da yönetimde yer verilmektedir.

Bu verileri elde etmek için önce bir B.K.'de seçilip öbüründe seçilemeyen üyelerin oranı ile, seçilemeyen üyelerin seçilenlerin ortalama yaşlarına bakalım:

a) Yenilenme Oranı

Kongreler	*G.Y.K.'na seçilme tarihi(1)(29)*	*Asil Üye Sayısı*	*Bir sonraki Kongrede seçilmeyenler*			
			İşçi kesimi	*İşçi olmayan kesim*	*Toplam*	*Oran %*
Geçici G.Y.K.	Ağustos 1962(30)	27	6	8	14	52
I. B.K.	Şubat 1964	41	11	9	20	49
II. B.K.	Kasım 1966	41	7	10	17	41
III. B.K.	Kasım 1968	41	6	6	12	29
II. B.K. (olağanüstü)	Aralık 1968	41	13*	17*	30	73

* *IV. B.K. Ekim 1970'de seçilmeyenler.*

G.Y.K. üyelerinin 1964'te % 52 olan yenilenme oranının, Aren - Boran kanadının çoğunluğu elde edemediği III. B.K. ve II. Olağanüstü B.K.'de % 29'a kadar düştükten sonra, IV. B.K.'de bu kanadın çoğunluğu elde etmesiyle, yenilenme oranının % 73'e çıkması TİP'te yönetimdeki hareketliliği yansıtmaktadır. Yenileme özellikle işçi olmıyan kesimde çok belirgindir. Bu veri de parti içi anlaşmazlıkların büyük ölçüde «aydınlar» arasında geçtiğini de kanıtlar gözükmektedir.

Yöneticiler arasındaki yenilenmeyi izlemek için, Ağustos 1962 - Ekim 1970 arasında seçilen, veya başka bir tarihte yeniden seçilen 126 G.Y.K. üyesinin dökümüne de bakabiliriz:

b) *Kaç kişi kaç kez seçildi?*(31)

	İşçi kesimi		*İşçi olmayan k.*		*Toplam*	*%*
	sayısı	*%*	*Sayısı*	*%*		
1 kez	34	55.7	36	55.4	70	55.5
2 kez	14	22.9	14	21.5	28	22.2
3 kez	4	6.6	6	9,2	10	7.9
4 kez	5	8.2	7	10.8	12	9.5
5 kez	4	6 6	2	3.1	6	4.8
6 kez	0	0	0	0	0	0
Toplam	61		65		126	

(28) *DUVERGER*, Les partis politiques s. *191-93; A. KRIEGEL*, Les Communistes, *Seuil, Paris, 1968, S. 158 - 176*

(29) *Sonradan verilen istifalar dahil edilmemiştir.*

(30) *1962 Ağustosundaki G.Y.K.'nın sendikacı kurucular tarafından tayin edildiğini belirtelim. Şubat 1964 ten itibaren G.Y.K üyeleri B.K. delegeleri tarafından seçilecekti.*

(31) *1964'te işçi kesiminden seçilen Özgüden, Pamukçu, Sülker «işçi olmayan kesimde» gösterilmiştir. Ayrıca Sülker'in 3 kez bu kesinden yer alırken IV. B.K. de «işçi kesiminden» seçildiğini belirtelim. Cemal Kıral ise, 1966'da işçi kesiminden, 1970'de işçi olmayan kesimden seçilmiştir.*

G.Y.K.'na seçilen üyelerin ortalama % 55,5'inin ancak bir kez seçildiği görülürken, TİP'in henüz tam anlamıyla yerleşmemiş bir parti olduğu ortaya bir kez daha çıkmaktadır.(32) Bunda parti içinde beliren anlaşmazlıkların etkisi de vardır. Bütün bunlara karşın, yine de bazı sendikacıların 5 kez aynı göreve seçildiklerini belirtelim.

Ne varki, yöneticiler arasındaki bu hareketlilik, yönetici grubun büyük ölçüde değişmezliğini ortadan kaldıramaz. I.B.K.'de seçilip, sonraki B.K.'de yedeğe düşüp, üçüncü bir B.K.'de tekrar seçilen bir üyeyi «yeni» sayamayız. Bu bakımdan, yukarıda verdiğimiz oranların tam anlamıyla TİP'teki hareketliliği yansıttığını söylemek zordur.(33) Yöneticilerden söz açmayı M.Y.K.'nun dokümanına bırakıp, G.Y.K. üyelerinin yaş ortalamasından da söz açalım:

c) G.Y.K. üyelerinin yaş grupları

Ölçüt alınan yıl:	*1966*	*%*	*1968*	*%*	*1970*	*%*
26 - 40	20	50 0	15	36.5	17	60.7
41 - 60	20	47.5	26	63.5	10	35.7
60 ve daha fazla	1	2.5	0	0	1	3.6
Toplam	41		41		28(34)	

1970 yılındaki verilerimiz her ne kadar kısıtlayıcı ise de, 1966-68 arası ortalama yaş 42'nin 1970 38'e inmesi, sanırız G.Y.K.'nın 1970'de % 73 oranında yenilenmesi ile aynı paralelde gözükmektedir. Öte yandan, üyelerinin hepsinin yaşını tesbit edebildiğimiz M.Y.K.'da yer alanların ortalama yaşının 37 olması da aynı eğilimi yansıtmaktadır. Kaldı ki, 26-40 yaşları arasında olan üyelerin oranı 1966'da % 50'den 1968'de % 36,5'e düşerken, 1970'de partideki isimsel yenilenmenin yanısıra, % 60,7'ye çıkmaktadır.

c) yönetici çekirdek

Yurt çapında TİP'in yöneticileri arasından sürekli olarak sorumluluklar yüklenen bir çekirdeğin varlığı söz konusu olabilir mi? Bu bakımdan Ağustos 1962 - Ekim 1970 yıllarında M.Y.K. üyeleri arasından seçilemiyenlerin oranı bize ışık tutabilir:

M.Y.K.'na seçilme tarihi	*Asil üyeler*	*Bir öteki B.K.'de seçilemeyenler*			
		İşçi kesimi	*İşçi olmayan kesim*	*Toplam*	*%*
Ağustos 1962	9	4	1	5	55
I. B.K. Şubat 1964	13	1	7	8	61
II. B.K. Kasım 1966	13	1	5	6	46
III. B.K. Kasım 1968	13	2	3	5	38
II. Olağanüstü B.K. Aralık 1968	13	6	7	13	100

Görüldüğü gibi, M.Y.K.'na seçilemeyen üyelerin yüzdesi genellikle G.Y.K.'na oranla daha yüksektir. Bununla beraber, işçi kesiminden Şubat 1964 ve Aralık 1968 yılları arasında yer alan

---

(32) Örneğin, Fransız K.P.'nin ilk kuruluş yıllarında (1920-25) bir kongrede seçilip öbüründe seçilmeyenlerin oranı % 53 ilâ % 47 arasında değişiyordu. Oysa bu oran 1945-68 yıllarında % 34 ilâ % 4 arasında, belirli bir azalma gösteriyordu Bkz. KRİEGEL, Les Communistes, s. 169-171.

(33) Örneğin, şimdiki Başkan Boran G.Y.K.'na 1966 Kasımında üye, 1968 Kasımında yedek, 1968 Aralığında tekrar üye olarak seçilmiştir.

(34) Kongre sırasında ancak 28 üyenin yaşı tesbit edilebilmiştir

sendikacıların sürekliliğini de yansıtmaktadır. 1968 Parti içi krizi de özellikle, etkisini 1970 yılında Emek kanadının egemenliği altında gecen IV. B.K.'de kendini gösterecek ve önceden Aybar'a karsı cıkmış bazı isimlerin yanısıra, bir çok yeni kişilerle birlikte M.Y.K. % 100 oranında yenilenecekti.

Bazı eski isimlerin yeniden seçilmelerinin salt anlamda bir yenilenmeyi temsil ettiğini söylemek güçtür. Bu nedenle, M.Y.K.'nun 1962 - 1970 arasında herhangi bir tarihte seçilen veya tekrar secilen üyelerini araştırarak bu kademelerdeki «hareketliliği» ortaya çıkarmakta yarar vardır(35).

a) *Kaç kişi kaç kez seçildi?*

	İşçi kesimi	*İşçi olmayan kesim*	*Toplam*	*%*
1 kez	13	18	31	65,9
2 kez	1	6	7	14.9
3 kez	4	3	7	14.9
4 kez	0	0	0	
5 kez	1	1	2	4.3
6 kez	0	0	0	
Toplam			47	

1968 krizi, yöneticiler arasında beliren anlaşmazlık, ve özellikle 1970 yenilenmesi, partide sürekli bir yönetimin, bir yönetici çekirdeğin olmadığı kanısını vermektedir. Gerçekte, belirli gruplardan söz açılabilir ve isimlerin değişmesinin aslında pek önemli olmadığı söylenebilir. İlerki yıllara ilişkin bir tahminde bulunmak gerekirse, bizce yöneticiler arasında % 50-55 arasında süreklılık beklenebilir. G.Y.K.'daki hareketliliğin oranı ölçüt alınabilir.

Öte yandan, yönetim organlarının içindeki bu hareketlilik partinin yapısının kireçlenmesini önleyen bir dinamizm ögesi olduğu söylenebilirse de, yuksek bir hareketliliğin zararları da olabilir. Yani görünüşte üyeler arasındaki yüksek hareketlilik, aslında partide belirgin bir hareketsizliği yansıtabilir. Genç bir partinin gerek sürekli bir siyasal eylem açısından, gerekse yurt çapında örgütlenmesinin hızlandırılması açısından anlaşmış bir yöneticiler grubunu gereksinmesi doğaldır(36). Oysa, TİP geçirdiği yapısal ve siyasi aşamalar sonucu 1961'den bu yana 3 genel başkan, 1962 Ağustosundan bu yana 9'u Aybar yönetiminde olmak üzere 11 genel sekreter görmüştür.

b) *İsimler*

1962'den bu yana seçilen M.Y.K. üyeleri arasında 5 kez seçilenler sadece M.A. Aybar ve TİP kurucularından sendikacı R. Kuas'tır. Diğer TİP kurucularından sendikacı Ş. Yıldız ve K. Nebioğlu 3'er kez seçilmişlerdir. Yine sendikacı R. Eşsizhan, İ. Çetkin M.Y.K.'nda 3 kez yer almışlardır. Öte yandan, B Boran, T. Z. Ekinci ve K. Sülker (bazen işçi kesiminden, bazen işçi olmayan kesimden seçilen bir üye olarak) gene 3'er kez seçilmişlerdir. Bu listeye 2'şer kez seçilen S. Aren ve N. Sargın'ı ekliyebiliriz. Eylül 1968 krizine kadar sıkı bir işbirliğinde bulunan Aybar, Boran ve Aren'in bu tarihten sonra anlaşamadıkları bilinmektedir.

1962-70 yılları arasında yönetici grubun en önde gelen üyelerini sıralamayı denersek şu genellemeye gidebiliriz.

Ağustos 1962 - Şubat 1964 : Aybar, Kuas, Sülker, yani kurucu sendikacılar, Aybar ve yakın arkadaşları:

Şubat 1964 - Kasım 1966 : Aybar, Kuas, Aren ve Ekinci, yani bu gruba bazı aydınların, ve Doğulu üyelerin katılması;

Kasım 1966 - Eylul 1968 : Aybar, Kuas, Boran, Ekinci ve Kanbolat, yani kurucu sendikacıların Aybar ve arkadaşlarının Doğulu aydınlarla sıkı işbirliği.

Kasım 1968 - Kasım 1969 : Kriz ve bölünmeler, Aybar, Ekinci, Kuas, Nebioğlu ve Kanbolat. (Daha önce Ekim 1970 seçimlerin-

---

(35) Sonradan verilen istifalar gözönünde tutulmamıştır.

(36) Nitekim, IV. B.K.'de seçilen G.Y.K. arasından oluşan M.Y.K. üyelerinin büyük çoğunluğunun Ankara'dan gelmeleri bu konuya verilen önemi göstermektedir.

de sendikacı adaylara liste başlarında yer verilmemesini protesto eden Kuaş ve arkadaşları Aybar grubundan ayrılıyorlardı.)

Doğulu M.A. Arslan Kasım 1969'da Aybar'ın istifası ile boşalan TİP Genel Başkanlığa getiriliyor, Aralık 1969'da bu kez, sendikacı Ş. Yıldız Arslan'ın istifası nedeni ile genel başkan oluyordu.

Şubat 1970 ve özellikle IV. B.K. (Ekim 1970) den bu yana Emek kanadı: Boran, Aren, Sargın ve gençler: Y. Cerit, S. Ciltaş ve bazı sendikacılar. Aybar'a yakınlıkları bilinen Doğulu yöneticiler bu kez ikinci planda kalmayı veğ bulmuşlardır.

Emek kanadının genellikle büyük kentlerde etkili olduğu bilinmektedir. Öte yandan Aybar'ın fikirlerini benimseyen bir grup eski TİP'lilerin, DİSK'le olan ilişkileri pekiştirip, Turkiye Bağımsız Sosyalistleri Birliğini kurdukları ve bu atılımın belki de ileride kurulacak yeni bir sol parti'nin habercisi olduğu söylenmektedir.

c) *Bölgesel gruplaşmalar*

Son olarak, ister meslekler, ister isimler yönünden vermeye çalıştığımız yöneticilerin sosyal kimliğinin ötesinde, bütun bu araştırmadan çıkan birkaç soruyu da ortaya atabiliriz:

Acaba geri kalmış illerimizden gelen TİP yöneticileri ile önemli illerimizden gelen yöneticiler arasında henüz pek su yüzüne çıkmamış bir anlaşmazlık soz konusu olabilir mi?

Eğer böyle bir anlaşmazlık var ise, bu, durum, ekonomik bakımdan geri kalmış illerdeki TİP yöneticilerinin gerek meslekleri açısından (avukat, doktor, tüccar, küçuk esnaf), gerekse ideolojik açıdan büyük illerimizdeki yöneticilere göre daha farklı yapıda olmalarından mı doğmaktadır? İdeolojik anlaşmazlıkların özellikle gelişmiş kentlerimizde oturan ve teorik kavgalara daha yatkın olan sol kanat aydınları arasında yeşerdiğini de burada hatırlayalım. Gerek «işçi sınıfı» partisi anlayışının bölgelere göre değişik bir biçimde yorumlanmasının, gerekse Doğu sorunu'nu değerlendirmede ayrı görüşlerin ortaya çıkmasının, sanırız, bu anlaşmazlıklarda önemli bir payı olmuştur.

Henüz belirgin gruplaşmalardan söz açmak için vakit erkense de, biz yine Eylül 1961 - Ekim 1970 arasında G.Y.K.'da yer alan üyelerin geldikleri illere gore dokümüne bakarak ilk belirtileri görebiliriz kanısındayız:

Seçilenlerin geldikleri iller	*Eylül 1961*	%	*Kasım 1966*	%	*Aralık 1968*	%	*Ekim 1970*	%
İstanbul-Ankara-İzmir	19	90.5	23	56.0	19	46.3	26	63.4
Doğu ve G.D. Anadolu	0	-	6	14.6	10	24.4	2	4.9
Diğer iller	2	9.5	12	29.3	12	29.3	13(38)	31.7
Toplam üye sayısı(37)	21		41		41		41	

Yukarıdaki tablodan görüldüğü gibi, Şubat 1961'de 12 sendikacı tarafından İstanbul'da kurulan TİP'in yönetici grubuna, önce buyük kentlerde bulunan Aybar, Aren, Boran gibi aydınlar ve Doğu Anadolu'lu yöneticilerin katıldığını izliyoruz. 1968 krizi süresince sendikacılar ve Doğulu aydınlar tarafından özellikle desteklenen Aybar yönetimi, 1970'de yerini Emek kanadına bırakırken işçilerin yoğun olduğu İstanbul, Ankara, İzmir, Zonguldak ve Kocaeli'den gelen partililer G.Y.K. kesin çoğunluğunu ele geçirmişlerdir: 41 üyeden 33'ü yani % 80,4.

---

(37) *G.Y.K. üyelerinin sayısı önce 27'ye, sonra 1964'te 41'e çıkartılıyordu.*

(38) *Bu illerden özellikle işçi sınıfının yoğun olduğu Kocaeli (4) ve Zonguldak'tan (3) üye G.Y.K.'na seçilmişlerdir.*

Ana çizgileri ile özetlemek gerekirse TİP'in türdeş olmayan bir sosyo-ekonomik ortamda, yani endüstrileşme sürecinin aynı hızda gerçekleşmediği çeşitli bölgelerimizdeki örgütlenmesinin yöresel yöneticilerin kimliğini etkilediği ortaya çıkmaktadır. Bu koşullar altında yapısı bakımından türdeş olmayacak bir partinin devrimci eylem birliğini de örgütünün bütün kademelerinde sağlayamayacağı ortadadır.

Ülke çapında TİP yöneticilerinin son yıllarda belirgen bir yenilenme ve gençleşmeye uğradıkları söz konusudur. Ne var ki, genel koşullar altında sınıfsal bir yenilenmeden çok, kişisel bir yenilenme gerçekleştirilmiştir. Partinin gerek yöresel, gerekse ülke çapında, özellikle aydınların, sendika liderlerinin ve küçük esnafın kontrolunde olduğu gözükmektedir. Son yıllarda işçi kökenli yöneticilerin çoğalması partideki ideolojik aşamaların bir ürünüdür.

Geniş bir «emekçi sınıflar» kavramı altında, küçük esnaf, memur kategorilerinden gelen üyelerin daha bir süre yöresel düzeyde etkin kalacakları söylenebilir. Fakat bu olgunun temel nedenini bolgesel farklardan çok, partinin salt bir işçi sınıfı ideolojisinden tavizler vermesinde aramak gerekir. Yani bugünkü ortamda, öznel koşulların gerçekleşmesini hızlandırmada, kısacası emekçi kitlelere yozlaştırılmamış bir sınıf bilinci vermede parti yöneticilerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Çünkü sosyalist mücadelede yöneticilerin sınıfsal kökenlerinden çok, işçi sınıfının ideolojisini benimsemeleri ve onun rehberliğinde çalışmaları, onların devrimciliklerinin ölçütüdür.

9 Yıllık bir geçmişi olan TİP üzerinde yapılan kısa vadeli araştırmaların kısıtlı olacağı bir gerçektir. Bununla beraber, TİP'in işleyişini ve evrimini daha iyi değerlendirmek için bu çeşit araştırmaların yapılması ve ileride de daha iyilerinin yapılacağı kanısındayız.

KİTAPTAN KORKANLAR

ANT Yayınevi, Carlos Marighella adlı Brezilya'lı gerillanın «Şehir Gerillası El-Kitabı»nı, "dünya devrimci pratiğini tanıtmak üzere" yayınladığını kitabın başında açıklamaktadır. Bu tür yayınlarda güdülen gaye, bazı gerillaların hatıralarını okuyucuya sunmaktan çok, yurdumuzda yeşeren anarşizme yol göstermek, bilgi vermek ve onları belli hedeflere yöneltmektir.

(BİZİM ANADOLU - 10.3.1971)

Şehir gerillasını öğreten öyle kitaplar çıkarıyorlar ki, deme gitsin... Ulus karakparesi, bu çete kitaplarının okunması için de öyle reklam yapıyor ki, bütün gençlerin okumasını sağlıyor. Bu işle alakalılar bu kitabı okusunlar, bu bir gerillanın eğitim ve öğretim kitabıdır. Bilgilerini artırsınlar, şehir gerillalığını daha ustalıklı yapsınlar, diyor.

SİNAN OMUR - Bugün, 26.2.1971)

Kafi gelmedi Mao'dan, Lenin'den bahseden kitaplar.. Che Guevara'lar, Castro'lar... Şimdi artık gerillacılığın tekniğini öğreten kitaplar yayınlanıyor... Artık 20 derste motorcu, 10 derste radyoculuk kitapları gibi şimdi «Şehir Gerillası»nın el kitapları yayınlanıyor. Ulus Gazetesi'nin kitap eleştiricisi öyle bir övgu yazmış ki, şehir gerillasını «devrimciliğin» ayrılmaz bir parçası gibi göstermiştir. Nasıl bir ana muhalefet partisidir bu? Ne biçim anadır bu? Taş doğuran ana diyeceğim ama, keşke taş doğursaydı...

(ADVİYE FENİK - Son Havadis, 24.2.1971)

Başbakan Demirel de nihayet kabul etti ve olayların şehir gerillaları tarafından meydana getirildiğini söyledi... Durumun bu noktaya geleceğini çok önce söylediğimiz, yazdığımız zaman solculara «şehir gerillası» adlı kitap dağıtıldığına göre yakında bunun uygulamasına geçileceği zaman bize çıkışıyorlardı.

REFİK ÖZDEK - Bugün, 27.2.1971)

kim il sung ve kore devrimi

Kore Devrimi Türkiye'li devrimciler için çok az bilinen bir devrimci mücadeledir. Yalnızca, 1950-53 Kore Savaşı, Türkiye'de bu mücadelenin belli bir yanını tamamen emperyalistlerinin ve uşaklarının ağzıyla tanıtmıştır.
1948 yılında kurulan Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, bu yıl, 23. kuruluş yıldönümünü kutlayacaktır. Yıllarca Japonya ve ABD emperyalizmine karşı yiğitçe savaşan Kore halkı artık sosyalizmi kurma yolundadır. Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti, Vietnam Halk Cumhuriyeti, Laos, Kamboçya ile birlikte Uzakdoğu'da Japonya ve ABD emperyalizmine karşı çok güçlü bir cephe oluşturmuşlardır. Ve bu cephe Uzakdoğu'da emperyalizme ortak yıkıcı darbeyi indirmektedir. Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, 40 milyonluk Kore halkının önderi olarak kabul edilen Kim İl Sung'un önderliğinde yeni zaferler kazanmaktadır. Çok küçük yaşta devrimci mücadeleye atılan Kim İl Sung'un hayatının ve düşüncelerinin anlatılması, Kore Devriminin de niteliklerini sergileyecektir.

On dokuzuncu yüzyılın sonlarında ve yirminci yüzyılın başlarında Çin, Rus ve Japon imparatorlukları sürekli olarak Kore'yi sömürmek için yarışmışlardır. Nihayet 1910 yılında Kore tüm olarak Japonya'nın hakimiyeti altına girmiştir. Uzun yıllar Kore'yi bir genel vali yönetmiş, bütün önemli görevler japonlarca yerine getirilmiştir. Japonların ağır baskısı ile birlikte Kore'de milliyetçi hareketler çok kısa bir zaman içinde gelişmiştir. Japonlar gelişen devrimci hareketleri bastırabilmek için vahşice davranmışlardır. Öyle ki 1940'larda 400 Koreliye bir polis düşmüştür.

Kim İl Sung, Japonlara karşı mücadeleye girişen bir köylü ailenin en büyük çocuğu olarak 15 Nisan 1912'de Pyongyang eyaletinde dünyaya gelmiştir. Kim İl Sung'un babası Kim Hyung Jik, 1917'de «Kore Ulusal Birliği» adlı anti-japon bir yeraltı örgütünü kuran mücadeleci bir kişiydi. O dönemde mücadele eden Koreliler, Kore içinde japon polisine karşı durmak zor olduğundan faaliyetlerini daha çok Sibirya, Çin ve Mançurya'da sürdürüyorlardı. Kim İl Sung da 1925 yılında, daha 14 yaşında iken mücadeleye katılmak amacıyla Mançurya'ya geçmiştir. 1926'da Hvasung okuluna girmiş ve

orada «Kahrolsun Emperyalizm Birliği» adlı bir yeraltı örgütü kurmuştur.

Kim İl Sung, aynı yılın sonbaharında okulu terkederek Fusung'a gelmiş, oradan Kirin'e gitmiş ve orada marksizm-leninizmi öğrenmeye başlamıştır. 1928 yılında Kirin'de illegal «Komünist Gençlik Birliği» ve legal «Anti - emperyalist Gençlik Birliği» adlı örgütleri kurmuştur. Kim İl Sung'un annesi Kan Bang Suk da «Kadınlar Birliği»nin başkanı olarak devrimci mücadeleye katılmıştır. Kim İl Sung'un babası 1926'da ölmüştür.

O zamanlar geliştirilmeye çalışılan bütün reformist-milliyetçi görüşlere karşı çıkan Kim İl Sung, japonların Mançurya'yı zaptetmek üzere yaptırdıkları Kirin-Hoiryung demiryolu yapımına karşı kitle hareketleri düzenlemiştir. 1929 sonlarında gençlerin Mançuryalı ağalara karşı giriştikleri eylemler sırasında yakalanarak hapse atılmış, hapiste kaldığı günlerde sömürge ülkelerin kurtuluş sorunları üzerine çalışmış, Kore Devriminin izleyeceği yol üzerinde uzun boylu düşünmüştür.

Hapisten çıktıktan sonra Kim İl Sung, japonlara karşı toparlanan silahlı bir ordunun örgütlendirilmesinde görev almış, 1930-32 yılları arasında çeşitli köylü isyanlarına katılmıştır. Kim İl Sung, 1931 yılında Japonya'nın Mançurya'yı istila etmesinden sonra Artu yöresinde devrimci örgütlerin önde gelen yöneticilerinin katıldığı bir toplantıda anti-japon silahlı mücadele konusundaki görüşlerini ortaya sürmüştür. Ve uzun tecrübelerden sonra *Anti-Japon Gerilla Ordusu* kurulmuştur. Bu dönem içinde Kim İl Sung Kore Devriminin ana çizgilerini ve «*Juçe*» düşüncesini ortaya koymuştur.

anti-japon gerilla ordusu

1930'larda Kim İl Sung ve Kore komunistleri Kore'deki devrimci mücadelenin geleceğini tartışmışlar ve Kore devriminin anti-emperyalist, anti-feodal, demokratik bir devrim olacağını belirtmişlerdir. Kurulacak bir iktidarın işçi sınıfının önderliğinde, işçi-köylü ittifakı temel olmak üzere geniş anti-japon güçlerin birleşik cephesine dayanan *devrimci halk hükümeti* olması gerektiğini ortaya koymuşlardır.

Kim İl Sung sürekli olarak ulusal kurtuluşun ancak devrimci şiddet metodu ile sağlanabileceğini ve japonlara karşı yapılacak mücadelede gerilla harbinin temel biçim olması gerektiğini ileri sürmüştür. Kim İl Sung, japonlara karşı girişilen mücadelede ayrıca, japon emperyalizminin saldırısı altındaki Çin halkı ile devrimci dayanışmanın güçlendirilmesi gerektiğini, anti-japon silahlı mücadelenin hızlı bir şekilde yayılması, gelişmesi, düşman güçlerinin azami bir şekilde tecrit edilmesi ve yıkıcı darbeler alabilmesi için, Çin halkıyla ortak bir anti-emperyalist cephenin kurulmasını ileri sürmüştür.

Birçok güçlüklerden sonra nihayet 25 Nisan 1932 yılında Kim İl Sung'un başkanlığında Anti-japon Gerilla Ordusu kurulmuştur. Kim İl Sung bu ordu için şunları söylemiştir:

«Japonların emperyalist yönetimlerinin en karanlık döneminde, ülkemizin güçlü komünistleri, marksist-leninist teorinin rehberliğinde Anti-Japon Gerilla Ordusu'nu örgütlediler. Bu, ülkemizde ulusal bağımsızlık ve Kore halkının sosyal kurtuluşu için japon emperyalizmine karşı koyan ilerici işçilerin ve köylülerin ve yurtsever gençlerin oluşturduğu devrimci halk silahlı kuvvetlerinin ilk kesimidir.»(1)

Anti-Japon Gerilla Ordusu, Kore Devrimci Ordusu, Kore Komünist Gençlik Birliği ve Anti-Emperyalist Gençlik Birliği üzerine, onların devrimci üyeleri tarafından kurulmuştur. Ordunun kuruluşunu izleyen günlerde Kim Il Sung gerilla üsleri kurma çalışmalarını örgütlemiş ve yönetmiştir. Gerilla üslerini devrimin kalesi haline getirmeye çalışmış ve bölgede yaşayanların ideolojik ve politik hazırlıklarına ve üs bölgesinin özgül durumlarına göre «tam gerilla üssü» ve «yarı gerilla üssü» şeklinde bir ayırım yapmıştır.

Kim Il Sung, tam gerilla üslerinin kurtarılmış bölgeler olduğunu, bu bölgelerde işçileri, köylüleri ve japon emperyalizmine karşı olan sınıf ve tabakaları içine alan devrimci halk hükümetlerini kurmak gerektiğini söylemiştir. Kısa zamanda gerilla üslü-kurtarılmış bölgelerde halk hükümetleri kurulmuştur. Bu bölgelerde toprak reformu da dahil olmak üzere, çeşitli sosyo-ekonomik reformlar gerçekleştirilmiştir. Bu mücadeleler sırasında Anti-Japon Gerilla Ordusu yalnızca bir silahlı kuvvet olarak değil, aynı zamanda propogandist, eğitici, halkı ajite edici görevleri de üstlenen bir örgüt gibi çalışmış, proleter enternasyonalizmine sadık kalmıştır. Savaş sırasında «silahları düşmandan temin edeceğiz» ilkesi izlenmiştir.

Kim Il Sung bu arada burjuva demokratik cumhuriyetini kurmak isteyen, teslimiyetçi sağ sapıklarla ve derhal bir proletarya diktatörlüğü kurup, demokratik devrim aşamasını atlayıp, sosyalist devrimi yapmak isteyen sol sapıklarla da mücadele etmiş, onların taraftar kazanmaları engellemiştir.

vatanın restorasyonu için birlik

Kim Il Sung, 5 Mayıs 1936'da arkadaşları ile birlikte *Vatanın Restorasyonu İçin Birlik* örgütünü kurmuştur. Bu örgüt, Kore halkının anti-japon birleşik devrimci cephesini oluşturmuştur. Birlik'in örgütsel ağı Mançurya'yı kaplamıştır. Kim Il Sung bu örgüte başkan seçilmiş ve «On Nokta Programı» kaleme alınmıştır:

«1. Haydut Japonya emperyalizminin yönetimi alaşağı edilecek ve Kore'de gerçek bir halk hükumeti kurmak için Kore ulusunun tüm seferberliğiyle geniş bir anti - japon birleşik cephe oluşturulacaktır.

«2. Japonya ve onun kuklası «Mançuko» Mançurya'da yaşayan Koreliler tarafından, Kore ve Çin uluslarının sıkı bir ittifakıyla yıkılacak ve Çin topraklarında yaşayan Korelilerin gerçek ulusal otonomileri sağlanacaktır.

«3. Japon ordusu, jandarması, polisi ve onların uşakları si-

(1) *Democratic Peoples Reoplic of KOREA*, 1968, No : 146.

lahsızlandırılacak ve Kore'nin bağımsızlığı için gerçekten savaşabilecek devrimci bir ordu oluşturulacaktır.

«4. Bağımsızlık hareketi ve fakirlerin kurtuluşu yolunda gereken kaynakların elde edilmesi için, Japon hükumeti ve Japonların sahip olduğu bütün girişimlere, demiryollarına, bankalara, gemilere, çiftliklere ve sulama araçlarına ve hain Japon taraftarı unsurların bütün mulklerine ve topraklarına el konulacaktır.

«5. Halka Japonlar ve onların uşakları tarafından empoze edilen krediler ve tüm vergiler ve tekel sistemi kaldırılacak; kitlelerin yaşama seviyesi yükseltilecek; ulusal endüstri, tarım ve ticaret duzgun bir şekilde geliştirilecektir.

«6. Konuşma, yayın, toplanma, örgütlenme özgürlükleri elde edilecek; Japonların teörist politikaları ve feodal düşünceleri teşvik etmeleri reddedilecek; ve bütün politik suçlular serbest bırakılacaktır.

«7. Asiller ve halk arasındaki eşitsizlikler ve diğer eşitsizlikler ortadan kaldırılacak; cins, milliyet ve din farkı gözetmeden insan eşitliği güçlendirilecek; kadınların sosyal statüsü yükseltilecek ve kışıklerine saygı gösterilecektir.

«8. Köleci çalışma ve köleci eğitim ortadan kaldırılacak; çocukların ve gençlerin zorla askerlik yapmaları ve askeri eğitimden geçmeleri bırakılacak; eğitim kendi dilimizde ve kendi yazımızda olacak ve mecburi eğitim uygulanacaktır.

«9. Sekiz saatlik işgünü uygulanacak; ücretler yükseltilecek; iş kanunu yapılacak; işçilerin sigortalanmaları için devlet organı tarafından çeşitli yasalar yürürlüğe konacak; ve işsiz emekçilere iş sağlanacaktır.

«10. Kore ulusuyla eşit koşullarda ilişki kurmak isteyen uluslar ve devletler ile sıkı bir ittifak oluşturulacak; ve ulusal kurtuluş hareketimize karşı iyi niyet gösteren veya tarafsız kalan uluslar ve devletler ile ilişkilerimizde yoldaşça arkadaşlık muhafaza edilecektir.» (2)

Kore'nin özel şartları için «Juçe» düşüncesi

Görüldüğü gibi Koreli devrimciler tamamen anti-emperyalist ve demokratik taleplerle mücadelelerini sürdürmüşler ve bu istekleri bütün kurtarılmış bölgelerde yerine getirmeye çalışmışlardır.

1930'lardan sonra ve devrimci mücadele içinde Kim Il Sung, bugün bütün Korelilerin izlediği «Juçe» düşüncesini oluşturmuştur. Koreli devrimcilere göre «Juçe» düşüncesi en yalın ifadesiyle, marksizm-leninizmin Kore'nin özel şartlarına yaratıcı biçimde uygulanmasıdır. Kim Il Sung daha sonraları «Juçe» düşüncesini şöyle tanımlamıştır: «... dar anlamıyla yönetenin (partinin ve halkın) kendi ülkesindeki devrime ve kuruluşa karşı tavrıdır. Bu, başkalarına bağımlılığı kesinlikle reddetmek ve kendi beyinlerini kullanmak, kendi gücüne inanmak, kendine güvenin devrimci ruhunu göstermek ve böylece her türlü koşullar altında kendi sorumluluğuyla kendi meselelerini çözmek ve dogmatizme karşı yaratıcı tavır almak, marksizm-leninizmin evrensel ilkelerini ve diğer ülkelerin tecrübelerini kendi ülkesinin tarihi koşullarına ve ulusal özelliklerine uyacak şekilde uygulamak anlamına gelmektedir.»(3)

Kim Il Sung'a göre her ülkede devrimi yöneten,

(2) *Democratic People's Republic of KOREA*, 1970, No : 168
(3) Kim Il Sung, *Report on the Work of the Central Committee of the Workers, Party of Korea*, s. 111.

parti ve o ülkenin halkıdır. Devrimin zaferini belirleyecek unsur o ülkenin kendi devrimci güçleridir. Devrim sürecinde uluslararası destek ve yardım önemlidir, ama hepsinden önemlisi o ülkenin halkının savaşa katılmasıdır. Devrim her ülkenin iç çelişkilerinden ortaya çıktığı ve her ülkede ayrı ayrı gerçekleştirildiği için, bütün ülkelerin ekonomik ve politik gelişmeleri, sınıf çelişkilerinin keskinleşmesi ve sınıf güçlerinin dengesi farklı olduğu için devrimci görevler ve onları gerçekleştirme yolları da farklıdır. Buna göre, çeşitli ülkelerde farklı aşamalarda olan bütun devrimlere uygulanabilecek hazır formül olamaz ve her ülkenin devrimi, o ülkenin partisinin ve halkının önlerine çıkan meseleleri çözmeleri ile belirlenir. Kim Il Sung, «juçe» düşüncesini bağımsızlık ve yaratıcılık nitelikleri ile karakterize etmiş, o bu düşüncenin temelinde marksist-leninist teori ve pratik birliğinin yattığını, bu düşüncenin ulusal ve uluslararası işçi sınıfının görevlerini, proleter enternasyonalizmi ilkelerini yansıttığını, kardeş partiler arasında sınıf dayanışmasını sağlayacağını belirtmiştir: «Juçe düşüncesi marksizm-leninizmin temel ilkelerine tamamen uygundur; o, enternasyonal komünist hareketinin ve onun temel gereksinmelerinin gelişmesinin yeni bir aşamasının yansıması olarak oluşmuştur.»(4)

Kim Il Sung'un 1936 yılından sonraki hayatı yoğun savaş içinde geçmiştir. 1937'de *Kore Ulusal Kurtuluş Birliği* kurulmuş, her gün japon emperyalizmine yeni darbeler vurulmuştur. Kore halkının yiğitçe mücadelesinin sonucu olarak 15 Ağustos 1945'de Kore özgürlüğe kavuşmuştur. Ancak ülkenin güney kısımı emperyalist ABD ordusunun elinde kalmıştır. Özgürlüğe kavuştuktan sonra Kim Il Sung acil görev olarak marksist-leninist bir partinin kurulmasını öne sürmüştür. Ona göre, genel olarak başarılı devrimlerin gerçekleştirildiği ülkelerde, partiler devrimci mücadelenin ilk günlerinde kurulmuş ve iktidar mücadelesi boyunca kitleleri kendi saflarına kazanmış, başarılı devrimden sonra bütün dikkatleri yeni bir toplumu kurmaya yöneltmiştir. Fakat Kore'de durum farklı olmuş, Kore işçi sınıfı kurtuluşu marksist-leninist bir parti olmadan gerçekleştirmiş, böylece geniş halk yığınlarının örgütlenme ve eğitim meseleleri çözümlenememiştir. Örgütlenme ve eğitim görevleri ancak kısmen halkın devrimci ordusu ile gerçekleştirilmiştir. Bu bakımdan Kim Il Sung, derhal bir marksist-leninist partinin kurulmasını acil görev saymıştır.

kore komünist partisinin kuruluşu

Kim Il Sung bundan sonra Kore'nin çeşitli bölgelerinde kurulmuş olan komünist gurupları bir araya getirmek için çok sıkı bir çalışmaya girmiştir. Bu mücadele elbette kolay olmamış, birçok fraksiyon bölücülük yapmıştır. Güney Kore emperyalistlerin işgali altında olduğu için partinin o dönem için kuzeyde kurulması ka-

(4) *a.g.e.*, s. 111.

rarlaştırılmış, *Kuzey Kore Komünist Partisini Örgütleme Merkez Komitesi kurulmuş* ve bu komite 10 Ağustos 1945'de toplanarak partinin kuruluşunun ilk aşamasını tamamlamıştır. Yapılan Konferansta Kim İl Sung'un önerdiği şu politik çizgi tasarısı onaylanmıştır.

«1. Tüm yurtsever ve demokratik siyasi partileri ve grupları kapsayan bir birleşik demokratik ulusal cephe oluşturarak geniş yurtsever, demokratik güçleri toplamak ve buna dayanarak, tam ulusal bağımsızlığımızı guven altına alan bir demokratik halk cumhuriyetini kurmak;

«2. Demokratik bir devletin kurulmasına en büyük engel teşkil eden japon emperyalizminin, uluslararası gericiliğin uşaklarının ve diğer tüm gerici unsurların kalıntılarını tamamiyle ortadan kaldırmak ve böylece ulusumuzun demokratik yoldaki gelişimini kolaylaştırmak;

«3. Tüm Kore birleşik demokratik geçici hükümetini kurmaya hazırlık olarak ilkin, bütün bölgelerde halk iktidarının gerçek organları olan halk komitelerini örgütlendirerek, bütün demokratik reformları gerçekleştirerek, japon emperyalistleri tarafından tüm olarak yıkılan ulusal ekonomiyi, fabrikaları, işletmeleri restore ederek ve halkın maddi ve kültürel seviyesini yükselterek bağımsız demokratik bir devlet için temel hazırlamak;

«4. Bütün bu görevlerin başarılı bir şekilde yerine getirilmesi görüşüyle kitlelerin bütün kesimlerini bir araya getirmek ve parti etrafında toplamak için Parti'yi yaymak ve güçlendirmek(5).»

Kim İl Sung bu genel politik çizgiyi sunarken, partinin ideolojik birliğini sağlayacak ilkeleri de pekiştirmiştir:

«Eğer bir parti emekçi halkın geniş kitleleriyle ilişkide bulunuyor ve onlarla yakın bağlar kuruyorsa, böyle bir parti hiç bir zaman yenilmez...

«Parti rastgele bir örgüt değildir. O, işçi sınıfının bütün diğer örgütlerine önderlik etmesi gereken örgütüdür.»(6)

«Çok açıktır ki, Kore kapitalist sınıfı, japon emperyalizminden evvel oluştu, japon emperyalizmine teslim oldu ve onunla işbirliği yaptı, bu yüzden devrimi gerçekleştiremezdi. Kore devrimini ancak japon emperyalizmine karşı koyan ve kahramanca savaşan işçi sınıfı yönlendirebilir ve yönlendirmelidir.» (7)

Kim İl Sung «Fakat, demokratik bağımsız bir devletin kurulmasını isteyen, dürüst ulusal kapitalistlerle de ittifak oluşturabiliriz ve de oluşturmalıyız» diyerek, geniş bir yurtseverler cephesini önermiştir. Öte yandan Kore devriminin önderi, kitle örgütlerinin kurulması ve geliştirilmesi için mücadele etmiş, çeşitli işçi sendikalarının kurulmasını sağlamıştır.

İktidar meselesi ve halk komiteleri

Kim İl Sung, her devrimin en temel meselesi olan iktidar meselesini halk komiteleri kurarak çözümlemeye çalışmış, halk komitelerini halkın kendisinin kurduğu, yeni biçimdeki halk iktidarının organları olarak ta-

(5) Baik Bong, *Kim Il Sung*, Biography II, Tokyo, Miraisha, s. 43 - 44.
(6) *a. g. e.*, s. 45
(7) *a. g. e.*, s. 69

nımlamıştır. Bu arada halk komitelerinin kurulmasına karşı çıkan sağ ve sol oportunistlerle mücadele etmiş ve nihayet Kuzey Kore'nin merkezi hükümeti olarak 8 Şubat 1946'da Kuzey Kore Geçici Halk Hükümeti kurulmuş ve Kim İl Sung devlet başkanı seçilmiştir.

Kim İl Sung yapılması gereken devrimci demokratik reformlardan ilki olarak toprak meselesini ele almıştır. Kurtuluştan sonra Kore toprak ağaları nüfusun % 4'ünü oluşturduğu halde, toprakların % 53'üne sahipti. Köylülerin % 80'i topraksız yada çok az toprakı köylülerdi.

«Toprak meselesi, demokratik devrim aşamasında her şeyden evvel çözümlenmesi gereken önemli bir meseledir. Toprak meselesinin çözümü, kırsal kesimde kökleşmiş gerici güçlerin ekonomik dayanağını ortadan kaldırmak için köylüleri feodal sömürünün boyunduruğundan kurtararak siyasi eğilimlerini daha yüksek bir düzeye getirebilmek için ve kırsal kesimde tüm politik, ekonomik ve kültürel hayatı demokratize etmek için gerekli sosyal ve politik temelleri güçlendirmek için vazgeçilmez bir şekilde gereklidir.»(8)

Kim İl Sung, «Toprak İşleyene» isimli bir toprak programı formüle etmiş ve 1946'da bu, geçici hükümetin bir kanunu olarak uygulanmaya başlanmıştır. Bütün toprak ağalarının, japon taraflılarının topraklarına el konmuş, topraksız ve az toprağı olan köylülere toprak dağıtılmış, köylülerin bütün borçları iptal edilmiştir. Toprak reformu süresince Parti, yoksul köylüler arasından yetenekli ve sağlam kişileri kazanmış, kırsal bölgede köklü bir şekilde yerleşmiştir. Bu arada birçok demokratik reformlar yapılmış ve önemli endüstri girişimleri millileştirilmiştir.

Güney Kore'deki emperyalistlerin ve karşı devrimcilerin yoğun karşı propagandaya girişmeleri sonucunda olabilecek kötü sonuçları önleyebilmek ve halkın geniş kitlelerinin birlik ve beraberliğini güçlendirmek ve emekçi yığınları bir parti halinde temsil edebilmek için Kim İl Sung, daha güçlü bir kitle partisi olabilecek bir işçi partisinin kurulmasını önermiş ve parti içinde çok güçlü bir komünist çekirdeğin oluştuğu için böylesine yeni bir yapıdan çekinmemek gerektiğini belirtmiştir. Ve 30 Ağustos 1946'da Kuzey Kore Komünist Partisi ile Yeni Demokratik Parti birleşerek, *Kuzey Kore İşçi Partisi*ni oluşturmuşlar ve Kim İl Sung, bu partiye başkan olmuştur.

Kim İl Sung yeni partinin görevlerini şöyle anlatmıştır: «Program'ın başlangıcında belirtildiği gibi, Partimiz Kore emekçi kitlelerinin çıkarlarını temsil eden ve savunan bir partidir. Amacı, güçlü, ferah, bağımsız ve demokratik bir ülke kurmaktır. İşçi partisi, Kore işçilerinin öncü müfrezesidir ve kökleri kitleler-işçiler, köylüler, çalışan entellektüeller- içindedir. Bunun içindır ki,

(8) Kim İl Sung, *The Democratic People's i. Republic of Korea is the Banner of Freedom and Independence for Our People and the Powerful Weapon of Building Sosciailism and Communism*, Pyonyang, Korea, Foreign Languages Publishing House, 1968, s. 10 - 11.

İşçi Partisi, Kore'nin bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde önder güç olmalı ve Ulusal Demokratik Birleşik Cephe içinde çekirdek rolünü oynamalıdır.

«... İçinde bulunduğumuz aşamada Partimizin temel görevi, halkın geniş kitlelerini seferber ederek tüm ülke çapında anti-emperyalist ve anti-feodal nitelikli bütün demokratik reformları tamamiyle gerçekleştirmek ve demokratik halk cumhuriyetini kurmaktır.»(9)

kore halk ordusu ve kore savaşı

Partinin kitle partisi haline getirilmesini eleştirenleri Kim Il Sung sert bir dille eleştirmiş ve marksist-leninistlerin her dönem önder olacaklarını belirtmiştir. 8 Şubat 1948'de Kore Halk Ordusu oluşturulmuş, 9 Eylül 1948'de Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti kurulmuş, Kim Il Sung devlet başkanı seçilmiştir.

Kuzey Kore'de sosyalizmin objektif temellerinin hazırlanması ve güneyde anti-emperyalist mücadelenin başlaması üzerine, ABD emperyalistleri ve kukla Ri kliği kuzeyi istila etmeye kalkınca Kuzey Kore halkı bütün güçleriyle emperyalistlere karşı mücadeleye geçmiştir. Bu mücadelelerinde Kore halkı yanlız kalmamış, Sovyetler Birliği ve Çin halk Cumhuriyeti başta olmak üzere tüm anti-emperyalist güçler Kore'nin yardımına koşmuşlardır. Çok sayıda ÇHC askeri Kore'de Korelilerle omuz omuza savaşarak hayatlarını feda etmişlerdir.

Buna karşılık Kore Savaşı emperyalistlerin propagandaları sayesinde Birleşmiş Milletlere getirilmiş, «komünizmi ezeceğiz» diyerek emperyalistler bütün gerici hükümetlerden yardım almışlardır.

Emperyalizm tarafından ezilen ülkelerin gençleri ne olduğundan habersiz Kore'ye gönderilip kendilerinin asıl düşmanlarının yanında, özgürlük için çarpışan Kore halkına kurşun sıkmışlardır. Emperyalistlerin dünya çapındaki bu düzenbazlıklarının en ucuz aleti de Türkiye yöneticileri olmuştur.

Ve Temmuz 1953'de ABD emperyalistleri ve emperyalizmin tüm kukları Kuzey Kore halkı önünde mağlup olup, Kuzey Kore'den defolup gitmişlerdir.

Sosyalist kuruluş ve güney kore sorunu

Savaştan sonra Kim Il Sung, bütün çalışmalarını sosyalist kuruluşun meselelerine yöneltmiştir. Önce bir üç yıllık plan uygulanmış, ülkenin üretim düzeyi yükseltilmiş, arkasından beş yıllık ve yedi yıllık planlarla sosyalist kuruluşun maddi temelleri hazırlanmıştır.

Bugün Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin en önemli sorunu Güney Kore'nin kurtuluşu meselesidir. Güney Kore Japonya ve ABD emperyalistlerinin işgali altındadır. Güney Kore'de yalnız emperyalist şirketlerde

(9) Baik Bong, *a. g.e.*, s. 146

40 000 işçi çalışmakta olup, bunlar sürekli olarak direnişe geçmektedirler. İşçi, köylü ve gençlik hareketleri hızla gelişmektedir. Güney Kore halkı bütün güçleriyle emperyalizme karşı savaşmaya girişmiştir.

Kim İl Sung, «Bütün şartlarda Güney Kore devrimi, Güney Kore halkının insiyatifinde gerçekleştirilmelidir» demiştir. Bu amaçla 1969 Ağustosunda Güney Kore'de devrimci mücadeleye yön verecek olan Yeniden Birleşme İçin Devrimci Parti kurulmuştur. Partinin yayınlanan manifestosu, partinin karşı devrimci güçlerin baskılarını devrimci şiddet yolu ile yoketmeyi amaçladığını, devrimin ithal edilemeyeceğini, devrimin Güney Kore halkı tarafından gerçekleştirileceğini, demokratik özgürlük, bağımsızlık ve ülkenin birliği için savaşacaklarını belirtmekte, anti-emperyalist ve demokratik talepleri sıralamaktadır(10).

Kore'de bugün Halk Garnizonu, Kızıl İşçi - Köylü Milisleri, Kızıl Genç Muhafızlar ile birlikte Halk Ordusu emperyalizmin bütün saldırılarına karşı hazır beklemektedir. Tüm Kore halkı «Çalışalım, öğrenelim ve devrimci bir tarzda yaşayalım» sloganı ile devrimci mücadelelerini geliştirmektedirler(11).

General Kim İl Sung'un görüşleri «Kim İl Sung'un Seçme Eserleri» ve «Anti-Japon Gerillaların Hatıraları» adlı kitaplarda yer almaktadır. Koreli devrimciler ayrıca Kim İl Sung'un üç cildlik uzun bir biyografisini yayınlamaktadırlar. Kim İl Sung'un proletarya diktatörlüğü, sosyalist toplum ve proleter enternasyonalizmi konularındaki görüşleri şunlardır:

«Uzlaşmaz sınıfların gizli manevralar içinde varlığını sürdürdüğü, eski düşüncelerin yıkıcı etkisinin yaşadığı, şehirler ve kır kesimi arasında farkların olduğu ve işçi sınıfı ile köylülük arasında hala sınıf farklarının bulunduğu, ülkenin endüstrileşmesinin tam olarak gerçekleşmediği ve sosyalizmin maddi ve teknik temellerinin sağlamca atılmadığı bir topluma - tam olarak muzaffer bir sosyalist toplum denemez.

«Eğer sosyalist devlet, proletarya diktatörlüğünü ve ideolojik devrimi en ufak bir şekilde ihmal ederse ve sınıf mücadelesini gevşetirse, muzaffer sosyalist sistemi güçlendirmek ve geliştirmek ve sosyalist sistemi iç ve dış düşmanlara karşı savunmak olanak dışı kalacaktır. Sosyalizmin asli üstünlüğü ve büyük canlılığı, herşeyden evvel, sömürü ve baskıdan kurtulan emekçi halkın ortak amaç ve çıkarlar için çalışmalarında sağlamca birleşmeleri, yoldaşlar olarak birbirleriyle sıkı işbirliği yapmaları ve yaratıcı insiyatif ve gönüllü istek göstermelerinde yatar. Tecrübe gösteriyor ki, sınıf mücadelesini yoğunlaştırarak, emekçi halkın sınıf uyanışı ve ideolojik bilinç düzeyini yükseltmeden, sosyalizmin bu üstünlüğü ortaya konamaz ve emekçi halkı umursamazlık ve gevşeklik kaplar; böylece ekonomik kuruluşun ve teknik devrimin yüklediği görevleri başarıyla yerine getirmek olanak dışı kalır.

«Diğer taraftan, yalnızca sınıf mücadelesine ve ideolojik devrime önem vermek, sosyalist ekonominin kurulmasını önemsememek de yanlıştır. İdeolojik devrim, sosyalist devletin başarılı bir şekilde gerçekleştirmek zorunda olduğu önemli bir devrimci görevse de, bir amaç değildir. İdeolojik devrim, emekçi halkın aklında yer eden eski düşünceleri atmayı ve onların gönüllü gayret ve yaratıcı insiyatiflerini ortaya çıkararak, sosyalizm ve komünizmi başarılı bir şekilde kurmayı amaçlar.

(10) *Korean Youth and Students*, 1970, No: 107, s. 7 - 25.
(11) *The Pyonyang Times*, January 4, 1971, No: 1 (315), s. 1.

«Halkın ideolojik bilinci sosyal hayatın maddi koşulları tarafından belirlenir. Sosyalist toplumda da böyledir. Tekniğin gelişmesine ve halkın yaşama standardının göre biçimlenir.

«Burada kendini gösterebilecek her türlü sağ ve «sol» sapmalara karşı hazırlıklı olarak, sürekli bir şekilde proletarya diktatörlüğünü ve sınıf mücadelesini güçlendirmeli ve ekonomik kuruluşu verimli bir şekilde gerçekleştirmeli, ideolojik devrime kesin öncelik vererek onu teknik devrime paralel olarak ileri itmeliyiz. Ancak, böyle yaparak, halkın ideolojisini yeniden yoğurmak ve sosyalizmin sağlam maddi ve teknik temelini kurmak ve sosyalizmin mutlak zaferine ulaşmak mümkündür.

«İlk olarak tüm toplumu devrimcileştirmek ve *proleterleştirmek* için sınıfsal düşman üzerindeki diktatoryayı güçlendirmeli ve ideolojik devrimi tam olarak gerçekleştirmeliyiz.

«Proletarya diktatörlüğünün tarihi misyonu, tüm emekçi halkı devrimcileştirmek ve *proleterleştirmek* için onları eğitmek ve yeniden şekillendirmekte, tedricen bütün sınıf farklarını ortadan kaldırmakta ve komünizmi kurmakta, öte yandan sömürücü sınıfları tasfiye etmekte ve onların dirençleri kırmakta yatar. Bir avuç düşman unsuru tecrit etmek ve ezmek için partinin sınıf çizgisini ve kitle çizgisini uygun bir şekilde birleştirmeliyiz ve aynı zamanda geniş kitleleri parti etrafında toplamak için onları eğitmeli ve yeniden yoğurmalıyız.

«Hepimizin bildiği gibi, proletarya diktatörlüğü çok az düşman unsurun ezilmesi, nüfusun mutlak çoğunluğunun - işçi sınıfı köylülük ve emekçi halkın diğer kesimleri - demokrasisi anlamına gelir. Proletarya diktatörlüğünün bu iki yönünü dikkatlice bütünleştirmek, eğitim ve yeniden yoğurmayla halk kitlelerinin mutlak çoğunluğu ile çok az düşman unsurların entrikalarına ve manevralarına karşı sınıf savaşını uygun bir şekilde birleştirmek anlamına gelir...

«Eğer sosyalist toplumda demokrasinin sınıfsal niteliği inkar edilirse ve proletarya diktatörlüğünde sözde «saf demokrasi» ve «tüm özgürlük» herkes tarafından kabul edilir fikri savunulursa, bu gerçekte, halka burjuva demokrasisini ve köleci özgürlüğü zorla kabul ettirmektir. Biz, soyut ve sınıflarüstü bir demokrasi anlayışına karşıyız.» (12)

proleter enternasyonalizmi üzerine...

«Sosyalizmin nihai zaferine ulaşmak için, sosyalist ülkelerin sınıf ittifakını, sosyalist kampın birlik ve beraberliğini güçlendirmek ve onun gücünü yenilmez kılmak gereklidir.

«Bunun içindir ki, ABD emperyalistleri tarafından yönetilen emperyalistler ve bütün gericiler sosyalist kampın varlığından korktukları kadar hiçbir şeyden kormuyorlar ve onu yıkmak için umutsuzca teşebbüslerde bulunuyorlar...

«Bu koşullar altında, sosyalist ülkeler birleşik gayretle dünya emperyalizminin ittifak halindeki güçlerinin saldırı ve tahrik dolu dolap ve oyunlarını boşa çıkarmalı ve sosyalist kampı ortakça savunmalıdırlar. Bu, sosyalist kampın sağlam, yekpare birliğini gerektirir..

«Sosyalist kampın varlığı ve onun birleşik güçleri, sadece sosyalist ülkeler halklarının değil, fakat bütün insanlığın kaderini tayin edici önemli bir unsuru oluştururlar ve zamanımızda dünya devriminin önüne çıkan sorunların çözümü çoğunlukla sosyalist ülkelerin birleşik gayretlerine dayanır...

«Birlik, işçi sınıfının en büyük silahıdır. Tarih arenasında görünüşün ilk gününden beri işçi sınıfı uluslararası sermayeye karşı mücadelede birliği daima en değerli silah olarak görmüş ve çetin mücadeleleri birliğin gücüyle kazanmıştır. Bugün hala birbirlerine uluslararası bir şekilde bağlanmış olan kapitalist zincirin kırılmasında dünya devrimci hareketinin zaferi ancak proleter enternasyonalizmi ilkesine dayanan enternasyonal sosyalist hareketinin birleşik gücü tarafından kazanılabilir. Ve buna herşeyden

(12) Kim Il Sung, *a.g.e.*, s. 50 - 56.

evvel merkezinin, sosyalist kampın birliğinin güçlendirilmesiyle ulaşılabilir.

«Eğer tüm sosyalist ülkeler sınıf gerçeğine sıkıca bağlı kalır ve devrimin temel çıkarlarından kalkınırsa, sosyalist ülkelerin birlik ve beraberliği devamlı bir şekilde güçlenecektir.

«Kardeş partiler ve ülkeler arasında farklılıklar ortaya çıkabilir. Farklılıklar, kardeş parti ve ülkelerin ulusal görevlerinin ve eylemlerinin farklı tarihi ve coğrafi koşullarından ya da marksist - leninist ilkelerin yanlış kavranmasından ve sürekli devrimci bir dayanağın olmayışından ileri gelebilir. Böyle farklılıklar, bu farklı devlet ve sosyal sistemler arasında çelişkiler olduğunu ya da düşman sınıflar arasında temelden uzlaşmaz çıkarlar bulunduğunu göstermez. Ne kadar ciddi olursa olsun, sosyalist ülkeler arasındaki farklılıklar sosyalist kampın ve uluslararası komünist hareketinin iç meselesidir; bunlar sınıfsal kardeşlerin birliği isteğinden kalkınarak tumuyle ideolojik mucadele yontemiyle çözülmesi gereken meselelerdir...

«Eger kardeş parti ve ülkeler gerçek birlik isterlerse, esas içeriği tam eşitlik, bağımsızlık, karşılıklı saygı ve birbirlerinin iç işlerine karışmama ve yoldaşça işbirliği olan, kardeş parti ve ülkelerin karşılıklı ilişkilerini düzenleyen kurallara tam anlamıyla uymalıdırlar.

«Sosyalist ülkeler, komünist ve işçi partileri, tamamen eşit ve bağımsızdırlar. Her biri uluslararası devrimci safların eşit ve bağımsız ulusal müfrezeleri olarak sadece kendi ülkelerindeki devrim için kendi halkına karşı sorumlu değil, fakat işçi sınıfının dayanışması nedeniyle dunya devrimi için dünya halklarına karşı da sorumludur. Hiçbir kimse komünist hareketin saflarında imtiyazlı bir mevki iddia edemez ve sosyalist ülkeler arasında ast-üst ilişkisi olamaz. Sosyalist ülkelerin sınıf dayanışmasını sağlamlaştırmak için, tüm kardeş ülkeler birbirlerine eşit temellerde saygı göstermeli ve içtenlikle yardım etmelidirler.

«Onlar aynı zamanda, dışarıdan baskı ile kendi otonomilerinden vazgeçmemeli ve diğer partileri ve ülkeleri körcesine izlememelidirler. Kendi bağımsızlığı olmadan dığerlerini körcesine izlemek, sosyalist kampın birliğini güçlendirmediği gibi, proleter enternasyonalizmine bağlılık anlamına da gelmez. Aksine, kendi ülkesindeki devrime ve kuruluşa ciddi zararlar verecektir ve aynı şekilde enternasyonal devrimci güçlerin zayıflamasına yol açacaktır. Ancak komünist ve işçi partileri ve sosyalist ülkeler kendi eylemlerinde bağımsızlıklarını ve otonomilerini koruduğu zaman, kendi ülkelerinin özellıklerine uyabilecek doğru bir politika elde edebilirler ve devrimci davayı ve kurucu çalışmayı başarı ile ileriye götürebilirler. Komünistler, devrime ve kuruluşa rehberlik ederken marksızm - leninizmin evrensel gereğinden hiçbir zaman ayrı düşmemeli ve ulusal özellikleri önemsemeyerek kardeş ülkelerin tecrübelerini doğmatik bir şekilde kopya etmemelidirler.

«Sosyalist ülkeler, politikada bağımsızlıklarını güçlendirirken, kendi güçlerine güvenmeli ve ekonomiyi kendi halkının emeğiyle ve kendi kaynaklarıyla geliştirmek için uğraşmalıdır. Ancak bağımsız ulusal bir ekonomi kurarak, her ülke sosyalist kuruluşu hızlandırabilir ve sosyalist kampın gücünü artırabilir.

«Bizim savunduğumuz bağımsızlık, hiçbir şekilde proleter etnernasyonalizmi ile çelişmez, aksine onu daha da güçlendirmeyi amaçlamıştır. Bağımsızlık, proleter enternasyonalizmini güçlendirme amacına hizmet etmelidir ve hiç bir zaman onu zayıflatmamalıdır. Bağımsızlıktan ayrı bir enternasyonalızm olamaz, tersi de doğrudur. Eğer bir kimse marksizm - leninizm ve proleter enternasyonalizmini unutur ve bağımsızlığı koruma görüntüsü altında ulusal egoizmi tercih ederse, çok büyük bir hata işler. Ve daha fazlası, sınıf dayanışması ilkesinden vazgeçmek ve bağımsızlık tabelası altında sınıfsal kardeşlerin ortak eylemini ve ortak mücadelesini reddetmek bir komüniste yaraşan şey değildir. Böyle bir hareket, dünya devriminin gelişmesine büyük ölçüde zarar verecek ve hatta kendi ülkesindeki devrimin yıkılmasıyla sonuçlanacaktır.» (13)

---

(13) Kim Il Sung, *a.g.e.*, s. 66 - 74.

hâmit sadi'ye göre sosyalizm

a. cerrahoğlu

Kurtuluş'un beşinci sayısında, Prof. Baltacıoğlu ile yapılan konuşmadan (1) sonra, Hâmit Sadi'nin sosyalizm hakkındaki fikirleriyle karşılaşıyoruz.

Hâmit Sadi (Coğrafya Profesörü H. S. Selen), «SOSYALİZM» başlıklı yazısında, şu fikirleri ileri sürüyordu: Sosyalizm ideali milyonlarca insanı peşinde sürükliyen bir akımdır ve büyük bir idealdir. Bu akım insan yaşayışına karışmıştır. Acı çeken insanlığa şifa getireceğini söyliyen sosyalizm, acaba bizim dertlerimize nasıl deva olacak?

Yazar, bu soruya cevap arıyor; *kendi halkımızı incelemek suretile, kendi halkımızı incelerken bir inanca varacağız* -diyor-; *ve, böylece, sosyalizmi daha iyi duymuş ve anlamış olacağımızı*, söylüyor.

Ona göre: Sosyalizm, yoksullara mutluluk getireceğini söyliyen bir yoldur.

Hâmit Sadi, toplumda iki sınıf görüyor: 1) Zenginler; 2) Fakirler... Birinci Cihan Savaşı'ndan sonra, zulüm görmüş yoksul yığınlar birçok ülkelerde kaynaşma halindedir. Büyük ideallerin doğduğu heyecanlı devirlerde, sosyalizmin görevi AKSİYONU DÜZENLEMEKTİR.

Yazara göre: Sosyal faaliyetlerin en önemlisi ekonomidir; ve, yeni toplumlar yeni kurallar ister.

Acaba, bu sosyal kımıldanış bizde de doğacak mı? Ve, bize düşen iş nedir? Cevap: SOSYAL KIMILDANIŞ BİZDE DE DOĞACAKTIR; bize düşen iş BU KIMILDANIŞA KABİLİYETİMİZLE ORANTILI BİR YÖN ÇİZMEKTİR.

Sosyalizm uygulanabilir mi, uygulanamaz mı? Yazara göre: Sosyalizmin uygulanıp uygulanamıyacağı gibi tartışmalar boşunadır ve saçmadır.

Yazıyı, -dil ve üsluba hiç dokunmadan- sunuyoruz:

«Vaktiyle pek çok kimselerin istihfafla karşıladığı sosyalizm mefkuresi bugün milyonlarca insanı peşinde

(1) Bk. A. Cerrahoğlu: *Türkiyede Sosyalizm*, İkinci Kitap.

sürükliyen bir cereyan halini aldı. Senelerden beri esaret ve gaflet içinde bulunan Şark alemi bu gaye arkasında koşanların arzu ve maksatlarını anlamak için sabırsızlık gösteriyor. Fakat sosyalizmin mahiyetini öğrenmek istiyenlerin pek ihtiyatlı davranması icap etmektedir. Çünkü bize en kolay surette malumat verecek olan gazeteler, mecmualar bugün hayata karışmış olan bu cereyan karşısında bitaraf kalamıyor, bütün dünya matbuatı ikiye ayrılmış; bir kısmı bu yeni hareketi yağmacılık ve eşkiyalık telakki ediyor ve öyle tanıtıyor; diğer kısmı ise bu büyük mefkure uğurunda yapılan bütün hareketleri sevinç içinde, vecd içinde karşılıyor.

«Doğru hükümler vermemize yardım edecek fikirleri ilim namına söyleyen sözler arasında bulmamız ihtimali hatıra gelirse de muhtelif cepheleri olan bu mudil ve girift hadiseyi her alim kendi ihtisasının zaviye-i rüyeti içine tesadüf eden kısmından tetkik edip fikirlerini, manası yalnız mensuplarınca malum olan bir takım istılahlar ve tabirlerle ifade ettiklerinden verdikleri izahat birçok mahdut görüşlere, hatalı telakkilere sebebiyet veriyor.

«Bir hukukçunun: Ferdi mülkiyet esasına müstenit hukuk-i mevzuayı ilga edip içtimai mülkiyet esası üzerine yeni bir nizam-ı içtimai kurmak; bir iktisatçının: sınıf farklarının kalkması, kapitalizmin yıkılması, bir tarihçinin: Garbi Avrupa hıristiyan medeniyetinin nihayete ermesi ve yeni bir medeniyet devrinin başlaması... diye anlatmak istediği bir şeydir. Yani sosyalizm hareketidir.

«Bu tarzı mutalaalarla iktifa etmiyerek bütün mustarip beşeriyete şifa getirdim diye ortaya çıkan bu meslegin bizim kendi ihtiyaçlarımıza, dertlerimize nasıl bir deva olacağı kanaatine yine kendi halkımızı tetkik ederek vasıl olursak, sosyalizmi daha iyi duymuş ve anlamış oluruz.

●

«Sosyalizm fakirlere, yoksullara refah ve saadet vaat eden bir yoldur. Dünyanın her tarafında iki sınıf halk var: Zenginler, fakirler... Sınaî memleketlerde sermayedar ve amele, zirai ülkelerde eşraf ve rençber namını alan bu iki sınıf halk tarihin hiçbir devrinde bu son zamanlarda olduğu kadar büyük farklarla birbirinden ayrılmamıştı. Gerek istihsal vasıtalarında vücuda gelen büyük tebeddüller ve gerek Cihan Harbi fakir sınıfının adedini son derece çoğaltı. Günden güne artan sefalet ve ıstırap bu azîm mazlumlar ve fakirler kitlesini birleşmeğe yeni bir gaye etrafında toplanmıya sevk etti. Bu gaye her zaman olduğu gibi musavat ve adalet arzusudur. Bu mustarip kitle bugün birçok yerlerde galeyan halindedir. Yalnız büyük mefkurelerin doğduğu, büyük imanların teşekküle başladığı bu heyecanlı devirlerde faaliyetlerin evvelden tertip olunmuş bir plan ve program hatları üzerinde yürümesi lazım... İşte sosyalizm bu faaliyeti tanzime hadim fikirler silsilesidir.

«Bu nevi içtimai hareketler beşeriyet tarihinde ilk defa vukua gelmiyor. Muhtelif devirlerde insanlar ara-

sında yeniden yeniye doğan içtimai vicdanın türlü türlü tecellileri vardır. İslamlarda din, Romalı'larda hukuk ve kanun şeklinde tecelli eden manevi birlik, bugün yeni bir iktisat sistemi ile ortaya çıkıyor. Ve bütün gayreti cemiyet-i beşeriyedeki iktisadi faaliyeti umumun hayır ve menfaatini gözeterek tanzim etmektir ve ilk yapmak istediği şey, iktisadi işleri kendi meşgalesinden addetmeyen ve bilerek bilmeyerek yalnız bir sınıf halkın menfaatlerini koruyan bugünkü hükümetlerin yerine geçim işlerini meşgalelerinin en mühimi bilen bir idare tesis etmektir.

«Bu arzu tarihi tekamülün neticesidir. Çünkü insanların kurduğu hükümetler, ilk zamanlarda muharip, diplomat ve kanun vazı idi. Kendine vazife olarak ancak harici müsalemeti ve dahili emniyeti tanımıştı. Diğer içtimai faaliyetler iptida halk tarafından yapılırken, cemiyet hayatında fazla bir ehemmiyet kazandıkça, resmi hizmetler meyanına girerek, teşkilatlı bir müessese halini aldı. Terbiye ve talim, bidayette hususi bir işti. Sonra cemaatlerin vazifesi oldu. Nihayet devlet umurunun en mühimleri arasına girdi. Nafıa ve sıhhiyye işleri de aynı maziyi göstermektedir.

«İçtimai faaliyetlerin en mühimi olan iktisadiyatın da hususi bir iş olarak devamı bugünün ihtiyaçlarıyla telif edilemiyor. Şirket ve cemaat halinde olması da kafi gelmedi... Demek artık iktisadiyatın işler arasına girmesi hem de birinci derecede bir mevki işgal ederek girmesi, bir ihtiyaç halindedir...

«İşte bu sebepledir ki, bütün dünyada işçi ve rençber sınıfının istediği şeylerin birincisi, iktisadi faaliyetleri umumun menfaatine hizmet edecek suretten tanzim etmek ve cemiyet tarafından verilmiş bir ruhsat olarak tanıdıkları mülkiyet hakkını, çalışan sınıfın arzusu veçhile kullanmaktır. Sosyalizm nazariyatından tatbikatına geçenlerin ilk işleri umumun refahına hizmet edecek yerde, işçi ile rençberin esaretine sebep olan sermayedarların bütün zulmüne alet olan bugünkü müesseseleri değiştirmek oluyor. Çünkü yeni cemiyet, yeni müessese istiyor.

«Bizim halkımız da olması pek tabii olan bu içtimai harekete kaabiliyetimizle mütenasip bir istikamet çizebilirse, pek büyük bir hizmettir. Yoksa, sosyalizmin kabil-i tatbik olup olmaması gibi münakaşaların modası çoktan geçmiştir.»(2)

(2) *Kurtuluş*, sayı 5, Şubat 1919, s. 85-87.

HALK DÜŞMANLARINA İTHAF!

Birinci Meclis'in 3 Aralık 1922 tarihli 149. toplantısı.

HÜSEYİN AVNİ BEY (Erzurum) — ... Vatandaşlık şu veya bu memlekette oturmak esası üzerine değildir. Burada millet kürsüsünde tek söz sahibi Türk ve Kürt olacaktır).(1)

●

«İsmet Paşa'nın söylediğine göre, ... asırlardır kürtler ve türkler soy, adet, din ve ahlak birliğiyle birbirlerine bağlıdırlar. ... Kürtler dünya savaşında ve kurtuluş savaşında tam olarak çalışmışlardır...»(2).

(1) Samet Ağaoğlu, *Kuvay-ı Milliye Ruhu*, s. 217

(2) Cemil Birsel, *Lozan, 2. Kitap*, s. 232

ANT'IN İKİNCİ CİLT FİHRİSTİ

7. SAYI:

Halklarımıza Yapılan Terör Geri Tepecektir 2
Kesintisiz Devrim Yolunda İşçi Sınıfı Partisi İçin İleri 5
Türkiye'de Faşizm ve İşçi Sınıfımızın Siyasal Örgütlenmesi *(Çetin Özek)* 63

8. SAYI:

Türkiye İşçi Sınıfı Genel Grev İçin Hazır Olmalıdır 2
TİP'te Tasfiyeci Yönetime Karşı Mücadele Edelim 19
«Ortadoğu Devrimci Çemberi»ne Kimler Saldırıyor *(Faruk Pekin)* 49
Savaş Naraları Sürekli Devrim Olmalıdır *(Marx-Engels)* 57
Ho Şi Minh'in «Son Mesaj»ı 67
Latin Amerika'da Devrimci Mücadele Gelişiyor *(M. Ceyhun)* 70
Uruguay'da Şehir Gerillası 73
Ahmet Nebil ve «Tramvay Kumpanyası'nın Rezaletleri» *(A. Cerrahoğlu)* 83

9. SAYI:

Halklarımıza Faşist Tehditler Sökmeyecektir 2
1971 Yılı Genel Grev Yılı Olmalıdır *(Çetin Özek)* 20
Tarım Proletaryası, Yoksul, Küçük ve Orta Köylüler *(M. Sencer)* 34
Mustafa Suphi Üzerine İki Belge *(Sultan Galiyev, B. Ömerov - R. Şahinbeyov)* 50
Emperyalizmin Maşası Siyonizmi İyi Tanıyalım *(Faruk Pekin)* 57
Askeri Darbe Çözüm Yolu Değildir 76
Sosyalist Mebus Vartkes Efendi *(A. Cerrahoğlu)* 81

10. SAYI:

Soyguncular İktidarının Tertipleri İflas Edecektir 2
Deniz Gezmiş ve Arkadaşları Soygun Düzenine Karşı Savaşan Halk Çocuklarıdır 3
Devrim İçin Eğitim, İşçi-Köylü İktidarı İçin Eğitimdir 27
Ortadoğu'da Sosyalist Mücadele ve Komünist Partiler *(Faruk Pekin)* 37
Doğu Anadolu'da Geri Bırakılmışlığın Oluşumu *(İsmail Beşikçi)* 46
Şili'de «devrim» ve «halk iktidarı» *(Hüsnü Dilli)* 74
Kurtuluş'un «İlk Adım»ı *(A. Cerrahoğlu)* 82

11. SAYI:

Paşaların Tehditleri Düzeni Kurtaramaz 2
Komün ve Proletarya Diktatörlüğü 25
III. Enternasyonal ve Tarihteki Yeri *(Lenin)* 35
Ortadoğu Halkları Yenecektir *(Faruk Pekin)* 41
«Doğu Anadolu'da Geri Bırakılmışlığın Oluşumu Üzerine» *(İhsan Aksoy)* 68
Toplum Yapısında Dilin Yeri *(Bedrettin Cömert)* 71
Kurtuluş'un Beş Sayısı *(A. Cerrahoğlu)* 83

12. SAYI:

Halkın Gerçek Kurtuluşu İşçi-Köylü İktidarındadır 2
Kırıkhan Raporu 22
Ajitasyon ve Propaganda *(Doğan Özgüden)* 26
TİP Yöneticilerinin Sınıfsal Yapısı *(Dr. Artun Ünsal)* 54
Kim İl Sung ve Kore Devrimi 70
Hâmit Sadi'ye Göre Sosyalizm *(A. Cerrahoğlu)* 81

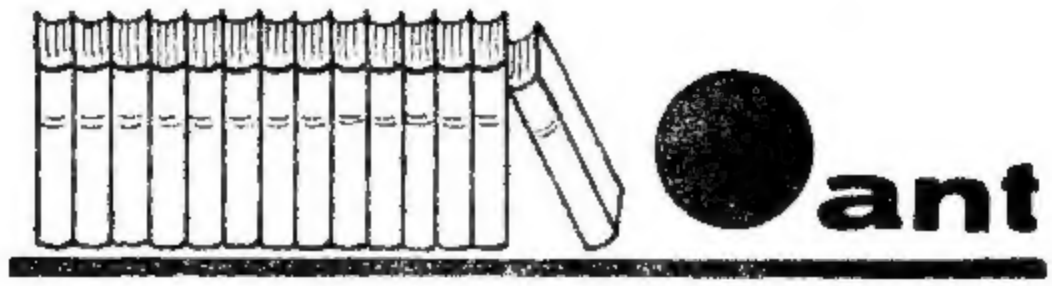

ANT'IN BELGESEL KİTAPLARI

- *ŞEREFNAME* (Kurt Tarihi, Şeref Han, 20 lira
- *DİNİN TÜRK TOPLUMUNA ETKİLERİ*, Sencer, 12,5 lira.
- *MARKSİST EKONOMİ EL-KİTABI* (I. Cilt), Mandel, 20 lira
- *MARKSİST EKONOMİ EL-KİTABI* (II. Cilt), Mandel, 20 lira
- *TÜRKİYE'DE KÖYLÜLÜĞÜN MADDİ TEMELLERİ*, Muzaffer Sencer, 10 lira
- *FAŞİZM VE DEVRİMCİ HALK CEPHESİ*, Çetin Özek, 20 L.
- *EMPERYALİZM, TEKELCİ KAPİTAL VE TÜRKİYE*, Sedat Özkol, 7,5 lira
- *ŞEHİR GERİLLASI*, Carlos Marighella, 7,5 lira, (Toplatıldı)
- *HAVANA DURUŞMASI*, Enzensberger, 12,5 lira
- *TÜRKİYE'DE KAPİTALİSTLEŞME VE SINIF KAVGALARI*, Şnurov - Rozaliyev, 10 lira
- *YUNANİSTAN DOSYASI*, Konstantin Çukalas, 10 lira
- *ASYA TİPİ ÜRETİM TARZI*, 15 lira
- *FİLİSTİN'DE HALK SAVAŞI VE ORTADOĞU*, Nayif Havatme, 10 lira
- *DOĞU'DA ULUSAL KURTULUŞ HAREKETLERİ*, V. İ. Lenin, 15 lira
- *27 MAYIS VE YÖN HAREKETİNİN SINIFSAL ELEŞTİRİSİ*, Dr. Hikmet Kıvılcımlı, 12,5 lira
- *DEVRİM AÇISINDAN KÖY ENSTİTÜLERİ VE TONGUÇ*, Engin Tonguç, 20 lira
- *KEMALİST DEVRİM İDEOLOJİSİ*, E. T. Eliçin, 15 lira
- *SOSYAL DEVRİMLER, ULUSAL SAVAŞLAR*, Nehru, 15 L.
- *OSMANLILARIN YARI SÖMÜRGE OLUŞU*, Tevfik Çavdar, 7,5 lira
- *GİZLİ BELGELERLE BARIŞ GÖNÜLLÜLERİ*, Müslim Özbalkan, 10 lira
- *PENTAGONİZM*, Juan Bosch, 5 lira
- *GERİ BIRAKTIRILMIŞ TÜRKİYE*, Dr. Sedat Özkol, 5 lira
- *HİLAFET VE ÜMMETÇİLİK SORUNU*, Mehmet Emin Bozarslan, 12,5 lira
- *OSMANLI TOPLUM YAPISI*, Dr. Muzaffer Sencer, 10 lira
- *ZAPATA*, Robert P. Millon, 5 lira
- *MAVİ GÖZLÜ DEV* (Nazım Hikmet ve sanatı) Zekeriya Sertel, 12,5 lira (İkinci Baskı)
- *DİNLE YANKEE*, Wright Mills, 10 lira
- *TÜRKİYE'DE İLERİCİ AKIMLAR*, Yıldız Sertel, 15 lira
- *ÇİZGİLİ DÜNYA*, Ferruh Doğan, 5 lira
- *MİLLİ KURTULUŞ CEPHESİ*, Douglas Bravo, 5 lira
- *DÜZENİN YABANCILAŞMASI*, İ. Küçükömer, (Tükendi)
- *ANARŞİZM*, Duclos - Cohn Bendit, 7,5 lira
- *ROMAN GİBİ*, Sabiha Sertel, 15 lira
- *SİYAH İKTİDAR*, Stokely Carmichael 7,5 lira
- *YAŞANTIM*, Yevtuçenko, 5 lira
- *NAZIM HİKMET'İN POLEMİKLERİ*, Kemal Sülker, 7,5 lira
- *SABAHATTİN ALİ DOSYASI*, Kemal Sülker, 7,5 lira
- *GERİLLA NEDİR*, Alberto Bayo, 5 lira
- *SAVAŞ ANILARI* (3. Baskı), Che Guevara, 10 lira
- *MARKSİZMİN TEMEL KİTABI*, Emile Burns, (Toplatıldı)
- *GERİLLA GÜNLÜĞÜ*, Che Guevara, 10 lira (Toplatıldı)
- *LİDERLER DİYOR Kİ*, 10 lira

- Tek siparişler için pul gönderilmelidir.

Genel Dağıtım: ANT YAYINLARI - P.K. 70[illegible] - İSTANBUL

ant

SOSYALİST TEORİ VE EYLEM DERGİSİ

İNTİKAMLARI ALINACAKTIR !

MEHMET ÇAVDAR (İşçi)
SATILMIŞ TEPE (İşçi)
VEDAT DEMİRCİOĞLU (Öğrenci)
ATALAY SAVAŞ (Öğrenci)
ALİ TURGUT AYTAÇ (Emekçi)
DURAN ERDOĞAN (İşçi)
MEHMET DOĞAN KILAN (Köylü)
MEHMET CANTEKİN (Öğrenci)
MUSTAFA TAYLAN ÖZGÜR (Öğrenci)
FEHMİ KAFA (Köylü)
MEHMET BÜYÜKSEVİNÇ (Öğrenci)
BATTAL MEHETOĞLU (Öğrenci)
ŞERİF AYGÜN (İşçi)
Dr. NECDET GÜÇLÜ (Yedek Subay)
MAHMUT ÖZTAŞ (Köylü)
DURSUN YANARDAĞ (Köylü)
ABDURRAHMAN BOZKURT (İşçi)
YAŞAR YILDIRIM (İşçi)
MEHMET GIDIK (İşçi)
MUSTAFA BAYLAN (İşçi)
ŞAHİN ÇAVUŞ (Köylü)
MUSTAFA KUSEYRİ (Öğrenci)
HÜSEYİN ARSLANTAŞ (Öğrenci)
NAİL KARAÇAM (Öğrenci)
ZEKİ ERDOĞAN (İşçi)
YALÇIN ERGÖNÜL (İşçi - Hatay TİP kurucusu)
NECMETTİN GİRİTLİOĞLU (Sendikacı)
HÜSEYİN ÇAPKAN (İşçi)
İLKER MANSUROĞLU (Öğrenci)
ŞERAFETTİN ERSOY (Öğrenci)
ALİ RIZA KESKİN (Köylü)
MEHMET TURAN (Köylü)
ŞERAFETTİN ATALAY (TİP Yöneticisi)
HIDIR ALTINAY (Sendikacı)
ŞENEL ERDAL (Öğrenci)
ALİ HAN ULUĞ (TİP Yöneticisi)
MEHMET SUSUZ (Köylü)
GASİP İNAL (Tip Üyesi)

... Ve yurdun ücra köşelerinde can veren isimlerini bilmediğimiz daha nice şehitler...

5 lira